

Univerzita Jana Amose Komenského Praha

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Milan PICEK

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

**Magisterské kombinované studium
2011-2013**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Milan Pícek

**Domácí násilí
ochrana ohrožené osoby z pohledu Institutu vykázání**

2013

Vedoucí diplomové práce:
JUDr. Mgr. Joža Spurný Ph.D.

**JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY
PRAGUE**

Master Combined (Part-Time) Studies
2011-2013

DIPLOMA THESIS

Milan Pícek

Domestic Violence
protection of the endangered person from the prospective of the Institute of
ejection

Prague 2013

The diploma work supervisor:
JUDr. Mgr. Joža Spurný Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracovávání čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze 27. 02. 2013

Milan Pícek

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce JUDr. Mgr. Jožovi Spurnému Ph.D., za odporné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

ANOTACE

Diplomová práce je celkově zaměřena na domácí násilí a praktické uplatnění institutu vykázání. Tento nový právní pojem naší legislativy vychází ze zákona číslo 135/2006 Sb. Jeho zákonná úprava je platná od 1. ledna 2007. Využití tohoto institutu právní ochrany osob směřuje zejména do oblasti boje proti domácímu násilí. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretické a praktické. v první části, která se skládá ze čtyř kapitol, je podána charakteristika základních pojmů týkajících se domácího násilí, dále se zaměřujeme na klíčovou úlohu policie jako prvoinstanční instituce při ochraně oběti v incidentech se znaky domácího násilí. Cílem naší práce je podrobná analýza metodických postupů Policie České republiky při řešení domácího násilí. v naší práci se dále zaměřujeme jednak na analýzu postupů policistů na místě incidentu se znaky domácího násilí, jednak na skutečnost, jak sami policisté hodnotí svoji úlohu při ochraně osoby postižené domácím násilím (tento problém je řešen především v praktické části práce). v praktické části je představen smíšený výzkum. v kvantitativní části výzkumu je předložen dotazník, který se zkoumá povědomí policistů o úskalí praktické aplikace institutu vykázání. v kvalitativní části jsou analyzovány případové studie konkrétních zákroků policie na místě incidentu se znaky domácího násilí. v rámci výzkumu byly stanoveny hypotézy, které byly na základě poznatků z dotazníku potvrzeny.

Klíčová slova:

Domácí násilí, incident se znaky domácího násilí, institut vykázání, ohrožená osoba, násilná osoba, zákon o Policii ČR,

ANNOTATION

This graduation theses is generally aimed to a domestic violence and an institute of ejection. This new legal term comes from the law number

135/2006. Its statutory form is valid from January 1-st, 2007. Utilizing of this citizens' legal protection institute is focused mostly on the sphere of fighting the domestic violence. The theses is divided into two parts - theoretical and practical. The first part, composed of four chapters, presents a characterizations of basic terms concerning the domestic violence, is focused on the crucial role of police as the first-instance institute for the protection of the victims in the incidents with the characters of the domestic violence. The goal of the theses is the detailed analysis of the methodical procedure of the Police of Czech Republic in solving the domestic violence. In our theses we focus also on analysis of the procedure of the policemen at the place of the incident with the characters of the domestic violence and also on the reality of how the policemen evaluate their role in the protection of the victim of the domestic violence (this issue is solved foremost in the practical part). The practical part of the theses introduces a mixed research.

A quanti-tative part of the research presents a questionnaire, exploring a sub-consciousness of policemen about the reef of the practical application of the institute of ejection. A qualitative part speaks about the case studies of the particular interventions of the police at the place of the incidents with the characters of the domestic violence. In the research there were established hypotheses that were confirmed on the base of the findings of the questionnaire.

Keywords:

Domestic violence, the incident with the characters of the domestic violence, institute of ejection, endangered person, violent person, the law about Police of CR,

1. ÚVOD

1

2. DOMÁCÍ NÁSILÍ

5

2. 1 Znaky domácího násilí	7
2. 2 Formy domácího násilí	9
2. 3 Fáze domácího násilí	12
2. 4 Příčiny domácího násilí	15
2. 5 Aktéři domácího násilí	16
2. 6 Prevence v případech domácího násilí	21

3. PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM v ČESKÉ REPUBLICE

23

3.1 Stávající legislativní rámec v České republice	23
--	----

4. POSTUP POLICIE ČR v PŘÍPADECH INCIDENTŮ SE ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ31

4. 1 Přehled oprávnění a povinností policistů podle zákona o Policii ČR v souvislosti s domácím násilím.....	31
4. 2 Specifická úloha a odpovědnost policie vůči obětem domácího násilí	34
4. 2. 3 Postup policistů na místě incidentu se znaky domácího násilí	38
4. 2. 2 Zásady komunikace s násilnou osobou a ohroženou osobou	44

4. 3 Vykázání.....	46
4. 3. 1 Analýza postupu Policie při uplatnění	

institutu vykázání

48

výzkumná ČÁST

Chyba! Záložka není definována.

5. CÍL VÝZKUMU

53

5. 1 Pracovní hypotézy	54
5.2 Charakteristika metod zpracování získaných dat	55
5. 3 Charakteristika respondentů.....	57
5. 4 Způsob zpracování získaných dat	58
5. 5 Zpracování hypotéz	67
5. 6. Shrnutí výzkumu	70
5. 7. Rozbor případové situace	71
5. 6 Závěrečný komentář	84

ZÁVĚR

88

Literatura:

93

Literatura.....	Chyba! Záložka není definována.
Zahraniční literatura.....	95
Internetové zdroje	95
Články a sborníky:	97
Zákonné normy	97
intranetové odkazy.....	98
seznam tabulek a grafů	98

seznam příloh	99
Příloha č. 1	100
Příloha č. 2 schéma interdisciplinární spolupráce	101
Příloha č. 3	102
Příloha č. 4	103
Příloha č. 5 postup při vykazání dle § 44 zák. č 273/2008	105
Příloha č. 6 - SARA DN	108

ÚVOD

Patnáct let pracuji jako policista na místním oddělení v jednom z pražských obvodů. Během policejní praxe se setkávám s řadou trestných činů, které mají svá specifika a úskalí. Mezi širokou škálou trestných činů, které policie řeší, má své zvláštní postavení problematika domácího násilí. Domácí násilí tvoří specifickou a jedinečnou kategorii trestných činů, kdy pachatel neuniká z místa činu, naopak bez obav a zcela dobrovolně na místě činu setrvává. Pachatel ve většině případů ani neočekává za svůj čin žádné následky. Bohužel, kdo z místa činu utíká, je oběť. v posledních letech se s domácím násilím střetáváme při výkonu naší profese poměrně často a každý zákrok v incidentu se znaky domácího násilí klade na policisty velmi vysoké požadavky, co se týká profesního, ale i osobního přístupu. z výše uvedených důvodů – specifičnosti a stále větší četnosti policejních zákroků u incidentů se znaky domácího násilí jsme se rozhodli, že se v této diplomové práci budeme věnovat fenoménu domácího násilí, konkrétně z pohledu policistů, kteří díky nepřetržité službě jsou v prvním kontaktu s aktéry domácího násilí. Význam a důležitost tohoto prvního kontaktu je, dle našeho názoru, jakousi analogií „významu prvního dojmu“ v rámci mezilidských vztahů jako takových. První kontakt mezi policií a obětí je rozhodující pro to, jak se oběť vyrovná se vzniklou situací a jak se z ní zotaví. Požadavek na nezbytné, citlivé zacházení s obětí pomáhá policistům jednak k získání, co nejvíce informací ze strany oběti a jednak k ochotnějšímu zapojení oběti jako svědka do následného procesu trestního řízení. v teoretické části naší práce se zaměříme na analýzu pojmu domácího násilí jako takového, včetně současných nových pohledů na oba aktéry domácího násilí – násilníka a oběť. Dále se v teoretické části práce zaměříme na analýzu současných postupů a metod práce policie, která je prvoinstanční institucí při kontaktu s účastníky domácího násilí. Cílem této práce je podrobná analýza aplikovaných metod při řešení incidentu se znaky domácího násilí a analýza nezastupitelné úlohy policie v rámci ochrany ohrožené osoby,

konkrétně z pohledu institutu vykázání. Ve výzkumné části se zaměříme především na analýzu postojů policistů k problematice ochrany ohrožené osoby z pohledu zákroku na místě incidentu se znaky domácího násilí a na aplikaci institutu vykázání. Na základě dotazníku a rozboru případových kazuistik se pokusíme zmapovat, jak současnou pomoc poskytovanou ze strany Policie vnímají sami policisté, kde oni sami vidí největší nedostatky a úskalí. Dle našeho názoru sebereflexe policistů, týkající se aplikace postupů při ochraně ohrožené osoby, může jednak poukázat na případné metodické nedostatky zákroků, jednak přispět k zdravému sebevědomí policistů při kontaktu s aktéry domácího násilí.

V závěru svého úvodu bychom rádi obecně poukázali na složitost fenoménu, kterému se věnujeme v této práci. Domácí násilí patří mezi palčivé problémy naší společnosti. Nejde však o žádný nový společenský fenomén, násilí mezi blízkými bylo dlouhá léta tabuizováno, či se řešilo tehdy, až nabylo znaků trestného činu. Policie a soudy nepřihlížely v minulosti k tomu, že domácí násilí je specifický fenomén a že násilí mezi blízkými funguje jinak než násilí mezi osobami blízkými. Tato situace se však v posledních letech v České republice diametrálním způsobem změnila. Za legislativní milníky lze označit zavedení nové skutkové podstaty trestného činu „týrání osoby žijící ve společně obývaném domě“ (§ 199a) a zákon č. 135/2006 Sb., který přináší zcela nové podmínky pro zajišťování ochrany rodiny před domácím násilím. Je tomu již šest let, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 135/2006 Sb., kterým se změnily některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (o jednotlivých zákonech bude podrobněji řečeno v kapitole 3 na str. 28). Filosofie tohoto zákona byla a je dle mého názoru velmi progresivním krokem v rámci civilizované společnosti z pohledu ochrany ohrožené osoby (ohroženou osobou označuji ve své práci osoby ohrožené domácím násilím). Tímto zákonem Česká republika překročila hranici pouhého represivního přístupu při řešení domácího násilí k jeho prevenci. Prevence domácího násilí se stává společenskou prioritou. Zákon jed-

noznačně poukazuje, že prioritou v řešení této problematiky je prevence ve smyslu včasné intervence, která zabrání opakování incidentů, a tudíž eskalaci násilí.¹ Touto změnou filosofie náhledu na počáteční fáze domácí násilí (o jednotlivých fázích domácího násilí se zmiňujeme na straně 15) stát přistupuje k domácímu násilí již v jeho počátečních fázích (ne tehdy, kdy jde již o trestný čin) jako k jednoznačně nesoukromému a netolerovatelnému jevu². Druhým zásadním krokem ve změně přístupu státu k ohroženým osobám, je dle nového zákona³ (dále zákon o domácím násilí) ta skutečnost, že ochrana a zajištění bezpečí ohrožených osob přestává být soukromou záležitostí obětí a přechází v kompetence policie a následně dalších institucí. Zákon o domácím násilí jasně stanovuje policii povinnost chránit oběť. Jedním z opatření, které slouží k ochraně oběti, je institut vykázání (tento institut vzhledem k tématu naší práce podrobně analyzuji v samostatné kapitole 4. 3 na str. 52). Na tomto místě musíme zdůraznit, že přestože v práci detailně analyzujeme zejména institut vykázání, je třeba mít vždy na paměti a jsme si toho plně vědomi, že vykázání není izolovaným opatřením, ale pouze iniciuje následné další formy podpory oběti. I tuto skutečnost zdůrazňuje nový zákon, který pohlíží na problematiku domácího násilí jako na složitý interdisciplinární problém, který není řešitelný z jednoho místa. Efektivní řešení případů domácího násilí vyžaduje vždy spolupráci různých míst a institucí, které přijdou s ohroženou osobou do styku. Nový zákon poukázal na nutnost mezioborové spolupráce. Systém mezioborové spolupráce je vystavěn na třech pilířích⁴. Policie – teritoriální ochrana ohrožené osoby, vykázání a následná kontrola v místě vykázání – tomuto pilíři se budu ve své práci věnovat nejrozsáhleji, přestože jsem si vědom, že v praxi ho nelze od dalších pilířů izolovat. Jedině provázanost všech pilířů může zajistit efektivní ochranu ohrože-

---

¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí – nová legislativa první rok v praxi* : Kriminalistický sborník 3, 2008 s. 3

² tamtéž

³ Zákon č. 135/2006

⁴ ČÍRTKOVÁ, L., *Domácí násilí – nová legislativa první rok v praxi* : Kriminalistický sborník 3, 2008 s. 3

ných osob. Intervenční centra – následná pomoc ohroženým osobám
a justice – občansko právní řešení, předběžná opatření.

2. DOMÁCÍ NÁSILÍ

„Domácí násilí patří z hlediska výskytu k nejrozšířenějším formám násilí vůbec, s velkou mírou latence. z hlediska svých následků je násilím s devastujícím dopadem na všechny členy rodiny, zejména na děti vyrůstající v násilném prostředí. Domácí násilí je tak z hlediska následků, které má na jeho účastníky včetně dětí přítomných aktům násilí, a z pohledu četnosti jeho výskytu alarmujícím celospolečenským problémem, který je třeba právně uchopit, pojmenovat a navrhnout prostředky umožňující její řešení.“⁵

Domácí násilí je fenoménem, který zasahuje do mnoha vědních oblastí. Jde o komplexní problém, který vyžaduje interdisciplinární přístup.⁶ Jak jsme se již v samotném úvodu zmiňovali, jde o poměrně zvláštní, samostatný společenský fenomén. Jeho specifičnost neplyne ze samotného pojmu násilí, ale z toho, vůči komu a za jakých okolností k němu dochází. Výraz domácí násilí se v poslední době, zejména s účinností nového policejního zákona⁷ a osvěty zajišťované mnohými nevládními organizacemi, ale i intervenčními centry, medializoval. Existuje nejednotnost terminologie a chybí přesná definice či vymezení domácího násilí. Tento pojem i odborná literatura totiž popisuje různě, byť vychází ze stejných principů a zásad. *„Sám termín domácí násilí se užívá převážně v literatuře anglické a má na mysli především násilí mezi partnery – současnými nebo minulými, v sezdaném či nesezdaném soužití. Násilí mezi partnery je též někdy označováno jako intimní násilí (intimate violence) nebo partnerské zneužívání (partner abuse). v německy mluvících zemích převažuje termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und naher Umgebung). Ten zahr-*

---

⁵ www.snemovna.cz/sqw/text/tiskt.sqw

⁶ STŘÍLKOVÁ, P., Fryšták, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 12

⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

*nuje široké spektrum rodinných vztahů mezi předky, potomky, sourozenci a manželi současnými nebo minulými, nebo druhem a družkou.*⁸

Za definici domácího násilí v širším slova smyslu je možno považovat také definici formulovanou Radou Evropy v roce 1985: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejich členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“⁹

Jinde je také definováno „jako fyzické, psychické anebo sexuální týrání mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a u obětí domácího násilí vede ke ztrátě schopnosti zastavit násilné incidenty a efektivně vyřešit narušený vztah.“¹⁰

Vzhledem k nejednotnosti terminologie v odborné literatuře byly pro potřeby policistů v oblasti vykazání vypracovány interní akty řízení¹¹, kdy domácím násilím se pro účely těchto pokynů rozumí: „*Opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých. Domácí násilí má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace. Domácí násilí je vědomá činnost, která začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu. Liší se od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost*

---

⁸ VOŇKOVÁ,J., HUŇKOVÁ,M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: Profem, o.p.s., 2004, s. 13

⁹ VOŇKOVÁ,J., HUŇKOVÁ,M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: Profem, o.p.s., 2004, s. 14

¹⁰ ČÍRTKOVÁ,L., VITOUŠOVÁ,P. *Pomoc obětem a svědkům trestných činů*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, s. 108

¹¹ ZPP č. 166/2009

*a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.*¹²

Lze tedy konstatovat, že pojem domácího násilí je vědomá činnost, která má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji v jejich kombinaci. Pro svoji trvalost a intenzitu násilných aktů se stává běžnou součástí života.

2. 1 Znak domácího násilí ¹³

Vzhledem k tomu, že domácí násilí je velmi specifickou formou delikátního chování (vztah závislosti oběti na pachateli, získávání moci nad obětí), je nutné pro správnou diagnostiku nalézt základní jevové znaky tohoto fenoménu. Základní znaky jsou popsány nejen v odborné literatuře, ale pro potřeby policie tyto znaky rozebírá i metodická příručka:¹⁴ Každý policista je podle našeho názoru povinen znát tyto jevové znaky domácího násilí, neboť právě od nich se odvíjí správná diagnostika tohoto problému. Mezi tyto znaky patří:

Soukromí jako místo činu - Většina projevů násilí probíhá v domácnostech, v soukromí bytu, domu, na chatě, hotelu či v autě. Útočník svou oběť atakuje v místech, kam nedosahuje veřejná kontrola a vše zpravidla probíhá beze svědků.

Opakovanost a dlouhodobost - Za domácí násilí nelze považovat ojedinělý a jednorázový incident, jde o jednání, které má svůj vývoj a k jeho projevům dochází opakovaně. Domácí násilí má svou historii. Znamená to tedy, že nelze hovořit o domácím násilí, pokud jde o dílčí, ojedinělý, jednorázový incident, i kdyby sám o sobě vykazoval znaky

---

¹² Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004, čl. 5

¹⁴ ust. čl. 6 Metodického pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004

zvláště závažného úmyslného trestného činu, nelze však vyloučit postih podle jiného ustanovení trestního zákoníku nebo přestupkového zákona.

Eskalace neboli stupňovitost - Vyrůstající intenzita násilí. „Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečné fázi může docházet i k útokům proti samotnému lidskému životu. v násilném vztahu se mnohdy střídají období klidu, agrese a usmiřování. Zde je typické to, že s eskalací násilí se zmenšují fáze klidu a prodlužují se častější fáze agrese. Ve svém počátku jednotlivé útoky v rámci domácího násilí nedosahují intenzity trestného činu a, jsou-li posuzovány izolovaně, může to vést k bagatelizaci a přehlížení i ze strany případně zakročujících policistů.“¹⁵ Stupňuje se a může vyústit až v násilí fyzické, které ohrožuje zdraví a později je způsobilé se dostat i do fáze, kdy může ohrozit až život člověka. Násilný vztah je doprovázen fázemi klidu a usmiřování, s postupným rozvojem agrese se fáze klidu zkracují na úkor eskalujícího násilí.

Uplatnění moci a kontroly - Postavení oběti a pachatele je nerovné a jejich role se v průběhu opakovaných incidentů nemění, pachatel uplatňuje kontrolu nad životem oběti.

Blízkost osob a jasné role - Znamená to, že vždy jedna osoba je obětí, hovoříme tedy o ohrožené osobě, a druhá osoba je útočník, neboli násilná osoba. Násilník i oběť jsou nebo si byli vzájemně blízké a důvěrné osoby. k násilí dochází uvnitř partnerského vztahu mezi dvěma lidmi nebo mezigeneračním vztahu mezi rodiči a dětmi nebo prarodiči, kteří spolu žijí ve společně obývaném bytě či domě.

Složité ambivalentní postoj oběti k pachateli - Oběť domácího násilí se chová jinak, než oběti poškozené cizím pachatelem, ochota k potrestání pachatele je kolísavá, po násilném incidentu oběti hledají pomoc, posléze svůj postoj mění. Oběti stahují trestní oznámení, nedávají souhlas s trestním stíháním. Tento postoj v konkrétních případech

---

¹⁵ Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004, čl. 6

často začínajícího policistu mate, zvláště při vyhodnocení samotného incidentu s prvky domácího násilí. Pokud je policista na existenci ambivalentního přístupu připraven, je jeho rozhodování jednoznačné a efektivní, zvláště při nutnosti posuzování, zda se v konkrétních případech jedná o domácí násilí či ne.

O domácí násilí se nejedná, pokud dochází ke střídání rolí ve vztahu násilník-oběť nebo tyto role jsou rovné a jedná se o vzájemné napadání, domácí rvačku nebo o jednorázový incident. Právě pro policisty, ale i pro všechny tzv. „pomáhající profese“¹⁶ je hlavním úkolem rozpoznat, zda se v daném konkrétním případě jedná o vysloveně skutečné domácí násilí, a odlišit toto od neustálých hádek, sporů, vzájemného napadání a tzv. italských domácností. k tomuto slouží různé pomůcky, nástroje a specifické přístupy, jako např. diagnostická metoda SARA DN (příloha č. 6). v následující podkapitole se o formách domácího násilí zmiňujeme pouze všeobecně. Podrobná analýza jednotlivých forem není pro téma práce stěžejní, přesto povědomost policistů o jednotlivých formách násilí je stejně důležitá jako znalost jevových znaků, o kterých jsme se zmínili ve výše uvedeném textu.

2. 2 Formy domácího násilí

Emocionální násilí: v sobě zahrnuje zesměšňování před přáteli či ostatními členy domácnosti, či prohlašování oběti za blázna, obviňování v každé situaci, soustavná kontrola činnosti oběti, kontrola toho, s kým se oběť stýká, kam chodí.

Sociální násilí: Zde patří různé zákazy a omezení, jako zákazy kontaktu s rodinnou či přáteli s cílem oběť sociálně izolovat. Pachatel si uzurpuje právo rozhodovat výlučně sám o všech oblastech společného života.

---

¹⁶ Tento termín je užíván spíše psychology, sociology, v odborné literatuře a v neposlední řadě také zejména nevládními organizacemi zabývajícími se ochranou lidských práv.

Ekonomické násilí: Násilník oběti neumožňuje disponovat s penězi, má absolutní kontrolu nad příjmy a výdaji, poskytuje nedostatek finančních prostředků na chod domácnosti či úplně odstaví oběť od financí. Díky absolutní kontrole nad hospodařením domácnosti může také zatajovat ekonomickou situaci v domácnosti, záměrně tuto zadlužovat na úkor ostatních či oběti.

Psychické násilí: Toto v sobě obsahuje různé formy ponižování, znevažování, urážení, zákazy a omezení, zastrašování, vyhrožování, terorizování oběti, vydírání apod. Prvními znaky je nástup hrubého chování. Tato kategorie zahrnuje i úmyslné ničení vlastnictví oběti, zejména věcí, ke kterým má oběť citový vztah. Za psychické násilí je v odborné literatuře obvykle považováno jednání, které způsobuje oběti emocionální rány či újmu, tj. například snížené sebevědomí, pocity méněcennosti, ztrátu životní pohody, duševní rovnováhy a radosti ze života, ale také strach a nezdravou závislost na partnerovi¹⁷.

Fyzické násilí: Jakékoliv násilí fyzického rázu, od drobného přetahování, strkání, údery dlaní až po silné kopání, údery rukou sevřenou v pěst do oblasti hlavy, po škrcení, svazování, ohrožování zbraní nebo jinými předměty. Do této oblasti také patří odpírání jídla, odpočinku či samotného spánku. Veřejnost často mylně spojuje domácí násilí pouze s touto formou a další formy pod domácí násilí neřadí, i když zde své místo důvodně mají.

Sexuální násilí: „projevuje se omezováním osobní svobody až po znásilňování v partnerském vztahu“¹⁸. Zahrnuje znásilnění, nucení k pohlavnímu styku či různým sexuálním praktikám proti vůli oběti.

Tyto výše uvedené formy domácího násilí se objevují u konkrétních případů domácího násilí. Většinou nikdy nejde pouze o projev jedné z výše uvedených forem, ale o jejich kombinaci. z hlediska našich dlouholetých zkušeností lze konstatovat, že nejčastější formou domácího

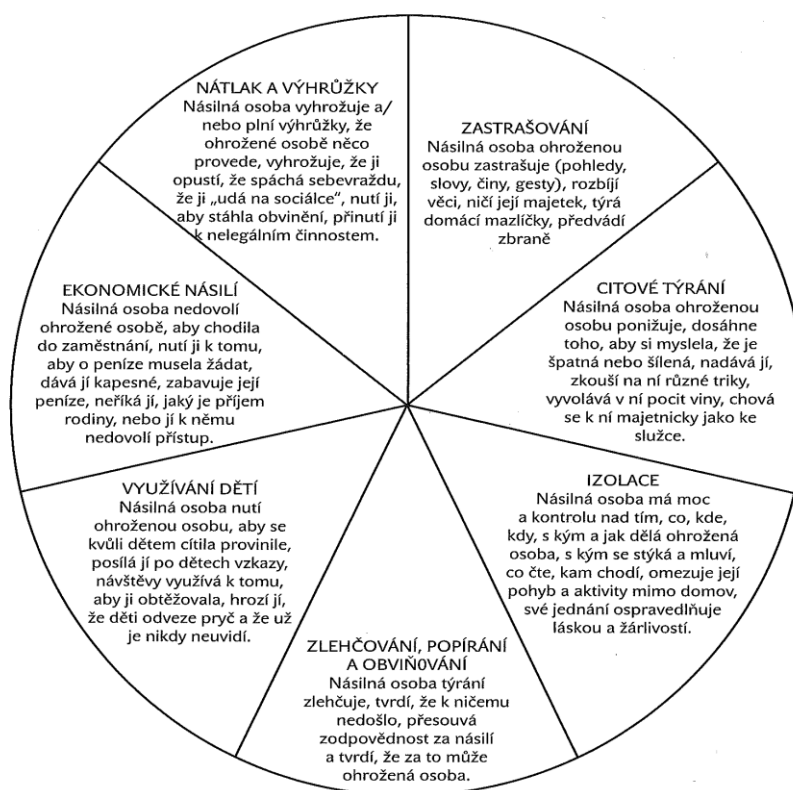
---

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, Grada Publishing, a.s., 2008, str. 20.

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, Grada Publishing, a.s., 2008, s. 10.

násilí, ke kterému policisté vyjíždějí, je v České republice kombinace fyzického a psychického násilí.¹⁹

V následující podkapitole se zaměříme na tzv. fáze domácího násilí. Znalost specifik jednotlivých fází domácího násilí je z našeho pohledu pro zasahující policisty velmi důležitá, neboť pochopení cyklu domácího násilí dovoluje pochopit dynamiku domácího násilí jako takového. Cyklus domácího násilí jako první popsala Lenore Walkerová (1979)²⁰. Každá fáze se dle Walkerové vyznačuje charakteristickým chováním násilné osoby – právě znalost vzorce tohoto chování, vztahující se k jednotlivým fázím, může být při zákroku užitečná.²¹

Obř. 3 Duluthský model kontroly a moci (upraveno)

¹⁹ http://ppportal.pcr.cz/rspp/Paradkova/statistiky/Hlaseni_utvaru/20012/20012/cr_2012.xls

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, Grada Publishing, a.s., 2008, s. 26.

²¹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí kontext, dynamika, intervence*. Praha: Portál s.r.o., 2011, s. 47

2. 3 Fáze domácího násilí

1. fáze hromadění napětí – napětí roste, selhává komunikace mezi partnery, násilí má spíše podobu pasivní agrese, u ohrožené osoby vzniká pocit viny, strach z násilníka, snaží se mu ve všem vyhovět
2. fáze násilí – plné propuknutí násilí, násilník začíná v této fázi uplatňovat vůči oběti násilí (psychické, fyzické a sexuální) jako přijatelný nástroj kontroly a donucování. Agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním. Oběť se cítí bezmocná, bojí se vůči agresorovi cítí zlobu
3. fáze usmíření/líbánek – násilník si uvědomuje, že by mohl ztratit nad obětí svou kontrolu a moc, proto mění strategii svého chování – omlouvá se, situaci zlehčuje
4. fáze klidu je někdy považována za součást fáze usmíření/líbánek – incident je „zapomenut“. Násilí se momentálně naděje²²

Každý policista si musí uvědomit, že celý cyklus se v životní historii domácího násilí opakuje. Jediné, co se mění, je intenzita týrání, která má eskalující charakter. v jednotlivých cyklech se mění i poměr délky trvání jednotlivých fází. Většinou se zkracuje fáze „líbánek“ a prodlužuje se fáze týrání a vytváření napětí. Teoretická znalost cyklu jednotlivých fází domácího násilí je pro policisty velmi důležitá zejména pro jejich orientaci na místě incidentu s prvky domácího násilí. Policista díky znalosti specifik jednotlivých fází dokáže dekódovat, proč se ohrožená osoba snaží například situaci bagatelizovat, či najednou brání násilnou osobu.

2. 3. 1 Vzorce domácího násilí

Dále je třeba zmínit vzorce nebo, chcete-li, typy domácího násilí. Jedná se o konkrétní projev domácího násilí, který se odvíjí od délky společného soužití. Svůj podíl na typech vzorců domácího násilí mají

---

²² ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí kontext, dynamika, intervence*. Praha: Portál s.r.o., 2011, s. 15

samozřejmě i charakterové a osobnostní vlastnosti obou účastníků. Mnoho odborníků se touto problematikou zabývalo, mně však osobně nejvíce zaujalo rozdělení vzorců chování, které zmiňuje doc. Čírtková ve své knize *Moderní psychologie pro právníky*. Nejvíce používanou klasifikací, která je opřena o empirický výzkum, nabízí finská autorka Piispa (2002). Podle Piispy (2002) jsou čtyři vzorce domácího násilí:

- epizoda v minulosti („episode in the past“)²³
- psychické týrání („mental tortment“)²⁴
- krátká historie násilí („short history of violence“)²⁵
- partnerský terorismus („partnership terrorism“)²⁶

Podle Helfferich (2006) jsou také čtyři vzorce domácího násilí, a to²⁷:

- rychlý odchod, odloučení²⁸
- nová šance²⁹
- pokročilé stadium procesu odloučení³⁰
- ambivalentní vazba³¹

V souvislosti s těmito vzorci se musíme zmínit o tzv. Syndromu týrané ženy³² a transgeneračním násilím. Jde o dva jevové projevy vzorců domácího násilí, se kterými se zasahující policisté setkávají pravidelně.

---

²³ nejméně závažný typ domácího násilí. Objevuje se ojediněle. Většinou nezanechává psychické či fyzické stopy na oběti do budoucna.

²⁴ Jedná se o latentní neboli skryté domácí násilí, na venek není na oběti domácího násilí poznat. Psychické týrání má za následek emocionální újmu na psychice oběti.

²⁵ Tento typ má 3 fáze. v první fázi („tension building phase“) vzrůstá napětí mezi obětí a násilnou osobou, které vyvrcholí ve fázi samotného násilí („violent phase“), aby pak mohlo přejít do třetí fáze klidu a usmíření („honeymoon phase“),

²⁶ Jedná se o dlouhodobé, trvající, opakující se domácí násilí, které zanechává na oběti stopy po domácím násilí a to jak po stránce psychické, tak po stránce fyzické. u násilné osoby se často objevují poruchy osobnosti a chování, kdy násilnou osobou v u tohoto vzorce domácího násilí bývají většinou muži – partneři.

²⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 15

²⁸ Jedná se prakticky o totožné vymezení vzorce domácího násilí jako je epizoda v minulosti od Piispy.

²⁹ Blíží se vzorci krátká historie násilí, kdy oběť věří v nápravu násilné osoby a příčiny samotného násilí spatřuje v problémech, které násilná osoba má ve svém životě.

³⁰ Oběť si uvědomuje, že náprava vztahu s násilnou osobou již není možná a je rozhodnuta tento vztah ukončit a násilnou osobu opustit, popř. od ní odejít

³¹ Jedná se o vzorec domácího násilí přirovnatelný k partnerskému terorismu od Piispy, kdy násilí nastává již v počátcích vztahu. Nevede však k ukončení vztahu, ale k závislosti oběti na násilné osobě a často se zde objevu tzv. syndrom týrané ženy.

³² v odborné literatuře se můžeme setkat s termínem Syndrom týrané ženy (angl. „Battered Woman Syndrom“ = BWS), novější literatury se přiklání spíše k termínu Syndrom týrané

Syndrom týrané ženy představuje dle odborné literatury „vypěstovanou“ psychopatologickou poruchu osobnosti oběti vystavené chronickému působení domácího násilí.³³ Při kontaktu s obětí domácího násilí se syndrom u oběti projevuje bagatelizováním následků či zranění oběti, sebeobviňováním, klade si za vinu domácí násilí, jedná se o ztrátu sebevědomí v sama sebe. Oběť má vypěstovanou nedůvěru v orgány, které se na problémy domácího násilí specializují (krizová centra, policie, soudy), a věří, že jejich činnost může být násilnou osobou ovlivněna v její prospěch. s touto skutečností jsem se osobně setkal v mnoha případech, je velmi obtížné přesvědčit oběť, u níž je tento syndrom rozvinut, o tom, že policie hájí její zájmy a že je na její straně. Je třeba však zdůraznit, že přítomnost či nepřítomnost tohoto syndromu u oběti nehraje roli ve vztahu k samotnému institutu vykazání – v rozhodnutí policisty násilnou osobu vykazat, ale také nepřítomnost BWS neznamena, že oběť není obětí domácího násilí či trestného činu.

„Transgenerační domácí násilí“:³⁴ Jedná se o specifické domácí násilí, kde mezi obětí a násilnou osobou je generační (věkový) rozdíl, nemusí jít pouze o vztah rodiče – děti, děti - rodiče, ale rovněž také prarodiče – vnoučata či vnoučata – prarodiče. Jeho projevem mohou být všechny formy domácího násilí (viz výše). Nebezpečnost transgeneračního násilí spočívá v jeho latentnosti, která se odráží v dlouhém časovém intervalu, než je násilí odhaleno.

v následující podkapitole se musíme zmínit o velmi závažné skutečnosti, jejíž znalost je také důležitá pro uchopení problematiky domácího násilí jako takového. Jde o příčiny domácího násilí.

---

osoby (angl. „Battered person syndrom“), nebo také Syndrom týraného partnera (angl. „Battered spouse syndrom“)

³³ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 15

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 15

2. 4 Příčiny domácího násilí

Je nutné si uvědomit, že domácí násilí jde napříč sociálně demografickým složením společnosti. V celkovém obrazu i v každém jednotlivém případě se uplatňují různé skupiny příčin tohoto násilí. Existují jednofaktorové teorie (psychologické, biogenetické, či sociologické³⁵), ale v současné době se do popředí dostávají multifaktorové teorie.³⁶ Násilí mezi intimními partnery je chápáno jako vícevrstevný fenomén, na jehož vzniku se podílí celý komplex faktorů. z tohoto pohledu patří mezi nejznámější teorií příčin domácího násilí teorie D.G. Duttona, který stanovuje následující multifaktorové příčiny.

- 1) Makrosystémové příčiny – domácí násilí je vyvoláno patriarchální hierarchií hodnot
- 2) Ekosystémové příčiny – jde o působení formálních i neformálních struktur a situací, kdy příčinou domácího násilí spatřujeme v životním a sociálním okolí jedinců, např. nezaměstnanost, nízká vzdělanost aj,
- 3) Mikrosystémové příčiny – rizika pramení z podstaty rodinného života
- 4) Ontogenetické příčiny – přihlíží především k individuálním charakteristikám pachatele oběti i jejich vzájemné interakci³⁷

Seznámení se s příčinami fenoménu domácího násilí je pro zasahující policisty velmi důležité, z tohoto důvodu je této oblasti věnován čl. 7 v Metodickém pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004. Samotný pokyn definuje příčiny obdobně jak bylo výše uvedeno.³⁸

---

³⁵ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 12

³⁶ HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J., a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: Profem, 2004, s. 56

³⁷ ČÍRTKOVÁ, L., *Oběti domácího násilí*, Psychologie dnes, 2001, č.1, s. 14 -16

³⁸ *Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004*,

2. 5 Aktéři domácího násilí

Zatímco problematika obětí domácího násilí je široce zpracována, neexistuje zatím všeobecně akceptovaná a empiricky ověřená typologie pachatelů domácího násilí. Psychologický výzkum osob, které se dopouští domácího násilí, zatím nepřinesl všeobecně akceptovanou a preferovanou typologii pachatelů. Jak uvádí docentka Čírtková v publikaci *Moderní psychologie pro právníky* se přesto pro účely orientačního posouzení násilné osoby ustálila srozumitelná klasifikace.³⁹ Tato klasifikace vznikla ze závěrů diskuzí expertů, kteří se zabývají danou problematikou. Nemá jasně definovaná kritéria či empirická ověření, přesto je přínosná zvláště pro praktiky, kteří řeší případy domácího násilí. Pro účely naší práce tuto klasifikaci považujeme za praktickou a využitelnou v práci policistů. Klasifikace zahrnuje následující varianty násilníků:

- Osoba dvojí tváře, bez výrazných příznaků psychopatie – tato osoba se chová násilně pouze v soukromí, ve vztahu k blízké osobě. Na veřejnosti nevykazuje jakékoli znaky násilnosti, je tedy velice těžké ji na veřejnosti rozpoznat a její jednání odhalit.
- Obecně násilná osoba – tato osoba má sklony k násilí v soukromí i mimo něj, násilí v rodině je tedy snáze odhalitelné.
- Násilník, u kterého dominují problémy závislosti – zde se jedná o osoby závislé např. na alkoholu či drogách. Uvedené závislosti bývají často úzce spojeny s domácím násilím.
- Násilník s psychickou zátěží – jedná se o osoby s výraznými symptomy poruch osobnosti.⁴⁰

2. 4. 1 Teoretické poznatky o obětech domácího násilí

---

³⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 39-40

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 39-40

Oběť je pojem kriminologický, viktimologický i psychologický.⁴¹ Věda zabývající se oběťmi trestných činů se v průběhu času vyčlenila z kriminologie jako samostatná vědní disciplína a nazývá se viktimologie. Klíčové místo v rámci viktimologie zaujímají dva pojmy. Jedná se o - viktimnost a viktimizaci.

Viktimností se rozumí predispozici člověka stát se obětí násilí jako takového – tento předpoklad je často vázán na povolání, věk, psychické vlastnosti, etnickou příslušnost a další vlastnosti člověka. Viktimizací se rozumíme proces, ve kterém se potenciální oběť stává obětí skutečnou. Viktimizace zpravidla začíná útokem, na který navazují další zraňující události. Viktimizace má své jednotlivé fáze, jejichž znalost by měl každý policista velmi dobře znát, aby jeho kontakt s poškozenou osobou byl efektivní a splnil svůj účel. Pro práci s obětí se policisté musí seznámit s jednotlivými fázemi procesu viktimizace, neboť každá fáze vyžaduje odlišný přístup k dané osobě. Jako primární viktimizací se rozumí újma způsobená přímo pachatelem. Újma v tomto případě může mít podobu fyzických či emocionálních zranění. Viktimizace sekundární vzniká jako důsledek zkušenosti oběti s reakcí okolí na to, co se jí přihodilo. Viktimizací terciální můžeme rozumět dlouhodobé poškození oběti, kdy sama oběť není schopna se s traumatickým zážitkem dlouhodobě vyrovnat.⁴² v oblasti domácího násilí je velice důležité brát ohled na všechny tři fáze viktimizace. z pohledu kontaktu policista - oběť je nutný velmi taktický a citlivý přístup ze strany policistů, aby nedošlo k tzv. sekundární viktimizaci. Policisté musí mít na zřeteli, že oběť domácího násilí je často ve špatném psychickém stavu, má blízký ambivalentní vztah k pachateli a násilí, ke kterému docházelo na místě, kde by naopak měla mít největší pocit bezpečí. Odborná literatura poukazuje na specifické charakteristiky jednotlivých aktérů domácího násilí, právě z těchto materiálů vychází následující tabulka, která je nezbytnou

---

⁴¹ GILLERNOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Karolínium 2006, s.136, ISBN 80-246-1293-3

⁴² GILLERNOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Karolínium 2006, s. 138, ISBN 80-246-1293-3

pomůckou manuálu policistů.⁴³ Jednotlivé body umožní policistovi základní orientaci ve specifických charakteristikách jednotlivých aktérů domácího násilí, které policista musí respektovat při svém zákroku.

Násilná - versus - Ohrožená osoba

Kdo je osobou ohroženou domácím násilím?

Manželka, manžel, družka, druh, bývalí manželé, dále osoby žijící ve společném bytě.

Děti, žijící v tomto vztahu.

Senioři, žijící ve společném bytě nebo domě se svými dětmi nebo vnuky.

Osoby zdravotně postižené a odkázané na pomoc blízkých osob,

Specifikace oběti a jejího chování

V době volání o pomoc je pod silným psychickým tlakem.

Často trpí násilím poměrně dlouho, než se rozhodne pomoc zavolat.

e ve stádiu, kdy již na svou situaci rezignuje a nehledá únikovou cestu.

Stydí se přiznat DN, sebeobviňuje se.

Má sklon ve své výpovědi minimalizovat rozsah a následky násilí.

Proč v násilném vztahu zůstává?

Vazby na násilnou osobu (vztah trvá, mnoho společných položek - domácnost, děti, účty, majetek, rodina, přátelé, vzpomínky atd.).

Ztráta jiných sociálních vazeb – všestranná závislost na násilné osobě, sociální izolace.

Strach z budoucnosti - každé řešení je špatné a znamená ztrátu, je těžko dosažitelné.

Kdo je násilnou osobou?

Kdokoliv, kdo společně sdílí **společný byt nebo dům** bez ohledu na jeho postavení v rodině, v domácnosti.

---

⁴³ Manuál k postupu policistů v případech výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí a postupu policistů při vykázání. KŘP hlavního města Prahy

Sociální status, náboženské vyznání, vzdělání ani příslušnost k etniku nehraje významnou roli.

Častý je **dvojitý vzorec chování**: na veřejnosti je slušná, ovládá se, v soukromí násilnická, bezohledná až krutá.

Násilná osoba

Sklon k násilí si často přináší z původní rodiny (oběť nebo svědek DN v dětství).

Považuje násilí za správný způsob řešení konfliktů v partnerství a v rodině.

Nízké sebevědomí, snaha neustále kontrolovat, vychovávat a omezovat blízké.

Neschopnost vyjadřovat své city.

Neschopnost hlubších mezilidských vztahů.

Násilnické chování bagatelizuje, omlouvá, popírá a vymýšlí si pro ně jiná zdůvodnění (např. vliv alkoholu, provokace oběti, stres, pouhá hádka a nehoda apod.).⁴⁴

Základní typy pachatelů domácího násilí

Domácí násilník (pedant – "bazírák", pro okolí slušný člověk, fenomén dvojitá tvář).

Stresovaný slaboch (vlastní mizérie, spouštěčem je domnělá či skutečná životní krize), sám potřebuje podporu, odreagovává se na partnerovi.

Rozpadlý alkoholik.

Nepolepšitelný násilník, "sociální sadista".

Pojmem oběti se také zabývá metodický pokyn,⁴⁵ který v čl. 9 poukazuje na tyto skutečnosti:

Jasně formuluje, kdo je obětí domácího násilí – manžel/ka, druh/družka, děti, senioři, žijící ve společném bytě

---

⁴⁴ Manuál k postupu policistů v případech výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí a postupu policistů při vykázání. KŘP hlavního města Prahy

⁴⁵ Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004

V metodickém pokynu se poukazuje na skutečnosti, které policisté musí respektovat: např. při kontaktu s dlouhodobě týranou obětí domácího násilí se policisté setkávají u oběti s bezmocí a beznadějí, která nutí oběť situaci bagatelizovat, omlouvat pachatele. Pokyn zdůrazňuje, že oběť v době služebního zákroku policisty očekává, že násilí bude zastaveno. Oběť potřebuje dostat signály porozumění a informace o svých právech a možnostech budoucího vývoje situace. Přestože se metodický pokyn věnuje problematice oběti, neposkytuje, podle našeho názoru, vodítko k tomu, jak se na místě zákroku v incidentu se znaky domácího násilí rychle rozhodnout, kdo je skutečnou obětí a kdo ne. Právě následující tabulka poukazuje na zásadní rozdíly mezi skutečně ohroženou osobou a násilnou osobou vydávající se za oběť. z pohledu zasahujícího policisty je podle našeho mínění tato tabulka velmi důležitá a mohla by být zařazena do manuálu v případech postupu policistů na místě incidentů se znaky domácího násilí.

Skutečně ohrožená osoba	Násilná osoba vydávající se za oběť
Má strach ze svého partnera.	Nemá strach ze svého partnera.
Má strach z násilí, resp. zneužití.	Nedává najevo, že by měla nějaké obavy z násilí.
Není si zcela jistá a/nebo neví, proč se situace vyvíjí tímto směrem.	Vystupuje sebevědomě.
Pokusila se opustit svého partnera, nebo se pokouší vztah nějak urovnat.	Partner ji nedávno opustil nebo se jí chystá opustit.
Cítí empatii k partnerovi a soucítí s jeho současnými problémy a zážitky z dětství.	Cítí malý nebo žádný soucit se svým partnerem a zaměřuje se výhradně na sebe.
Minimalizuje závažnost zneužití, ale je schopna poskytnout podrobné informace v chronologickém pořadí, pokud je jí dán čas na rozmyšlenou.	Zaměřuje se na jeden incident, ale popis jiných událostí je vágní.
Je v rozpacích ohledně domácího násilí a toho, že je obětí domácího násilí.	Asertivně tvrdí, že je obětí domácího násilí, a nenachází žádnou chybu u sebe samé.
Cítí výčitky svědomí nebo pocit viny za to, že sáhla k represí.	Cítí se poškozena a domnívá se, že je v právu.
Omlouvá reakce svého partnera, myslí si, že je to její problém, protože mají problémy ve vztahu.	Obviňuje svého partnera ze zneužívání, představuje ho jako osobu nepřiměřeně se chovající nebo nestabilní.
Obává se toho, jak situaci prožívají děti.	Zkušenosti a pocity dětí nebere na vědomí.
Cítí smysl pro povinnost a snaží se chránit zneužívajícího partnera.	Má negativní postoje k partnerovi, pronáší o něm nevhodné výroky.

46

V následující textu se zaměříme na problematiku prevence v souvislosti s fenoménem domácího násilí. o preventivním posláním policie v souvislosti s domácím násilím jsme se již okrajově zmínili v úvodu naší práce.

2. 6. Prevence v případech domácího násilí

V úvodu této kapitoly je nutno podotknout tu skutečnost, která je stěžejní pro naši práci. Hlavním cílem prevence a intervence Policie v případech domácího násilí není primárně stíhat a potrestat násilnou osobu, ale zásahem zvenčí eliminovat násilí.

⁴⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí kontext, dynamika, intervence*. Praha: Portál s.r.o., 2011, s. 81

Primární prevence - je zaměřena především na eliminaci rizik pravděpodobného vzniku domácího násilí. v rámci primární prevence jde o snížení výskytu nových případů násilí v populaci. Úlohu policie na poli primární prevence spatřujeme například v přednáškové činnosti policistů, kteří mají řadu zkušeností s incidenty se znaky domácího násilí. Osvěta na školách, v domech seniorů a jiných podobných institucí pomáhá bořit tabu vztahující se k domácímu násilí. v rámci primární prevence domácího násilí nelze opomenout u každého policisty budování a podporování „práce na sobě“ ve smyslu budování sebevědomí, sebeúcty. Zdravě sebevědomí policisté se dokáží lépe orientovat v problematice domácího násilí.

Sekundární prevence - je zaměřena na včasnou identifikaci problému násilí, zahrnuje všechna opatření a intervence s cílem zabránit zhoršování situace, zamezit komplikacím a negativním důsledkům. Úloha policie v této oblasti prevence je stěžejní. Aplikace institutu vykazání má zde nezastupitelnou roli, která spočívá ve včasné a efektivní intervenci.

Terciární prevence - snaží se zmírnit nepříznivé dopady domácího násilí. Je zaměřena na odstranění či zmírnění následků domácího násilí. Úlohu policie z pohledu terciární prevence spatřujeme především v psychické podpoře osob ohrožených domácím násilím v prvních okamžicích příjezdu na místo incidentu.

V odborné literatuře doc. Čírtková velmi jasně poukazuje na tři základní body prevence a intervence: - informovanost, - ochrana oběti, - konfrontace pachatele s oficiální reakcí, jež je založena především na netolerantnosti domácího násilí⁴⁷. Tyto body jsou alfou a omegou každého zákroku policistů na místě incidentu se znaky domácího násilí.

---

⁴⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí: Fakta a paradoxy, Sociální práce*, Brno : ASVSP, 2002, č. 2. s. 50.

3. PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM V ČESKÉ REPUBLICE

V našem státě je ochrana před domácím násilím založena na principu ochrany osoby ohrožené domácím násilím, a to v jejím přirozeném prostředí, tj. ve společném obydlí. Veřejnoprávní a soukromou cestou je oběť chráněna osobně a teritoriálně. Ze společné domácnosti, kde docházelo k týrání, odchází na přiměřenou dobu násilná osoba, a nikoli oběť. Osoba ohrožená domácím násilím má tak čas a prostor na to, aby vyhodnotila situaci a naplánovala další kroky vedoucí k zlepšení její situace. Zákon na ochranu před domácím násilím⁴⁸ má výrazně preventivní charakter, neboť do jeho přijetí bylo možné se právní cestou účinně bránit pouze po prokazatelném útoku na zdraví či dokonce život. Jak jsme se již zmínili v úvodu naší práce, tvoří v podstatě tento zákon tři pilíře ochrany: Policie ČR, intervenční centra a soud.

3.1 Stávající legislativní rámec v České republice

1. ledna 2007 nabývá účinnosti zákon na ochranu před domácím násilím (zákon č. 135/2006 Sb.), který zásadním způsobem změnil situaci ohrožených osob. Návrh tohoto zákona vypracovala expertní skupina Aliance proti domácímu násilí⁴⁹, která vznikla na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2004 z iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR a.s. Zákon zavádí systémový, komplexní přístup k prevenci a ochraně před domácím násilím. Upravuje a hlavně propojuje postupy policie, justice a sociálních služeb při řešení případů domácího násilí. Přijetím zákona č.135/2006, jímž se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, se zařadila naše republika mezi sáty Evropské unie, které mají ve svém právním řádu komplexně

---

⁴⁸ <http://www.bkb.cz/aktuality/n144-zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>

⁴⁹ <http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>

upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány zákony č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Tento nový zákon obsahuje úplně nový institut a tímto institutem je vykázání. Samotný institut vykázání byl poprvé na základě výše zmiňovaného zákona vložen do tehdy platného a účinného zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj bylo vloženo pod novými paragrafy 21a až 21d. Pro účely této práce však budu hovořit o vykázání v režimu tzv. nového policejního zákona, který nabyl účinnosti dnem 1.1.2009 a zcela tak nahradil zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Jedná se o zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky (dále jen „policejní zákon“). Samotný zákon č. 135/2006 Sb. byl několikrát novelizován.⁵⁰ Zákon zavádí tzv. institut vykázání, který dává policistům pravomoc vykázat násilnou osobu na 10 dní ze společného obydlí. Po tuto dobu se budou ohroženým osobám věnovat pracovníci intervenčních center, která jim poskytnou psychosociální a právní pomoc, v rámci které nastíní možné způsoby řešení ohrožující situace. Modely intervenčního centra byly v rámci možností daných stávající legislativou v uplynulých dvou letech ověřeny v projektu interdisciplinární spolupráce. Rozhodnout o vykázání či zákazu vstupu bude v rámci správního řízení oprávněn každý příslušník Policie ČR, vyjma policistů zařazených u hlídkové služby. Bude-li se v téže věci konat prověřování či vyšetřování v rámci trestního řízení, bude rozhodnutí o vykázání oprávněn učinit policista zařazený u místně příslušného pracoviště kriminální služby a vyšetřování. Jednoznačnou prioritu má v těchto případech ochrana života, zdraví, svobody a lidské důstojnosti ohrožené osoby oproti ochraně vlastnického práva a nedotknutelnosti obydlí násilné osoby, byť jde ve všech případech

---

⁵⁰ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí kontext, dynamika, intervence*. Praha: Portál s.r.o., 2011 s. 132

o ústavně zaručená práva a svobody. Rozhodnutí o vykázání rozšiřuje katalog oprávnění Policie ČR, nikoli katalog povinností.

Nyní se vzhledem k zaměření naší práce budeme podrobně věnovat prvnímu pilíři v rámci ochrany ohrožené osoby – úloze policie. Policie je oprávněna podle paragrafu 44 – 47 zákona č. 273/2008 Sb. po vyhodnocení situace použít institut vykázání. Tento institut byl od 1.1. 2007 do 31. 12. 2008 v režimu správního řádu a policisté vydávali rozhodnutí o vykázání, pokud se násilná osoba v době vykázání nacházela mimo společnou domácnost. Rozhodování podle správního řádu v případech vykázání způsobovalo policistům v praxi nemalé aplikační problémy. Tyto problémy byly odstraněny novelizací zákona, který byl aplikován s účinností od 1.1. 2009. Policisté dle novelizace vydávají pouze potvrzení o vykázání mimo režim správního řádu. Vykázání má tak podobu tzv. faktického úkonu, tj. úkonu neformálního. Vykázání je v zákoně postaveno tak, že pokud lze důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu, z domu i z bezprostředního okolí. v následujícím textu uvádíme přehled hlavních změn, které jsou na rozdíl od předchozí právní úpravy řešeny odlišně:

Vykázání (je jen tato jediná forma rozhodnutí, dříve byl i zákaz vstupu) **Policie ČR** poskytuje ohrožené osobě současně vždy **personální i teritoriální ochranu** (dříve byla pouze ochrana teritoriální). **Faktický úkon** – opatření preventivního charakteru (dříve policista rozhodoval ve správním řízení).

Základní lhůta vykázání: 10 dnů (stejně).

Forma: Ústní oznámení osobám (násilné i ohrožené), vydává se jen potvrzení o vykázání, předání proti podpisu (vymezení prostoru vykázání, poučení, práva a povinnosti osob, místo uložení kopie úředního záznamu).

Nepřítomná vykázaná osoba: při prvním kontaktu poučení o právech a povinnostech při vykázání, předání potvrzení o vykázání nebo lze získat informace o vykázání na lince 158.

Nesouhlas s vykázáním: námitka, která nemá odkladný účinek, na místě zapsaná do potvrzení o vykázání nebo námitka podaná písemně do tří dnů. o námitce rozhoduje místně a věcně příslušné krajské ředitelství Policie ČR.

Oznamovací povinnost Policie ČR: kopie úředního záznamu o vykázání: Intervenční centrum, OSPOD (jsou-li přítomny děti – nejen když jsou přítomny domácímu násilí, ale i v případě, že ve společné domácnosti bydlí i přechodně), nově i příslušnému civilnímu soudu – to vše do 24 hodin od vstupu policisty do společně obývaného bytu nebo domu.

Kontrola dodržování povinností vykázané osoby ze strany Policie ČR: Do tří dnů od vykázání. Poté pak následuje průběžná kontrola, kterou vykonávají většinou místní.

Povinnost vykázané osoby:

- Zákaz vstupu do vymezeného prostoru. Zákaz navazování styku nebo kontaktu s ohroženou osobou. Odevzdat na místě všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Právo vykázané osoby:

- Vzít si věci osobní potřeby, osobní cennosti a osobní doklady před odchodem.

- Vzít si věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání, pouze jedenkrát v průběhu desetidenního vykázání a jen v přítomnosti policisty.

- Být policistou poučen o právech a povinnostech, o možnostech dalšího ubytování.

- Sdělit adresu pro doručování. Ověřit vykázání na tísňové lince 158.

- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání.⁵¹

---

⁵¹ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění*

Současná legislativa zabývající se problematikou domácího násilí čítá tyto nejdůležitější zákony.

zákon č. 135/2006 Sb., účinný od 1.1.2007, mezi veřejností známý jako zákon na ochranu před domácím násilím, který poprvé v České republice reagoval na domácí násilí

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ustanovení §§ 44-47, který s účinností od 1.1.2009 nahradil zákon č. 283 z roku 1991 Sb., o Policii České republiky (ustanovení §§ 21a-21d) – je zde uvedeno vykázaní jako oprávnění policisty

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zejména ust. § 76b - předseda senátu může rozhodnout:

a) o prodloužení lhůty vykázaní na dobu dalšího 1 měsíce

b) pokud bylo ve věci samé zahájeno řízení, může tuto lhůtu na návrh navrhovatele prodloužit na dobu nejdéle 1 roku

zákon č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách (účinný od 1.1.2007), nahradil zákon č. 100 z roku 1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Je zde specifikována práce intervenčních center, které poskytují pomoc obětem domácího násilí

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (účinný od 1.1.2010), nahradil zákon č. 140 z roku 1961 Sb., trestní zákon. v ust. § 337 odst. 2 je zakotven přečin Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní.

ZPPP č. 166 ze dne 23. prosince 2009 (účinný od 1.1.2010), o provádění vykázaní, nahradil ZPPP č. 200 ze dne 22. prosince 2008

Metodická příručka č. 1 z roku 2010, kterou vydal ředitel ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166 z roku 2009; jelikož se jedná o metodickou příručku, není její striktní dodržování pro policisty závazné, avšak věci, které byly ve „200“⁵² a byly ve „166“⁵³ vypuštěny, jsou nyní právě v této metodické příručce.

---

⁵² Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 200/2008 ze dne 22.12.2008.

⁵³ Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 200/2008 ze dne 22.12.2008.

Stávající legislativa pracuje se základními pojmy, jejichž charakteristiku musí znát každý policista, aby se byl schopen orientovat v samotné problematice domácího násilí jako takového. Pro přehlednost uvádíme v následujícím textu charakteristiku těch základních pojmů, se kterými se policisté setkávají při každém zákroku na místě incidentu se znaky domácího násilí.

Domácí násilí - „Jedná se o opakované dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu“⁵⁴.

Domov - Společností je chápán jako místo, kde lidé bydlí, kde se cítí v bezpečí, které jim poskytuje zázemí, a často s tímto slovem spojují i svou nejbližší rodinu. v českém právu ve spojení s institutem vykázání není definován. v legislativě je zakotveno spojení společné obydlí. (Dům nebo byt společně obývaný násilnou a ohroženou osobou⁵⁵, které zde bydlí, užívají společné prostory nezbytné pro zajištění každodenních potřeb člověka.)

Násilí - Použití psychického či fyzického nátlaku vůči určité osobě, aby něco konala nebo snášela s cílem uspokojení potřeb osoby, která nátlak vyvolala.

Ohrožená osoba - „Je osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby.“⁵⁶

Násilná osoba = agresor domácího násilí - „Jde o osobu, která ohroženou osobu ohrožuje na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, a je, či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu,

---

⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, Grada Publishing, a.s., 2008.

⁵⁵ Srov. ust. § 44 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

⁵⁶ FILÁK, A. a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. Praha, Police History, 2009, s. 106.

a lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále domácího násilí vůči ohrožené osobě.⁵⁷

Vykázaná osoba - Je osoba, která je policistou, který reaguje na domácí násilí, označena za násilnou a policista vydal proti této osobě faktický pokyn o vykázaní ze společného obydlí.

Vykázání - Jedná se o služební zákrok, při kterém policista využívá jedno ze svých oprávnění, kdy faktickým pokynem reaguje na domácí násilí mezi ohroženou a násilnou osobou.

Faktický pokyn - „Je druhem faktické správní činnosti, kdy jde o správní úkon zákonem zmocněné osoby, spočívající ve vyslovení zákazu anebo příkazu určitého jednání, které je povinen adresát respektovat. Faktický pokyn není výsledkem formálního řízení, jeho formu zákon nepřepisuje, může být činěn písemně, ústně, posunkem či jinak; k jeho provádění je třeba zákonného zmocnění.“⁵⁸

V závěru této podkapitoly nesmíme opomenout zmínit tzv. interdisciplinární spolupráci mezi jednotlivými pilíři (Policie, Intervenční centra, Justice), na kterých je postaven zákon na ochranu před domácím násilím (zákon č. 135/2006 Sb.). Hlavním cílem této spolupráce je zavedení jednotného postupu při řešení případů domácího násilí, vzájemná informovanost a vybudování účinného systému na ochranu obětí domácího násilí. Mezioborová spolupráce byla zapracována i do stávající legislativy. Jak jsme se již několikrát zmiňovali, Policie má ze zákona mezi spolupracujícími institucemi zvláštní roli. Přestože Policie sehrává při potlačování a řešení domácího násilí klíčovou roli, nemůže nést jako jediná odpovědnost za řešení celé problematiky domácího násilí. Svou nezastupitelnou roli plní tím, že je zmocněna k provádění služebních zákroků, úkonů a dalších souvisejících opatření.⁵⁹ Policie svou aktivitou působí jen v případech oznámených projevů domácího

---

⁵⁷ FILÁK, A. a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. Praha, Police History, 2009, s. 106.

⁵⁸ FILÁK, A. a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. Praha, Police History, 2009, s. 107.

⁵⁹ Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004 čl. 14

násilí. Další sociálně právní a preventivně výchovná opatření přísluší dalším institucím. Pokud k vykazání dojde, má policie za zákonnou povinnost informovat o vykazání místně příslušné intervenční centrum. Touto cestou získá intervenční centrum základní informace o ohrožené osobě i o historii vztahu, popřípadě informace o předchozích incidentech. Tyto informace jsou základním předpokladem pro zahájení spolupráce mezi intervenčním centrem a ohroženou osobou. Poskytnutí informací mezi policií a intervenčním centrem je stěžejní zákonem daná povinnost těchto dvou institucí. Spolupráce mezi institucemi má i jiné podoby, které nejsou stanoveny zákonem, přesto mají své opodstatnění a podílí se na efektivním řešení konkrétní situace. Jde zejména o následující činnosti:

- předávání informací o průběhu povinné kontroly v rámci desetidenní lhůty vykazání
- informace o průběhu řízení v případě, že bylo násilné jednání kvalifikováno jako přešůpek nebo trestný čin
- vzájemné informování o případech porušení vykazání ze strany násilné osoby
- školení policistů pracovníky intervenčního centra⁶⁰

---

⁶⁰ <http://www.bkb.cz/index.php>

4. POSTUP POLICIE ČR v PŘÍPADECH INCIDENTŮ SE ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Již v úvodu naší práce jsme upozorňovali na nezastupitelnou úlohu policie v situaci, kdy je přivolána k incidentu se znaky domácího násilí. Policie ČR je zpravidla první, která se s případy domácího násilí setkává. Profesionální přístup zasahujících policistů je tudíž klíčový pro další vývoj pomoci oběti. Pokud již v počátku oběť domácího násilí získá pocit, že se může na Policii ČR spolehnout, pokud bude dostatečně informována o tom, že její problém je v součinnosti s dalšími pomáhajícími organizacemi řešitelný, má to pozitivní vliv nejen na její sebevědomí, ale zároveň se otvírá prostor pro vyřešení krizové životní situace, ve které se dotyčná ohrožená osoba nachází.

V následující kapitole se budeme věnovat praktickým aspektům provádění zákroků na místě incidentu. Konkrétně se zaměříme na postupy policistů od přijetí oznámení, jeho prověření, činnosti na místě a poté, v textu vycházíme z jednak z osobních zkušeností policisty základního útvaru a z interních aktů řízení Policie ČR, kterými je například Metodická příručka č.1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání, dále z Manuálu k postupu policistů v případech výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí a postupu policistů při vykazání KŘP hlavního města Prahy. Tyto dokumenty slouží k zajištění jednotného postupu příslušníků Policie ČR v případech vykazání a řešení incidentů se znaky domácího násilí v souvislosti s užitím oprávnění podle ust. § 44 až 47 Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.⁶¹

4. 1 Přehled oprávnění a povinností policistů podle zákona o Policii ČR v souvislosti s domácím násilím

Vzhledem k cíli naší práce, který je zaměřen na analýzu úlohy policie v rámci ochrany ohrožených osob domácím násilím jsme se rozhodli nejprve taxativně poukázat, jak tuto otázku řešil zákonodárce v novém zákoně o policii. Dnem 1.1.2009 nabyt účinnosti zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon mj. upravuje

---

⁶¹<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

oprávnění a povinnosti policistů, bez nichž by nebylo možné provést důslednou ochranu ohrožených osob. v následujícím textu nastíním výčet oprávnění a povinností policistů v souvislosti s problematikou domácího násilí. Velké množství výčtu paragrafů, které se týkají problematiky ochrany ohrožených osob, je dle mého názoru ukázkou toho, že společnost problém ochrany vnímá velmi intenzivně.

§ 2 – Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

§ 9 – Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.

§ 10/1 – v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.

§ 25 – Policista je oprávněn omezit možnost volného pohybu osoby, která fyzicky napadá policistu nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozujícím majetek nebo se pokusí o útěk, připoutáním k vhodnému předmětu, zejména pomocí pout.

§ 26/1 Policista je povinen zajistit osobu která:

a) svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek,

f) byla přistižena při jednání, které má znaky správného deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,

g) není trestně odpovědná a byla přistižena při jednání, které má znaky trestného činu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci.

§ 34/1a) – Policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání věci, lze mít za to, že v řízení o přestupku může být uloženo její propadnutí anebo může být zabrána

§ 35/2b) – Policista je oprávněn provést prohlídku osoby a odebrat jí zbraň, pokud proti ní směřuje zákrok

§ 40/1 – Policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.

§ 40/3 – Policista je oprávněn za účelem vstupu na místo uvedené v odstavci 1 toto místo otevřít nebo jiným způsob si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.

§ 44-§47 – VYKÁZÁNÍ - tomuto institutu se budu vzhledem k tématu mé práce v samostatné kapitole.

§ 51 – Policista je oprávněn použít při zákroku donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen.

§ 53/1 – Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.

§ 61/1a) – Policie může požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele, a v případě potřeby ji vyzvat, aby se ve stanovenou dobu, popřípadě bez zbytečného odkladu, je-li to nezbytné, dostavila na určené místo k sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení.

§ 63/2a),d),j) – Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu podezřelou ze spáchání tr. činu nebo správního deliktu, osobu od níž je požadováno vysvětlení, osobu, která je oznamovatelem podezření ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu.

4. 2 Specifická úloha a odpovědnost policie vůči obětem domácího násilí

V úvodu této podkapitoly je nutné konstatovat, že žádné násilí, tedy ani domácí násilí, není soukromou záležitostí a proto je i v těchto případech plně odůvodněna legitimnost zásahu ze strany státu. Omezení všech forem násilí včetně domácího násilí patří k zásadním úkolům resortu Ministerstva vnitra ČR. Tato skutečnost je zahrnuta i v současném Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014.⁶²

V úvodní kapitole jsem poukázal na to, že domácí násilí je nutné chápat jako komplexní problém a že je vždy nutné k němu přistupovat interdisciplinárně. Ochrana před domácím násilím je tedy v České republice postavena na třech pilířích, které vzájemně spolupracují. Těmito pilíři jsou Policie ČR, soudy a intervenční centra. Kromě těchto institucí pomoc obětem domácího násilí poskytuje i řada dalších institucí (ne-státní neziskové organizace, psychologické porady, krizová centra apod.).

Všechny uvedené instituce poskytují pomoc účastníkům domácího násilí, a to i přesto, že na počátku domácího násilí stálo privátní rozhodnutí těchto účastníků. Nicméně stejným privátním rozhodnutím nelze domácí násilí ukončit. Bez pomoci zvenčí nemá oběť ani pachatel šanci z rozjetého vlaku domácího násilí vystoupit. Oběti chybí síla a prostředky řešení, pachateli zájem.⁶³ Tuto pomoc je potřeba poskytnout v co nejkratším čase, nejlépe ihned v počátcích páčání domácího násilí. Opožděná intervence z venku totiž podporuje opakování a vznik závažnějších forem domácího násilí.⁶⁴ Nepřetržitá služba Policie zaručuje, že první kontakt s aktéry domácího násilí je v kompetenci policistů, přijíždějících k nahlášené události. Požadavek na nezbytné, citlivé

---

⁶² <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014.pdf>

⁶³ ČÍRTKOVÁ, L. et al. *Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*, Praha : Bílý kruh bezpečí, 2002, s. 5.

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí: Fakta a paradoxy, Sociální práce*, Brno : ASVSP, 2002, č. 2. s. 58.

zacházení s obětí pomáhá policistovi jednak k získání, co nejvíce informací ze strany oběti a jednak k ochotnějšímu zapojení oběti jako svědka do následného procesu trestního či přestupkového řízení. Policista vůči pachateli domácího násilí, který se za pachatele v žádném případě nepovažuje, musí dát svým profesionálním jednáním jasně najevo, že jeho subjektivní pocit beztrestnosti je klamný a že zřejmě bude za své jednání potrestán. Náročnost zákroků pro zakročující policisty v případech domácího násilí spatřujeme zejména v tom, že nelze předvídat, jak se situace bude na místě vyvíjet.

Řešení případů se znaky domácího násilí je složitým procesem, který se skládá z řady chronologicky za sebou jdoucích fází, ty mají svá specifika. Pro přehlednost jsme se rozhodli nejdříve v následujícím textu taxativně jednotlivé fáze vyjmenovat a v dalších podkapitolách budeme jednotlivé fáze analyzovat z pohledu zasahujících policistů. u jednotlivých fází se zaměříme zejména na úskalí, která jsou samotnými policisty vnímaná jako problematická.

4. 2. 1 Fáze zákroku u incidentu se znaky domácího násilí

0. fáze – Přijetí oznámení operačním střediskem – v případě výjezdu k domácímu násilí se policista na operačním středisku snaží vytěžit oznamovatele v maximální míře informací o místě incidentu, míře aktuálního ohrožení ohrožené osoby, zda je nutné zajistit lékaře, jméno násilné osoby, zda tato osoba vyhrožuje dalšími útoky, zda je ozbrojena, popř. přítomnost návykových látek⁶⁵

1. fáze - Příprava před výjezdem na místo – tato fáze spočívá především v tzv. technické přípravě. Policisté si před výjezdem musí zkontrolovat veškeré náležitosti potřebné k výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí (pomůcky potřebné na místě - výjezdové desky, součástí kterých by měly být desky speciálně určené pro výjezdy k incidentům se znaky domácího násilí, pomůcky potřebné pro zadokumentování věci -

---

⁶⁵ STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 48

fotoaparát, kamera, pomůcky důležité pro zajištění bezpečnosti na místě - služební zbraň, slzotvorný prostředek, obušek, pouta, pomůcky pro poskytnutí první pomoci - lékárnička, gumové rukavice. Souběžně s touto fází přípravy, před příjezdem na místo incidentu, provádí policisté následující taktické kroky.

2. fáze - Příprava během jízdy na místo – taktická příprava spočívající konkrétně v provedení lustrací (přes operační dispečink) a rozdělení rolí policistů. Policisté nesmí zapomenout, že vykázat může pouze zákonem stanovený policista. v okamžiku příjezdu na místo incidentu se znaky domácího násilí provádí policisté neodkladné a neopakovatelné úkony.

3. fáze - Postup na místě incidentu po příjezdu – policisté se dostávají na místo incidentu s cílem uklidnit nebo izolovat násilnou osobu, urovnat napjatou situaci. Na místě incidentu policisté provedou neodkladné a neopakovatelné úkony, mezi něž patří:- zajištění místa z hlediska bezpečnosti, aby nevznikla další újma na životě či zdraví nebo škoda na majetku, - zajištění první pomoci, - zadržení pachatele, popř. zvážení jiných oprávnění, která lze využít, nemusí být provedeno jako neodkladný úkon, - zajištění místa pro ohledání místa činu. Po provedení výše uvedených úkonů následuje

4. fáze - Postup před zhodnocením situace. Tato fáze spočívá v taktických postupech jako je například vytěžení aktérů incidentu se znaky domácího násilí. Tyto postupy a jejich úskalí před zhodnocením situace, zda jde o domácí násilí, budeme podrobně analyzovat v následujících kapitolách.

Následující fáze se již vztahují k situaci, kdy policista rozhodne o vykázaní násilné osoby. Policisté v tomto okamžiku, jsou povinni provádět následující činnosti:

- dodržování taktiky služebního zákroku
- vytěžení násilné a ohrožené osoby zvlášť tak, aby byli policisté při služebním zákroku v kontaktu

- vytěžení ohrožené osoby zejména k domácímu násilí, nejprve však k vlastnictví legálně i nelegálně držených zbraní násilnou osobou (myslivci, podnikatelé atd.)
- vytěžení dalších osob na místě (zejména pak dětí, provedení lustrace, vytěžení k dětem, které má jeden z nich v opatrovnictví, dále pak k dětem, které má násilná nebo ohrožená osoba ve střídavé péči, pokud jsou rozvedeni. Dále vytěžit k přítomnosti dalších agresorů, o kterých policista do té doby neví.)
- vytěžení násilné osoby (zjistit její pohled na věc - tím, že se jí policista věnuje, získává si její důvěru, psychologický význam)
- zjistit na osoby kontakt (telefonický, dále adresu pro účely doručování, adresu přechodného a trvalého pobytu, kde se budou zdržovat atd.)
- vysledovat, zda ve vztahu osob jde o jasné vymezení rolí (kdo na koho křičí, vytěžením osob, kdo koho udeřil první, kdo je zraněn)
- vytěžení sousedů, svědků a dalších osob, jejichž vytěžením by policista získal více informací pro určení, zda osobu vykázat či nikoli
- provést ohledání místa činu dle tr. řádu či zákona o Policii ČR, zakreslení situačního náčrtku, provedení fotodokumentace
- promyšlení celé situace policistou, který o vykázáni rozhodne, zda bude vykazovat či nikoliv (s tímto nespěchat - získání času, nikdy nedělat ukvapené závěry, vyhnoutí se prošetřování služebního zákroku inspekcí), promyslet o jakou formu domácího násilí se jedná (nezapomenout, že při domácím násilí jde vždy i o psychické násilí) promyslet rovněž, o jaký vzorec domácího násilí by se mohlo v daném případě jednat, a zvolit taktiku služebního zákroku. Tento poslední bod jako nejdůležitější v mysli policisty by se měl projevit jako myšlenkový proces, jehož závěrem po získání informací shora uvedených bude jasné stanovení, zda lze osobu vykázat či nikoli.

5. fáze - Postup po rozhodnutí o vykázáni násilné osoby spočívá mimo jiné ve vydání faktického pokynu o vykázáni + protokol potvrzení o vykázáni, o poučení násilné osoby o jejích právech a povinnostech a o následcích neuposlechnutí vykázáni. Poslední fází je postup policisty

po odjezdu z místa incidentu. Je nutné nezapomenout incident založit pod dvě čísla, jednak jako obyčejné číslo jednacích svodkových a jednak jako přešupek či trestný čin, - nezapomenout v případě přítomnosti dětí informovat OSPOD (orgán sociální péče o děti), tento informovat i v jejich nepřítomnosti, pokud se na místě při incidentu z různých důvodů nenachází (letní tábor, jsou u babičky, u známých, ve škole atd.) - provádět zvýšenou hlídkovou činnost v okolí - za určitých podmínek lze provést krátkodobou ochranu.

4. 2. 3 Postup policistů na místě incidentu se znaky domácího násilí

V následující kapitole se budeme zabývat podrobnou analýzou obecných pravidel postupu policisty po oznámení incidentu⁶⁶, která jsou z našeho pohledu „alfou a omegou“ teoretické přípravy každého policisty. Základní materiál, ze kterého vycházíme, je již zmiňovaná Metodická příručka č. 1/2010, která chronologicky poukazuje na jednotlivé etapy zákroku od prvotního oznámení incidentu až po realizaci vykázání (viz předchozí kapitola).

„Nultá fáze – přijetí oznámení“ Policisté jsou vždy povinni oznámení přijmout. Příručka taxativně vyjmenovává, jaké nezbytné úkony policista musí provést před samotným výjezdem. Viz „první a druhá fáze technická a taktická příprava před příjezdem na místo incidentu“ v předchozí kapitole. Policisté z interních manuálů získají informace, do jakých policejních evidencí je třeba nahlédnout. Například je nutné, aby si policisté zjistili, zda u daných osob již nebyl řešen incident se znaky domácího násilí, zda osoby nejsou držiteli střelné zbraně, zda osoby nejsou pachateli násilné trestné činnosti či další relevantní skutečnosti. Na tomto místě musíme bohužel poukázat na několik momentů, které z pohledu sloužícího policisty jsou v nesouladu s „dobře“ mí-

---

⁶⁶ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání čl. 3

něnými postupy příručky. v povinnosti přijmout oznámení nespatřujeme problém, za moji osobní dlouholetou praxi (*poznámka autora práce*) se nestalo, že by oznámení incidentu s prvky domácího násilí nebylo přijato a akceptováno. Hlídka vyjíždí téměř okamžitě po přijetí oznámení, bohužel právě zde v mnohých případech chybí prostor pro získání maxima potřebných informací a lustrací.⁶⁷

Dalším krokem v rámci postupu policistů je příjezd na místo incidentu a následná intervence. Po příjezdu na místo incidentu vyhodnotí policisté dosud získané informace, aby tak mohli zvolit taktiku zákroku (viz. druhá fáze). Policisté nesmí opomenout patřičnou ostražitost, aby se sami nevystavili nebezpečnému útoku a v případě, že by snad k nějaké atace došlo, byli na ni připraveni. Při příjezdu na místo incidentu je třeba opět dodržet určitou chronologii zákroku – hlásná služba, rozdělení rolí policistů (na policistu ve smyslu bezpečí a na toho, kdo incident řeší: s násilnou osobou jedná zkušenější, starší a dle situace fyzicky zdatnější policista, s osobou ohroženou jedná podle jejího pohlaví mladší policista/ka; pokud hrozí, že hlídka nebude schopna úspěšně dokončit zákrok, je její povinností přivolat posily), ověřit totožnost aktérů, vyžádání souhlasu ke vstupu do společného obydlí. v samotném vstupu policistů do společného obydlí osob spatřujeme jako velmi citlivé místo intervence policie v případech domácího násilí. Jde ve své podstatě o střet mezi ochranou domovní svobody a ochranou života, zdraví, práv a svobod oběti. Dalším krokem policisty je oddělení násilné osoby od ohrožené. Pokyny příručky na tomto místě zdůrazňují nutnost oddělení osob co do viditelnosti a slyšitelnosti.⁶⁸ Dle mých zkušeností (*poznámka autora práce*), je nutné tento pokyn důsledně dodržovat. Policisté by si měli na místě incidentu uvědomit, že ohrožené osobě nestačí jen násilníka nevidět, ale že hlasové projevy z jeho strany mo-

---

⁶⁷Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání čl. 3

⁶⁸Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání čl. 3

hou být traumatizující stejně silně, jako když je v bezprostřední blízkosti. Tento moment představuje v praxi velký problém s realizací jeho důsledného provedení. Podle mé osobní zkušenosti (*poznámka autora práce*) je dobré vyslechnout osoby odděleně, nicméně je nutné stále udržovat kontakt s ostatními policisty kvůli bezpečnosti všech přítomných. v konkrétních případech je někdy velmi obtížné najednou důsledně oddělit aktéry domácího násilí a zároveň být v kontaktu s kolegy. Další moment, který příručka zmiňuje, je při intervenci policisty akceptován bez sebemenších problémů – v případě zranění zajistí policisté lékařské ošetření.

Po příjezdu na místo incidentu mimo jiné policisté kontaktují také oznamovatele, za účelem získání aktuálních informací o situaci na místě incidentu a o násilné a ohrožené osobě. „Je-li oznamovatelem incidentu přímo ohrožená osoba nebo jiný uživatel společného obydlí, policista si od nich vyžádá souhlas ke vstupu do společného obydlí. v případě více uživatelů postačí ke vstupu do společného obydlí souhlas kteréhokoliv z nich“.⁶⁹ v některých případech se policisté mohou ocitnout v situaci, kdy je jejich snaha o navázání kontaktu s účastníky incidentu marná. Policisté se nacházejí tzv. před „zavřenými dveřmi“. Zde přichází v úvahu využití zákonného oprávnění podle ust. § 40 policejního zákona, který říká, že *policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí a provést tam potřebné úkony, jestliže věc nese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob* nebo zákonného zmocnění podle ust. § 83/c trestního zákona.⁷⁰

Po vstupu do obydlí policisté nejprve zajistí bezpečnost všech osob a zjistí, zda nedošlo ke škodě na zdraví zúčastněných osob, po případě poskytnout první pomoc a přivolat odbornou zdravotnickou pomoc. Všechny výše uvedené činnosti patří do tzv. prvotních úkonů, kte-

---

⁶⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 200/2008 ze dne 22.12.2008.

⁷⁰ Dotčené ustanovení zní: § 83c odst. 1 tr. řádu:

ré jsou taxativně uvedeny v metodickém pokynu.⁷¹ Mezi prvotní úkony na místě podle čl. 11 uvedeného metodického pokynu⁷² patří zejména:

- analyzovat situaci na místě, zjistit zdravotní a emoční stav oběti, pachatele a jejich chování a v případě potřeby použít všech zákonných prostředků k ukončení protiprávního stavu, zajistit bezpečí všech osob na místě (odebrat zbraně nebo předměty, kterými bylo útočeno), chránit i vlastní bezpečnost, ověřit totožnost účastníků a svědků a tyto odděleně vytěžit⁷³, zjistit, zda v domácnosti žijí děti a kde se nacházejí, zadokumentovat všechny informace od oběti, pachatele a svědků,
- popsat popř. fotograficky zadokumentovat vzniklá zranění, poškození zařízení bytu, oděvů aj.

Ve výše uvedeném pokynu jsou popsány i následné úkony, které policistou nemohou být opomenuty. Následné úkony mají dle našeho názoru zejména psychologický podtext, který má velký význam pro navázání kontaktu s aktéry incidentu. Mezi následné úkony patří poskytnout oběti informaci, kde může hledat pomoc, dát adresu nejbližšího zařízení, zeptat se oběti, zda si přeje být informována o propuštění pachatele, vysvětlit oběti, že domácí násilí je protiprávní stav, nabídnout oběti asistenci při převozu do bezpečí, poskytnout informaci o bezpečnostním plánu. Policisté na místě incidentu postupují v několika krocích, jejichž dodržením je zajištěna efektivita samotného zákroku. v následujícím textu analyzujeme jednotlivé kroky.

Prvním krokem zasahujících policistů je, jak už bylo v předchozím textu zmiňováno, zajištění bezpečnosti všech přítomných osob. Poté následuje oddělení účastníků incidentu. Pokud to okolnosti dovolí, je nutné, aby se osoby neviděly a nemohly spolu komunikovat.⁷⁴ Policisté v tomto okamžiku zákroku musí počítat s úskalím, spočívajícím

---

⁷¹ Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 200/2008 ze dne 22.12.2008.

⁷² Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004

⁷³ Pojem „vytěžení“ nahrazen pojmem podání vysvětlení; např. § 61 policejního zákona

⁷⁴ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání čl. 5

cím v reakci přítomných na samotnou přítomnost uniformovaných policistů. Za mé policejní praxe jsem se setkal (i mí kolegové) se dvěma odlišnými reakcemi u násilné osoby (*poznámka autora práce*). Příjezdem policie násilná osoba ztrácí svoji kontrolu nad obětí, tudíž může dojít z její strany k vystupňování násilí nejen proti osobě ohrožené, ale i proti policistům. Opačným případem, je, že násilná osoba po příjezdu policistů zcela změní své chování, projevy agrese se zmírní, často až vymizí, mnohdy se u násilníků objeví i jakési familiární chování vůči policistům i ohrožené osobě. v obou případech je nutné zachovávat velkou ostražitost a nepodlehnout subjektivnímu přístupu a unáhleným závěrům a hodnocením. Druhým krokem je zjistit zjevné poškození inventáře bytu a osobních věcí. Zde je velmi důležité neopomenout vše zadokumentovat, nafotografovat, popřípadě pořídit videozáznam. Třetím krokem je oddělení vyslechnutí účastníků incidentu. Vedle účastníků incidentu nesmí policisté opomenout odděleně vyslechnout i oznamovatele, který není účastníkem incidentu. Je nutné pamatovat a pokud možno zajistit, aby tento oznamovatel na místě incidentu v žádném případě nepřišel s násilnou či ohroženou osobou do styku! Úskalí komunikace v průběhu řešení incidentu budu analyzovat v následující kapitole. Čtvrtým krokem je na místě incidentu konzultace s kolegy o dalším postupu. Pátý a šestý krok spočívá v dokončení služebního zákroku a provedení hlásné služby s návrhem řešení konkrétního incidentu.⁷⁵

Vedle přímé intervence policisté na místě incidentu nesmí zapomínat na svoji úlohu, spočívající v poskytnutí informací ohrožené osobě o tzv. Bezpečnostním plánu. Právě tyto informace jsou jednou ze specifických preventivních snah policistů týkajících se zabránění jak sekundární, tak terciární viktimizace oběti. Tento plán je rozpracován i v manuálu⁷⁶. Cílem vypracování bezpečnostního plánu je bezpečí osoby ohrožené do-

---

⁷⁵ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání čl. 3

⁷⁶ Manuál k postupu policistů v případech výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí a postupu policistů při vykazání. KŘP hlavního města Prahy

mácím násilím. v případě dalšího náhlého útoku by ohrožená osoba měla pamatovat především na své zdraví a život.

Poučení ze strany policistů se zaměřuje právě na následující oblasti:

- 1) aby se svěřila přátelům nebo příbuzným, kterým důvěřuje, o tom, že je doma napadána. Je důležité, aby si vytvořila podpůrnou síť, kde se jí dostane alespoň krátkodobé pomoci, aby si se sousedy nebo přáteli domluvila znamení, kterým může signalizovat potřebu pomoci, např. zatelefonovat smluvené heslo, po kterém mají zavolat policii, nebo se domluvit, aby volali policii vždy, pokud uslyší křik, pláč, rozbíjení předmětů apod.,
- 2) aby si zabalila pohotovostní tašku s penězi, náhradními klíči, oblečením na výměnu a důležitými dokumenty a uložila ji mimo dosah násilné osoby (sousedé, v práci). Při náhlém odchodu z domova by si osoba ohrožená domácím násilím měla vzít s sebou osobní doklady (občanský průkaz), léky, brýle, hygien. potřeby, kartičky zdravotních pojišťoven (svou a dětí), kreditní karty, záznamy o násilí: vlastní, lékařské, policejní, ze soc. odboru, soudní rozhodnutí o dětech, majetku atd., adresář s důležitými telefonními čísly,
- 3) aby si promyslela a naplánovala únikové cesty ze všech dveří a oken, včetně těch ve sklepě a horních patrech. Dokáže pak lépe reagovat v situaci tísně, aby se rozhodla, kam půjde, až se dostane ven z bytu nebo domu.

V následující podkapitole se zaměříme na úskalí komunikace v prvních momentech po příjezdu na místo incidentu. Navázání komunikace s účastníky incidentu se znaky domácího násilí v emočně vyhrocené atmosféře je často „prubířským kamenem“ všech zasahujících policistů. Od policisty se očekává, že ke každé ze zúčastněných osob bude přistupovat s ohledem na postavení, v němž se daná osoba nachází.⁷⁷ Očekává se, že policista vůči násilníkovi zaujme nekompromisní postoj ve vztahu k jeho protiprávnímu jednání a v žádném případě

---

⁷⁷ STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 48

nepřipustí zlehčování situace či výmluvy. Naproti tomuto nekompromisnímu postoji musí policista vůči oběti zaujmout chápavý a citlivý postoj. Komunikace s násilnou a ohroženou osobou je diametrálně zcela odlišná, nejen co do způsobu sdělení obsahu, ale i co do způsobu užívání tónu hlasu a dalších neverbálních projevů doprovázejících konkrétní sdělení.

4. 2. 2 Zásady komunikace s násilnou osobou a ohroženou osobou

V situaci, kdy násilná osoba zůstává agresivní i po příjezdu policistů, postupuje policista podle možností, které jsou mu stanoveny zákonem o policii.⁷⁸ Na místě incidentu se však policisté častěji setkávají (to je i má osobní zkušenost) se situací, kdy se násilné osoby snaží své chování maskovat, ospravedlňovat s cílem nalézt u policistů porozumění. Prvním zásadou komunikace s násilnou osobou je zcela jasné vysvětlení, proč policie přijela (zklidnění emočně vyhrocené situace, aby se vůbec dalo s agresorem komunikovat, je samozřejmě první podmínkou pro navázání komunikace s touto osobou). Je nutné násilné osobě předestřít, že policie se dostavila na místo incidentu proto, aby obnovila klid a pořádek, nikoli proto, aby rozsoudila, kdo je v právu. z vlastní zkušenosti musím zdůraznit, že toto sdělení vyžaduje od policistů velkou dávku profesionální dovednosti, ale i jakési „osobní psychické vyrovnanosti“, neboť se policisté v tomto okamžiku musí oprostít od subjektivních pocitů, vlastního hodnocení situace a nesmí připustit projevy, které zvyšují nejistotu při služebním zákroku, jako je například stres, nezkušenost nebo naopak vlastní zkušenost s týráním v rodině. Druhou zásadou je ta skutečnost, že policista si nesmí dovolit vyslovit žádné morální soudy ani vůči násilné osobě, ani vůči ohrožené osobě či jiným účastníkům incidentu. Policisté se nesmí nechat vtáhnout do sporu a vyhrocovat situaci neuváženými poznámkami. Neuvážené poznámky je třeba si odpustit na místě incidentu i při komunikaci s kolegou policis-

---

⁷⁸ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění*

tou. v žádném případě se policisté nesmí nechat zastrašit a vyprovokovat hrozbami ze strany násilné osoby.

Jak již bylo výše uvedeno, jednání s osobou ohroženou domácím násilím vyžaduje citlivou a trpělivou komunikaci. Policista si musí před navázáním komunikace s obětí uvědomit, že si sama oběť zaslouží respekt, protože nespáchala žádný trestný čin. Nezbytným předpokladem úspěšného jednání s obětí násilí je její zklidnění. Veškeré tyto snahy o zklidnění ze strany policisty směřují k obnovení narušeného pocitu bezpečí.⁷⁹ Velká dávka empatie je vždy na místě, přesto by v žádném případě neměla přerůst v přehnanou lítost. Osoby ohrožené domácím násilím od policistů neočekávají lítost, ale zájem věc skutečně řešit. Poskytnout ohrožené osobě důvěru a porozumění je prvním krokem k efektivnímu navázání komunikace. Ohrožené osobě je nutné poskytovat jasně srozumitelné informace a vysvětlit jí, co je hlavním úkolem policie v tuto chvíli. Je nutné ji utvrdit, že chápete, jak je její momentální situace náročná. Povzbudit ji. Ohrožená osoba musí nabýt důvěru v to, že jí věříte, když vám říká, že ji blízká osoba týrá a jinak jí ubližuje. Ze zkušenosti se mi potvrdilo, že osoby skutečně ohrožené domácím násilím zpravidla ve vyprávění minimalizují to, co se u nich doma děje (*poznámka autora práce*). Realita bývá mnohem horší. Pro komunikaci s ohroženou osobou je nutné aktivně naslouchat (což znamená nejdříve dobře naslouchat, teprve pak se ptát). Právě aktivním nasloucháním ohrožené osobě policista ukáže, že ho problém zajímá a že ohrožená osoba může mít jeho plnou důvěru. Policista by ohroženou osobu neměl nutit k okamžité výpovědi o událostech, které se právě staly. Konstruktivní rozhovor vyžaduje od policisty, aby mluvil stručně a jasně. Vedle dotazování na průběh incidentu policisté nesmí opomenout stále opakovat ohrožené osobě informace o obvyklém postupu policie, co se bude dít nyní, co později, kde ohrožená osoba získá další informace. Je nutné si doslova počkat na jakoukoli zpětnou vazbu ze strany poškoze-

---

⁷⁹ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 50

né osoby, že vám rozumí a že vaše instrukce ohledně dalšího postupu jsou jí jasné. Z mé zkušenosti (*poznámka autora práce*) zasahující policisté jsou v tomto ohledu nedůslední, netrpěliví a nevyžadují od ohrožené osoby sdělení, zda dalšímu postupu ohledně řešení její situace rozumí. Po celou dobu komunikace s ohroženou osobou je třeba reagovat podporujícím způsobem na její zkušenost. Je nutné ji nechat vyjádřit pocity, oběť má právo být našťvaná, vystrašená, cítí se trapně a ponížene. v žádném případě policista nesmí poskytovat planou útěchu a neslibovat ohrožené osobě nemožné.

Pokud zasahující policisté na místě incidentu se znaky domácího násilí zhodnotí situaci a rozhodnou, že je nutné za pomoci všech dostupných zákonných prostředků a nástrojů přistoupit k vykázání násilné osoby, dojde k provedení úkonů v souvislosti s uplatněním institutu vykázání.

4. 3 Vykázání

„Vykázání je zásahem do vztahu mezi násilnou a ohroženou osobou v podobě vypovězení násilné osoby z určitého prostoru, v případě domácího násilí z bytu. Jde o využití jednoho z oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa (teritoriální ochrana)⁸⁰ a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou (personální ochrana)⁸¹“.

Ne každý výjezd Policie ČR, stejně jako ne každý případ domácího násilí automaticky podmiňuje aplikaci institutu vykázání. Smyslem stávajícího modelu ochrany není pouze oddělení ohrožené a násilné osoby na omezenou dobu 10 dnů, ale také poskytnutí odborné pomoci ohrožené osobě tak, aby do budoucna byly maximálním možným způ-

---

⁸⁰⁾ § 44 odst. 1 *Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

⁸¹⁾ § 45 odst. 1 písm. c) *Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

sobem eliminovány další útoky proti základním lidským hodnotám (život, zdraví, svoboda a lidská důstojnost). Rozhodnutí Policie ČR o „vykázání“ trvá po dobu 10 dnů. Tuto dobu stanovenou zákonem č. 135/2006 Sb. nelze zkrátit, a to ani z vůle ohrožené osoby. To znamená, že obě strany musí toto rozhodnutí respektovat. Po uplynutí 10denního vykázání z rozhodnutí Policie ČR může ohrožená osoba dosáhnout prodloužení této ochrany cestou návrhu na vydání předběžného opatření. o tomto návrhu již rozhoduje soud v rámci občansko-právního řízení. k tomuto rozhodnutí je nezbytná aktivita ohrožené osoby v podobě podání návrhu na vydání předběžného opatření ve smyslu občanského soudního řádu. Rozhodnutí o vykázání není podmíněno trestností konkrétního útoku, který zásah Policie ČR nastartoval. Právní kvalifikace jednání násilné osoby bude z hlediska rozhodování o vykázání podružná. Vykázání je prvním opatřením činěným v zájmu ochrany a bezpečí ohrožené osoby, jež může být posléze následováno prostředky trestního práva, např. zahájením trestního stíhání, zadržením násilné osoby či vzetím násilné osoby do vazby. Policie ČR svým faktickým pokynem o vykázání nebo zákazu vstupu chrání ohrožené osoby před osobou násilnou teritoriálně. Tato teritoriální ochrana se kombinuje rovněž s ochranou personální prostřednictvím zákazu kontaktování a přiblížení se.⁸² Každý policista si ve chvíli, když jede k incidentu s prvky domácího násilí, musí uvědomit, že veškeré jeho jednání musí být přednostně zaměřeno na dva cíle: pomoc ohrožené osobě a na zastavení dalšího nebezpečného útoku. Vykázání je opatřením netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby, v žádném případě nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.

V závěru této kapitoly musíme zmínit stanovisko odboru bezpečnostní politiky⁸³ k otázce příslušnosti k provedení vykázání, kde je kon-

---

⁸² § 45 odst.1/1 *Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění*

⁸³ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění*

statováno, že vykázaní je obecně podle zákona⁸⁴ oprávnění každého policisty a může být uskutečněno vůči komukoli. Otázku, kdo v rámci Policie České republiky je oprávněn vykázaní provést, je nutné řešit pomocí interních předpisů. a zde ZPPP o provádění vykázaní č. 200/2008 poskytuje pro určení příslušnosti jednoznačné vodítko, když v čl. 2 praví, že „vykázat osobu je oprávněn policista služebně zařazený u Policie České republiky služby kriminální policie a vyšetřování a Policie České republiky služby pořádkové policie, pokud byl k posuzování incidentů se znaky domácího násilí (dále jen „incident“) řádně proškolen, vyjma policistů zařazených u hlídkové služby.“⁸⁵ Jiní policisté než ti, které vyjmenovává citovaný článek závazného pokynu, tedy ani policisté zařazení v Inspekci Policie České republiky by vykázaní provádět neměli. Musíme konstatovat, že požadavek řádného školení je v tomto případě více než na místě. Problematika domácího násilí se vyznačuje mnoha velmi specifickými jevy (policisté se například musí vypořádat s tím, že ohrožená osoba s nimi nespolupracuje a nezřídka bere vinu na sebe a požaduje, aby násilná osoba v bytě setrvala apod.), často se jedná o velmi nepřehlednou situaci, ve které policista bez dostatečné přípravy nemůže být schopen odhalit a posoudit přítomnost jednotlivých znaků domácího násilí.

4. 3. 1 Analýza postupu Policie při uplatnění institutu vykázaní⁸⁶

Taxativní výčet jednotlivých taktických činností policistů v okamžiku, kdy se rozhodli pro vykázaní jsme zmínili v předcházející kapitole (4. 2 Specifické úlohy a odpovědnost policie vůči obětem domácího násilí) Na tomto místě se budeme podrobněji věnovat analýze jednotlivých kroků, konkrétně při aplikaci institutu vykázaní.

---

⁸⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ <http://www.fm.sm/spzp/stranky/domaci-nasili.htm>

⁸⁶ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní čl. 3

Policista na místě incidentu na základě provedených lustrací z dostupných policejních evidencí, obhlídkou prostor, kde mělo dojít k násilnému jednání, a zejména z podání vysvětlení zúčastněných osob musí vyhodnotit situaci a rozhodnout o dalším postupu. k řádné identifikaci domácího násilí byla vypracována diagnostická metodická pomůcka nazvaná SARA DN⁸⁷, na základě níž je možno pomocí zodpovězení 15-ti otázek kvalifikovaně určit, zda se v daném případě jedná o domácí násilí či nikoliv. Při dotazování je nutné, aby si policisté uvědomili, že i přes zjevné známky přítomnosti domácího násilí mohou oba aktéři domácího násilí situaci z různých důvodů popírat (tuto skutečnost jsem zmiňoval v podkapitole o úskalí komunikace ať s násilnou, či ohroženou osobou). v policejní praxi se tato metoda velmi osvědčila a většina policistů má ověřeno, že otázky jsou velmi přínosnou indicií při rozhodnutí, zda jde o domácí násilí, či nikoli. v situaci, kdy policisté pokládají otázky SARA DN, musí mít na zřeteli, že je nutné bezpodmínečně respektovat skutečnost, že ohrožená osoba potřebuje čas a odvalu, aby byla ochotná připustit si závažnost celé situace a rozhodla se nějakým způsobem ji řešit. Každý policista si vždy musí uvědomit, že konečné rozhodnutí o vykázání je však na něm samotném! Pokud je splněna zákonná podmínka hrozby nebezpečného útoku anebo hrozby zvláště závažného útoku a incident vykazuje typické znaky domácího násilí, využije policista institutu vykázání a násilnou osobu vykáže.

Policista je povinen oznámit vykázání ústně násilné a ohrožené osobě. Při tomto je rovněž poučí o jejich právech a povinnostech⁸⁸ a vyhotoví potvrzení o vykázání a spolu s písemným poučením je předá proti podpisu ohrožené i vykázané osobě. Zároveň poučí vykázanou i ohroženou osobu o tom, že si mohou převzít kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie. Zpravidla je tímto místně příslušné obvodní nebo místní oddělení. Vykoná hláskou službu, kdy své rozhodnutí

---

⁸⁷ <http://www.fm.sm/spzp/stranky/domaci-nasili.htm>

⁸⁸ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

o vykázání sdělí i příslušnému operačnímu středisku, kde je možno si ověřovat provedení vykázání na telefonním čísle 158.⁸⁹

Policista dále vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které má v držení. Rovněž ji poučí o následcích neuposlechnutí výzvy.⁹⁰ Vykázaná osoba si může vzít z vykázaného prostoru věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a doklady. Před samotným vykázáním je povinností policisty vykázanou osobu zejména poučit o tom, že využívá svého zákonného oprávnění vykázat jí ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, které jasně vymezí. Dále osobu poučí, jaké jí z vykázání vyplývají povinnosti a práva, že vykázání bude trvat 10 dní a bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby a je nezbytné jej pod hrozbou sankce respektovat. v případě, že vykázaná osoba nesouhlasí s vykázáním, popř. samotným postupem či chováním policistů, má právo proti němu na místě podat námitky. Policista ji rovněž poučí o tom, že může námitky podat i písemně, a to ve lhůtě do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání, a že podání námitek nemá odkladný účinek. Obsah námitek podaných na místě policista poznamená do potvrzení o vykázání. Při provádění vykázání nelze opomenout přítomnost nezúčastněné osoby.

Výběr nezúčastněné osoby má svá pravidla a mnohdy na místě incidentu není pro policisty jednoduchý. Zcela nevhodné je, aby za nezúčastněnou osobu byl přibrán např. rodinný příslušník či oznamovatel. Nelze-li na místě incidentu zajistit nezúčastněnou osobu, je možno úkony provést i bez ní pouze v případě, že hrozí nebezpečí z prodlení. Pokud se v době vykázání násilná osoba ve společném obydlí nenachází, policista učiní všechna možná opatření, aby mohl vykázané osobě sdělit, že je vykázána. Dalším zvláštním případem může být i situace, kdy hlídka byla vyslána mimo společné obydlí. i v případech, kdy k útoku dojde mimo společné obydlí, je možno využít institut vykázání. Toto se však bude vztahovat na společné obydlí, které tyto osoby spolu dlouhodobě obývají, nikoliv na momentálně krátkodobě užívaný

---

⁸⁹ viz. § 45 odst. 2 písm. c) policejního zákona

⁹⁰ viz. § 45 odst. 1 písm. d) policejního zákona

prostor. Poté, co se policista rozhodne pro vykázání, povinen provést tzv. činnosti po vykázání⁹¹:

- a) umožní vykázané osobě v okamžiku vykázání, aby si vzala věci sloužící k osobní potřebě, osobní cennosti a doklady a věci nezbytné pro výkon povolání
- b) provede hláskou službu operačnímu středisku policie
- c) vyžádá si informace o místě, kde se bude vykázaná osoba zdržovat a kde je možno ji zasílat případnou korespondenci
- d) vyžádá si informace o telefonickém spojení od ohrožené i vykázané osoby
- e) předá ohrožené osobě informace o institucích, které poskytují pomoc pro zúčastněné osoby na domácím násilí včetně kontaktu a adresy příslušného intervenčního centra
- f) neprodleně zabezpečí zaevidování vykázání do informačních systémů policie
- g) zajistí převzetí a bezpečné uložení klíčů převzatých od vykázané osoby.

Nezbytnou součástí veškeré činnosti na místě incidentu je zároveň dokumentace případů vykázání. Zasahující policista vždy sepíše úřední záznam, ve kterém popíše všechny okolnosti služebního zákroku a přijatých opatření. Záznam plní trojí funkci:

- a) dokumentační - úřední záznam slouží jako podklad pro další opatření v rámci policie
- b) oznamovací - spočívá v povinnosti policie zaslat kopii úředního záznamu příslušnému intervenčnímu centru a byla-li zde zjištěna přítomnost dětí při zákroku i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí
- c) evidenční - úřednímu záznamu jako podkladu pro statistické vykazování případů domácího násilí.

V závěru této kapitoly je nutné se zmínit o aplikaci institutu vykázání ve specifických případech⁹². Jde o následující případy:

---

⁹¹ Postup dle čl. 13 Metodického pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR č. 2/2004

Násilná osoba je mladší 15-ti let

V případě domácího násilí, kdy je násilnou osobou osoba mladší 15-ti let a existují podmínky pro vykázaní této osoby, musí policie okamžitě vyrozumět orgán sociálně právní ochrany dítěte. v případě užití institutu vykázaní policisté ve spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dětí zajistí pobyt nezletilé osoby mimo domov, např. v diagnostickém ústavu. Nezletilým násilníkům se ustanoví opatrovník, kterého určuje okresní soud. Žádost o opatrovníka mohou podat pouze zákonní zástupci, nebo oddělení péče o děti a mládež, nikoliv však policie.

Osoba vysokého věku

Je-li ohroženou osobou osoba vysokého věku, nemohoucí nebo nemocná, která je na osobě násilné závislá, je policista povinen uvědomit příslušný odbor sociální péče obecního úřadu. Nelze-li v nočních hodinách zajistit péči, či pomoc ohrožené osobě jinak, policisté zajistí převoz ohrožené osoby do zdravotnického zařízení a uvědomí o tom příslušný odbor sociální péče.

Násilná osoba je matkou malého dítěte.

V takovémto případě policie postupuje podle konkrétních okolností. Dítě ponechá v péči druhého rodiče, nebo kontaktuje další příbuzné. Není-li možné zajistit osobu, která se o dítě postará, uvědomí policie orgán sociálně právní ochrany dětí.

Útok je spáchaný mimo společné obydlí.

Dojde-li k násilnému jednání mimo společné obydlí a jsou-li splněny podmínky pro vykázaní, policista vykáže násilnou osobu ze společného obydlí nikoli z prostoru, ve kterém tyto osoby pobývají krátkodobě. v takovém případě bude ohrožené osobě zajištěno, že se může vrátit do společného obydlí a získá tak prostor pro řešení své životní situace⁹³.

---

⁹² Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní čl.

⁹³ http://ppportal.pcr.cz/rspp/poradcova/domaci_nasili/dn_%20stanovisko_OBP_2.rtf

Výzkumná část

5. CÍL VÝZKUMU

Zmapování teoretických východisek, směřujících k výzkumnému problému, který jsme si ve své práci stanovili, jsme rozpracovali po obsahové stránce v teoretické části. v teoretické části jsme se snažili o co nejdůkladnější zmapování informací o oblasti, kterou jsme se rozhodli zkoumat. Jde zde zejména o seznámení se s odbornou literaturou a s dalšími prameny, které pro svůj výzkum mohu následně použít⁹⁴. Na základě poznatků získaných v teoretické části jsme stanovili výzkumný problém. Výzkumný problém musí být jasná a jednoznačně položená otázka, na kterou hledáme prostřednictvím výzkumných metod odpověď. Hlavní problém se tedy týká analýzy úlohy policie a jejích nástrojů ochrany před domácího násilím, konkrétně institutu vykazání z pohledu zasahujících policistů. Dalším krokem je vyčlenění několika dílčích výzkumných problémů⁹⁵. Dále jsme si stanovili dva dílčí výzkumné problémy.

1. v čem spatřují policisté preventivní význam vykazání z pohledu ochrany před domácím násilím?
2. Jsou si policisté vědomi důležitosti své profesionální úlohy v rámci koncepce ochrany proti domácímu násilí při současné legislativě?

5. 1 Pracovní hypotézy

Při realizaci výzkumu jsem si zvolil použití empirického šetření pomocí dotazníku v rámci kvantitativního výzkumu. Kvantitativní výzkum se opírá o určitou danou vědeckou teorii, která je východiskem řešení výzkumného problému. Výzkumník definuje proměnné a formuluje pracovní hypotézy, které při vlastním empirickém výzkumu ověřuje (vyvrací je, nebo potvrzuje). Hypotéza je domněnka, podmíněně pravdivý výrok o vztahu mezi dvěma či více jevy, o existenci nějaké-

---

⁹⁴ CHRÁSTKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc: UPOL, 2003, s. 8

⁹⁵ MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004, s.78

ho faktu, fenoménu, procesu atd. a o jejich příčinách, o jejich změnách apod.⁹⁶

Stanovení hypotéz mi pomohlo přesně formulovat otázky klade-
né respondentům v rámci dotazníkového šetření.

Pro svůj výzkumný problém jsem si zvolil následující pracovní hypotézy.

1. Proškolení policisté se lépe orientují na místě incidentu domácího násilí.
2. Policisté podceňují moment přípravy a naplánování taktiky postupu zákroku před samotným konkrétním výjezdem k incidentu.
3. Interní metodické pokyny PČR opomíjí moment individuální psychologické přípravy a psychohygieny zakročujících policistů.
4. Sami policisté základních útvarů nedoceňují význam své profesní úlohy v rámci koncepce prevence ochrany před domácím násilím.

5. 2 Charakteristika metod zpracování získaných dat

Po stanovení výzkumného problému a cíle výzkumu bylo třeba najít vhodnou metodu výzkumu. Protože se nám problém jevil jako obsáhlý a proto, abychom získali odpovědi na všechny položené otázky, jsme se rozhodli pro kombinaci metod kvantitativního a kvalitativního výzkumu i jejich jednotlivých technik. Při řešení výzkumného problému jsme nejprve použili empirické šetření pomocí dotazníku v rámci kvantitativního výzkumu. Poté v následně provedeném výzkumu kvalitativním jsme použili metodu rozboru případových studií. Jedná se o případové studie 4 kauz, které byly řešeny policií. v tomto případě pozornost věnujeme analýze situačního kontextu konkrétního zákroku policie v rámci incidentu se znaky domácího násilí. Tato metoda může sloužit jako ilustrace teorie, ale zároveň může stát na jejím počátku (pro účely mého výzkumu jsem ji použil jako ilustraci teorie). Rozbory případových studií jsou jednou z důležitých metod kvalitativního výzkumu, kde se srovnáváním individuálních případů hledá nějaký společný jmenovatel studo-

---

⁹⁶ REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009, s. 60

vaných jevů. Případové studie detailně popisují nebo rozebírají jeden nebo několik málo případů z praxe. Jedná se o zkoumání předem zvoleného jevu v rámci jeho reálného kontextu. Případová studie má primárně deskriptivní cíl: usiluje o zachycení složitosti případu, jeho komplexnosti, popisuje vztahy v jejich celistvosti. Může však být i explanační: odhalit skryté souvislosti a vysvětlit příčiny konkrétních jevů. Podstatou případové studie je předpoklad, že důkladným prozkoumáním jednoho případu lépe porozumíme jiným podobným případům⁹⁷. Případové studie jsou praktickým příspěvkem k danému tématu, jejich zpracování je založeno spíše na zkušenosti než na analýze či aplikaci nějaké teorie. Stanovení hypotéz mi pomohlo přesně formulovat otázky kladené respondentům v rámci dotazníkového šetření. k získání dat jsem tedy použil metodu dotazníků. Dotazník je v současnosti nejčastější, nejrozšířenější a nejoblíbenější metodou získávání dat. Dotazníkové šetření má různé typy. Při tomto výzkumu bylo použito jednorázového šetření, při němž se dotazník použije jen jednou při výzkumu nějakého jednoduchého problému a zároveň anonymního šetření. Data získané dotazníkem mají vždy jen podmíněnou platnost a vyžadují vždy obezřetnou interpretaci, abychom rozlišili objektivní zjištění od subjektivních soudů. Dotazník se skládá ze série otázek, jejichž cílem je získat názory a fakta od respondentů. Nespornou výhodou dotazníku je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů⁹⁸. k nevýhodám dotazníku patří menší pružnost. v praktické části jsem provedl kvantitativní výzkum, konkrétně dotazníkové šetření. Kvantitativní výzkum je vhodný pro získávání a následné zpracování velkého množství dat. Cílem kvantitativního výzkumu je testování hypotéz⁹⁹. Kvalitativní výzkum naopak slouží k hlubšímu poznání zkoumaného jevu. Tohoto výzkumu se účastní

---

⁹⁷ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vydání, Praha : Portál, 2008, s. 153.

⁹⁸ BLATNÍKOVÁ, Š. *Aplikace klinických a testových metod v kriminologickém výzkumu*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2011, s. 83

⁹⁹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2005, s. 126

podstatně menší množství respondentů, což umožňuje objasnění mnoha znaků sledovaného jevu.

Nejprve jsme provedli formulaci hypotéz. Na základě získaných dat dochází k ověřování pravdivosti nebo k vyvrácení hypotéz, tedy nezávisle na mínění a přání výzkumníka. Stanovení hypotéz nám pomohlo přesně formulovat otázky kladené respondentům v rámci dotazníkového šetření. Pro výzkum jsme si zvolili dotazníkové šetření, protože nám umožnilo v poměrně krátkém časovém období oslovit velké množství respondentů a shromáždit data v písemné podobě. v úvodu dotazníku jsme se respondentům představili, sdělili účel dotazníku a ujistili je o zachování anonymity. Dotazník obsahuje otázku směřující k získání tvrdých dat (délka policejního poměru, místo a funkce zařazení) a otázky, jejichž odpovědi zprostředkovávají data měkká (názory a postoje - v mém případě klíčové). Otázky jsme použili volné, které nenabízejí respondentovi žádnou variantu odpovědi. Volné otázky dávají respondentům nejvíce prostoru pro vyjádření vlastních názorů a postojů, které jsem chtěl získat. Při formulaci otázek je důležité dodržet zásady jejich tvorby, jako jsou srozumitelnost, jednoznačnost, zabránění sugestivitě. Po sběru dat je důležité jejich zpracování.

5. 3 Charakteristika respondentů

Etické otázky hrají ve společenskovědním výzkumu důležitou roli. Mezi základní pravidla etického jednání při výzkumu podle Hendla jsou: informovaný souhlas, pasivní nebo aktivní souhlas, zatajení informace účastníkům, svoboda odmítnutí a anonymita.¹⁰⁰

K získání dat jsme tedy použili metodu dotazníků, ve kterých jsme se zaměřili na policisty pracující v místních odděleních tří pražských obvodů a ve dvou mimopražských odděleních. Vzhledem k mé

---

¹⁰⁰ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vydání, Praha : Portál, 2008, s. 153.

dlouholeté policejní praxi jsem se rozhodli zadat dotazník mým kolegům na základních útvarech policie - na místních odděleních (MOP), neboť právě zde se setkávají s incidenty se znaky domácího násilí nejčastěji. Zvolili jsem si ta oddělení, kde jsem v minulosti absolvoval stáž a navázal s kolegy dobré vztahy. Služební cestou jsme si vyžádali souhlas nadřízeného pracovníka na MOP, kde mělo proběhnout šetření. Při udělování souhlasu jsme se nepotkali s odmítavým stanoviskem vedoucího MOP, za což bychom chtěli tímto poděkovat. Poté, co jsme získali souhlas od nadřízeného vedoucího MOP jsme využili pozvání na porady jednotlivých oddělení, kde jsme se obrátili na policisty s dotazem, zda souhlasí s vyplněním dotazníku, kterým získáme potřebné informace pro výzkum. Respondentům jsme před rozdáním dotazníků vysvětlili cíl výzkumu, otázky, které budou pokládány, a hlavně jim zaručili anonymitu. Anonymita byla jednou z důležitých podmínek, aby nám respondenti sdělili pravdivé informace o tom, co si myslí a jaké jsou jeho zkušenosti v oblasti, aniž by se obávali, že jejich výpověď bude moci být zneužita nadřízeným pracovníkem při hodnocení jeho kvalifikace apod. Díky velké vstřícnosti vedoucích oddělení nám vyplněné dotazníky byly obratem vráceny, takže návratnost byla 100%.

5. 4 Způsob zpracování získaných dat

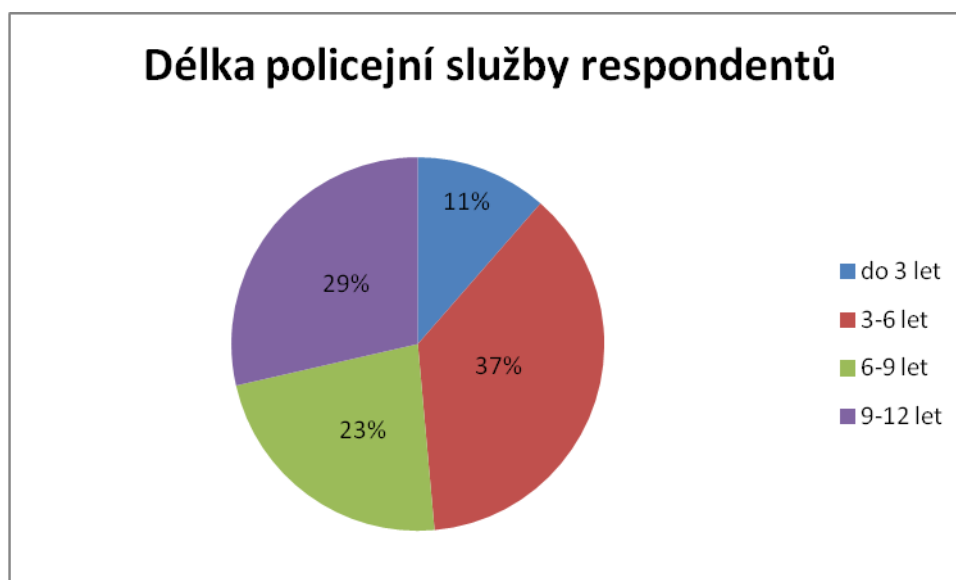
Při zpracování průzkumné sondy jsme nejprve vyhodnotili jednotlivé položky dotazníku, který byl respondentům předložen. Výsledné údaje z každé položené otázky jsme zapsali do tabulky, která následně sloužila pro grafické zpracování výsledků. Pro vyhodnocení výsledků šetření byla použita čárkovací metoda, pomocí které byla jednoduchým způsobem stanovena četnost v jednotlivých alternativách odpovědí. Při odevzdávání nebyly dotazníky nijakým způsobem číslovány ani značeny, jejich sběr byl na odděleních proveden spontánně, aby byla zaručena anonymita.

Dotazník byl určený policistům základních útvarů policie, a to konkrétně MOP Horní Počernice, MOP Bartolomějská, MOP Neratovice, MOP Kostelec n/Labem. Obsahuje 11 otázek, 3 otázky na zjištění tzv. tvrdých dat (délka výkonu služby, setkání s domácím násilím, řešení incidentu DN), ostatní otázky na zjištění tzv. měkkých dat.

Otázka č. 1.:

Dotazníku se zúčastnilo 70 policistů sloužících na místních odděleních. Délka výkonu služby u vzorku je graficky znázorněna v následujícím grafu. Nejpočetnější skupinou sloužící na místních odděleních byla skupina od 3 do 6 let.

Graf č. 1

Otázka č. 2.: Setkal jste se v osobním životě s domácím násilím (vy sám, v nejbližší rodině, blízcí známí)

Osobní zkušenost s domácím násilím uvedlo z celkového počtu oslovených policistů 14%. Tuto zkušenost nikdo blíže nespecifikoval.

Otázka č. 3.: Prováděl jste během své profesionální praxe vykazání (kolikrát)

V následující tabulce uvádím pro přehlednost, kolik policistů v průběhu své dosavadní policejní praxe bylo na místě incidentu a jakou roli tam plnilo.

Tab. č. 1 Četnost zásahů na místě incidentu se znaky domácího násilí.

Délka praxe	Nezasahovali	Byli přítomni	Prováděli vykazání	celkem počet
do 3 let	2	6	0	8
3-6 let	4	10	12	26
6-9 let	2	6	8	16
9-12 let	2	8	10	20
Celkem	10	30	30	70

Z výše uvedené tabulky je patrné, že policisté na místních oddělení se během své praxe s incidenty se znaky domácího násilí setkávají často, provádění vykazání pro ně není ojedinělým jevem (86% dotazovaných uvedlo, že bylo přítomno incidentu).

Otázka č. 4.: Byl jste v problematice domácího násilí proškolen (kolikrát a kým)

Ze všech dotazovaných respondentů 43% policistů uvedlo, že nebyli doposud proškoleni. Zbývající počet policistů uvádí, že byli proškoleni v průběhu základní odborné přípravy na policejní škole, nebo na útvarech při školení, nebo na kurzech u SKPV. Následující tabulka uvádí přehled, jak která skupina dotazovaných respondentů (dle délky služby) byla proškolená.

Tab. č. 2 Četnost proškolení respondentů.

Délka praxe	Proškoleni	Ne	Prováděli vykazání	celkem počet
do 3 let	2	6	0	8
3-6 let	6	10	10	26
6-9 let	4	6	4	16

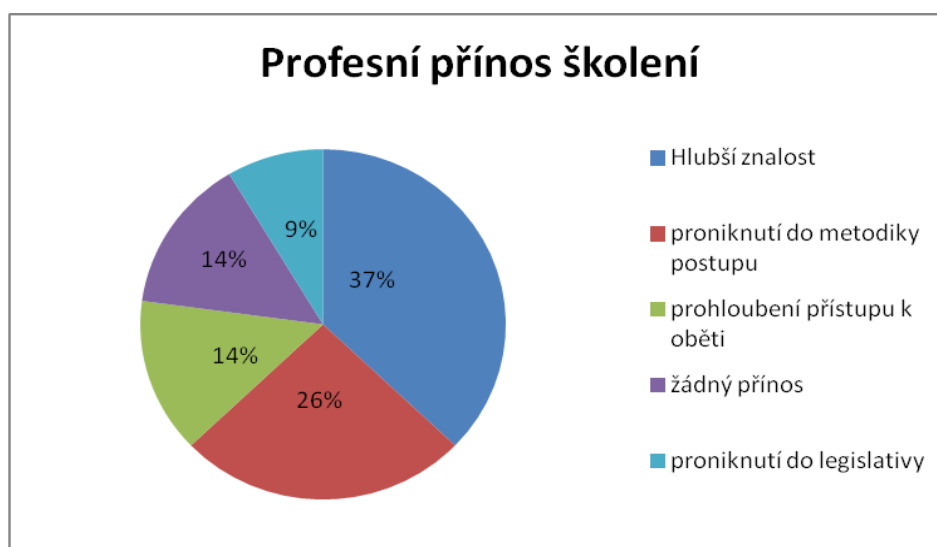
9-12 let	2	7	11	20
Celkem	10	30	30	70

Otázka č. 5.: Co vám toto školení přineslo - z profesního pohledu

Následující výsečový graf znázorňuje procentuální zastoupení odpovědí dotazujících policistů, co jim školení přineslo. Nejčastější odpovědi:

- hlubší znalost problematiky domácího násilí, snadnější orientace (takto odpovědělo 26 dotazovaných respondentů - 37 %)
- proniknutí do metodiky postupu (18 respondentů - 26%)
- prohloubení profesionálního přístupu k obětem domácího násilí (10 respondentů - 14%)
- 10 (14%) respondentů uvedlo, že školení jim nepřineslo vůbec nic, byla to ztráta času
- 8 (9%) respondentů uvedlo, že jim školení pomohlo lépe se orientovat v uplatnění zákonů

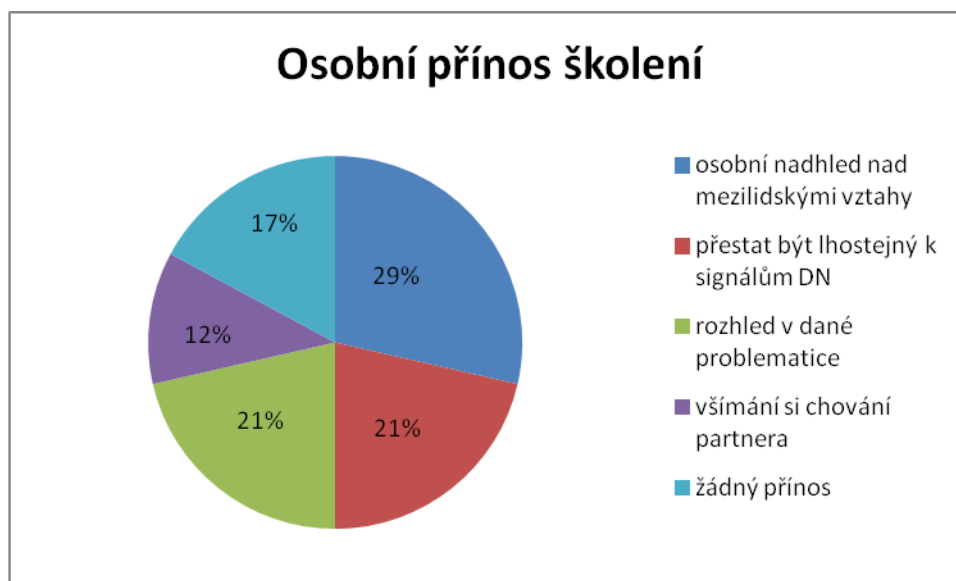
Graf č. 2 Profesní přínos školení.

- z osobnostního pohledu

Na dotaz, zda školení nějakým způsobem ovlivnilo osobní přístup jednotlivých respondentů k dané problematice dotazovaní, uvádí tyto odpovědi - viz výšečový

Graf č. 3 Osobní přínos školení.

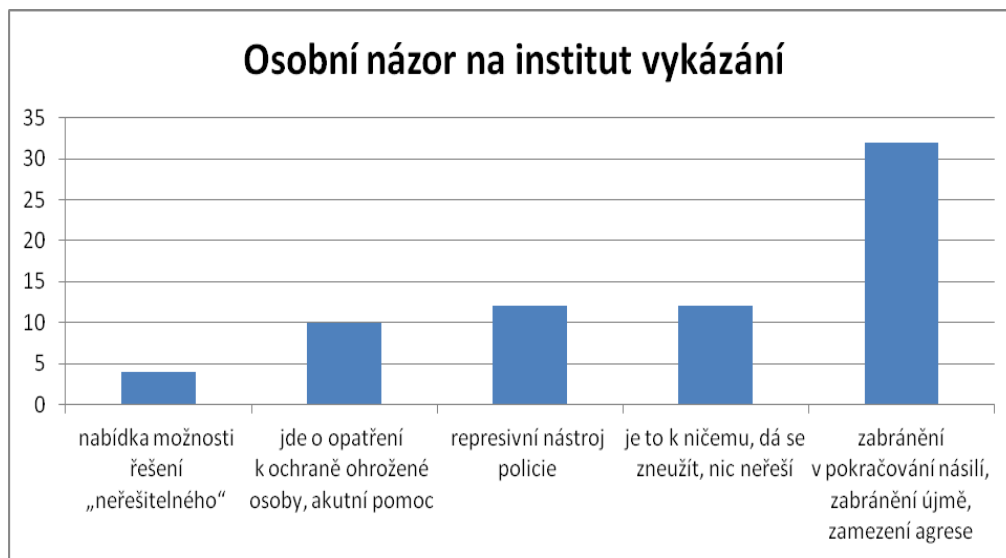

Otázka č. 6.: Institut vykázání - v čem spatřujete jeho význam (z pohledu vaší profese)

- zabránění v pokračování násilí, zabránění újmě, zamezení agrese – 32 respondentů
- jde o opatření k ochraně ohrožené osoby, akutní pomoc – 10 respondentů
- nabídka možnosti řešení „neřešitelného“ – 4 respondenti
- represivní nástroj policie – 12 respondentů
- je to k ničemu, dá se zneužít, nic neřeší – 12 respondentů

graf. č. 4 Osobní názor na institut vykázání.

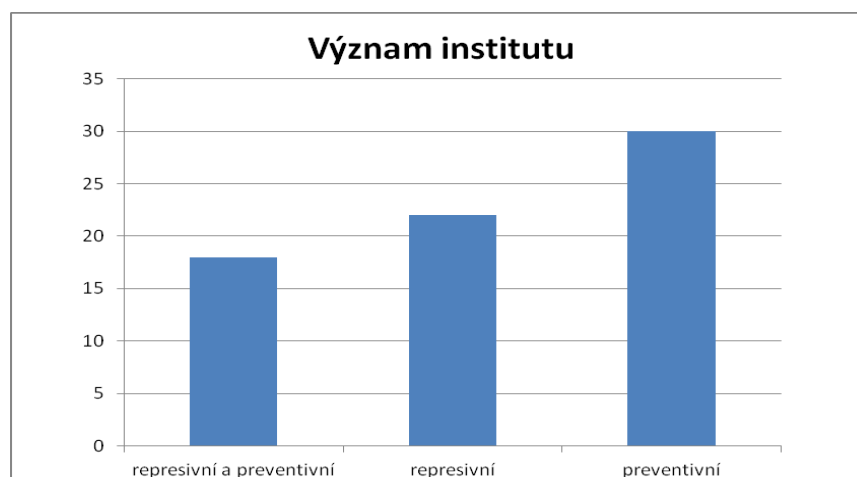
otázka č. 7. : Vy osobně, hodnotíte tento institut jako represivní nebo preventivní opatření (proč)?

prevence - 28 respondentů (získání času pro promyšlení situace, poskytnutí informací o možnostech řešení, limitem prevence je pouze doba vykázání)

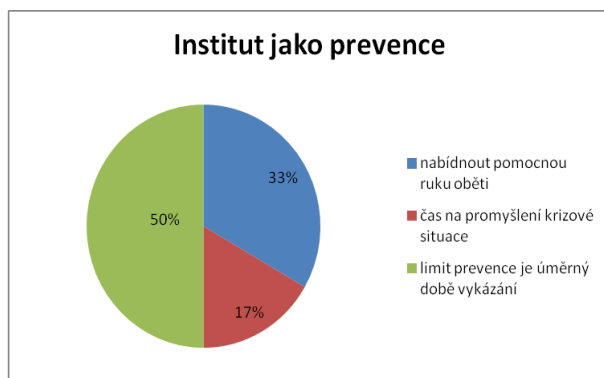
jak prevence, tak represe – 18 respondentů

represe – 22 respondentů (zásah do lidských práv, sankce vůči násilné osobě, potlačení agrese)

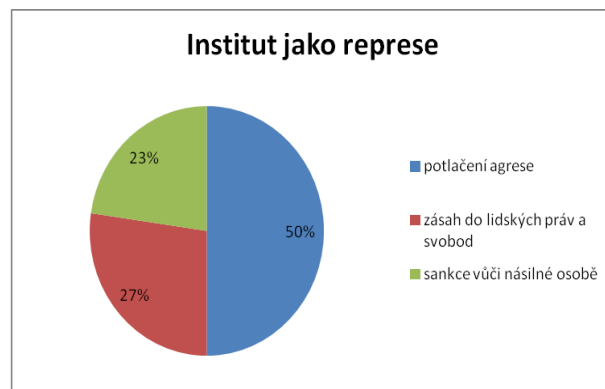
graf č. 5

graf č. 6

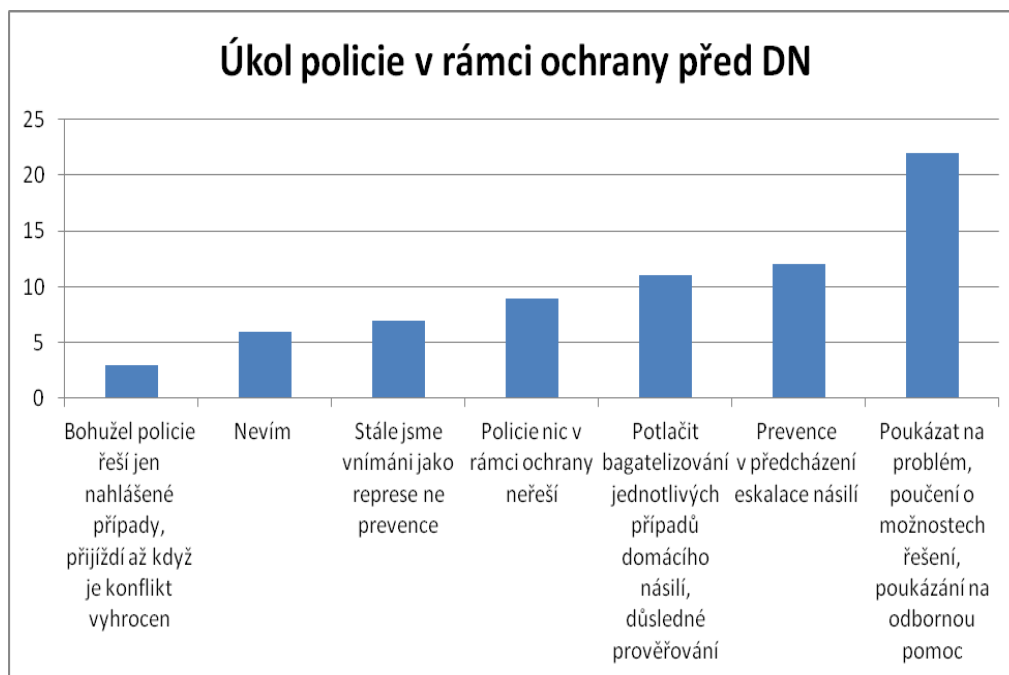
graf č. 7

Otázka č. 8.: v čem osobně spatřujete zásadní úkol policie v rámci celospolečenské koncepce ochrany před domácím násilím.

- nevím – 6 respondentů
- policie nic v rámci ochrany neřeší – 8 respondentů
- poukázat na problém, poučení o možnostech řešení, poukázání na odbornou pomoc – 22 respondentů
- bohužel policie řeší jen nahlášené případy, přijíždí až když je konflikt vyhrocen – 3 respondenti
- prevence v předcházení eskalace násilí – 13 respondentů
- potlačit bagatelizování jednotlivých případů domácího násilí, důsledné prověřování – 11
- stále jsme vnímáni jako represe, ne prevence – 7 respondentů

Graf č. 8

Pro ilustraci doplňuji graf názory jednotlivých skupin, dle délky policejní služby:

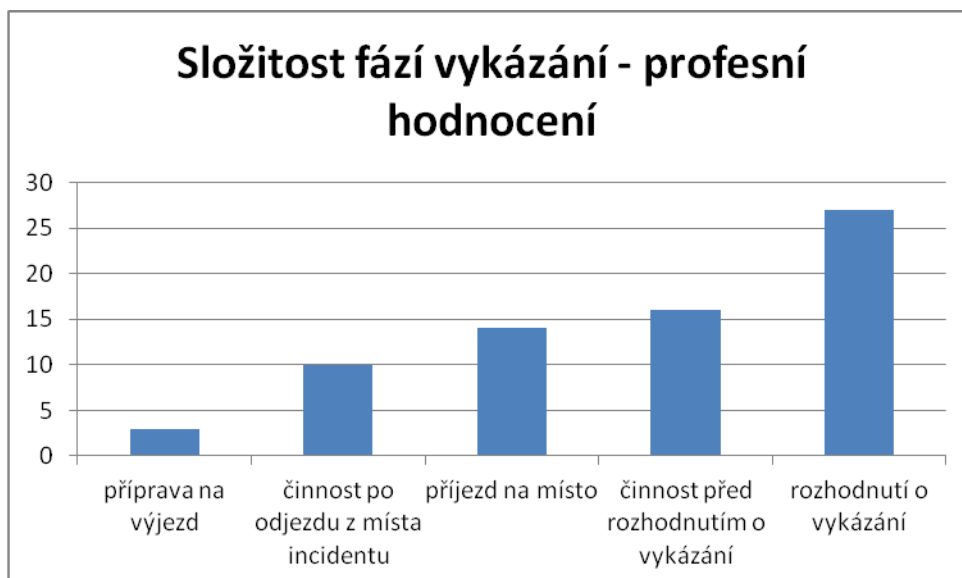
A - skupina do tří let – ochrana zdraví, rozlišit na kom je páčáno domácí násilí, kdo je agresorem, zabránit pokračujícímu násilí, ochrana oběti, dát prostředky a prostor k řešení situace, jen specialisté

B - do šesti let - zjistit oběť a okamžitě jí pomoci od agresora, rozlišit, zda jde o vykázaní, využití možnosti vykázat,

C - do devíti a D - nad devět let - bezpečné žití, důsledně využívat oprávnění vykázaní, ochrana života a zdraví, zabránit dalšímu protiprávnímu jednání, pomoci nalézt východisko ze zdánlivě neřešitelné situace, mít se kam obrátit a požádat o pomoc

Otázka č. 9.: Které fáze praktického zákroku na místě incidentu se znaky domácího násilí považujete pro vás osobně za nejsložitější.

Z pohledu policisty – graf č. 9

Z pohledu osobního- graf č. 10

Otázka č. 10. Která fáze zákroku při řešení incidentu se znaky domácího násilí je dle vašeho názoru interními metodikami podceňována X přeceňována?

Podceňované fáze v metodikách vidí dotazovaní policisté v nedostatečně propracovaném postupu při příjezdu na místo činu, v tom, jak provádět prohlídku bytu, jakým způsobem sdělit rozhodnutí o vykázaní.

Jako zbytečně přeceněné vidí pasáže týkající se administrativy a dokumentace incidentu, poučení osob.

14% dotazovaných policistů uvedlo, že žádnou metodiku ohledně zákroku na místě incidentu nečetlo.

5. 5 Zpracování hypotéz

Hypotéza 1

Proškolení policisté se lépe orientují na místě incidentu domácího násilí

Již při stanovování této hypotézy jsme předpokládali, že hlubší znalost problematiky domácího násilí umožní policistům snadnější orientaci na místě incidentu se znaky domácího násilí. Zároveň jsme předpokládali, že z osobního pohledu toto školení přinese policistům poznání, že domácí násilí se netýká pouze určitých společenských skupin, ale že se může dotknout každého, tudíž i samotného policisty, nelze ho tedy přehlížet, ale je nutné ho řešit. Nejčastější odpovědi respondentů, v čem spatřují přínos školení z profesního pohledu bylo to, že si doplnili informace, hlubší znalost domácího násilí jako takového, jak mají situaci řešit, pochopení rolí násilné a ohrožené osoby, vzhled do problému (viz tabulka č. 2). Služebně nejmladší policisté (slouží do tří let) poukazují, že se s problematikou seznámili pouze během základní odborné přípravy na policejní škole, toto proškolení jim poskytlo jen zá-

kladní orientaci v problému. u dvaceti respondentů (šlo o skupinu služebně nejstarší 9 až 12) bylo proškolení hodnoceno „jako zbytečná ztráta času“ - stačí použít „selský rozum“, „čtení z powerpointové prezentace je k ničemu“ apod. Na otázku, co jim školení přineslo z osobního pohledu, uvádí většina respondentů právě skutečnost, že si je vždy třeba uvědomit, že se tento jev může dotknout každého z nás, tudíž je nutné v mezilidských vztazích na sobě pracovat a včas rozpoznat patologické chování svých blízkých. Konkrétní odpovědi: „může se to stát i mně, rozhled v dané problematice, možnost předcházení domácího násilí, všímání si chování partnera, dívám se více kolem sebe, více sleduji okolí, přátele, všímám si problémů rodin, které mně obklopují“.

Hypotéza 1 byla potvrzena – verifikována.

Hypotéza 2

Policisté podceňují moment přípravy a naplánování si taktiky postupu zákroku před samotným konkrétním výjezdem k incidentu

Ani u této hypotézy nebyly výsledky nijak překvapivé. Ani jeden z respondentů, neklade důraz na to, že by se měl před výjezdem na místo incidentu nějakým způsobem připravit. Pokud jsou respondenti v dotazníku tázáni na to, jaká etapa zákroku je pro ně stěžejní, ani v jednom případě nepoukázali na nutnost přípravy na tento specifický zákrok. Pouze u tří respondentů bylo upozorněno na podcenění fáze přípravy z pohledu získání informací.

Hypotéza 2 byla potvrzena – verifikována.

Hypotéza 3

Interní metodické pokyny PČR opomíjí moment individuální psychologické přípravy a psychohygieny zakročujících policistů

Tuto hypotézu jsme ověřovali jednak studiem jednotlivých interních metodických materiálů, které jsou zmiňovány v teoretické části práce, jednak dotazníkovým šetřením, konkrétně otázka č. 11. Jednotli-

vé články pokynů postrádají jakoukoli radu či doporučení směřující k psychologické přípravě policisty na zásah (označil bych to jako jakousi první pomoc před výjezdem, ale i po návratu z místa incidentu - poznámka autora práce), která by měla policistovi pomoci alespoň částečně odstranit nejistotu a obavy z výsledku zákroku. Psychohygienu po návratu má vliv především na zabránění vyhoření policisty, popřípadě předcházení posttraumatického syndromu u pomáhajících profesí. Metodické pokyny absolutně postrádají zmínku o této psychické pomoci zasahujícím policistům po zákroku. v dotazníku policisté v otázce č. 10 v patnácti případech (šlo o policisty sloužící do 6 let) potvrdili, že mají problém s vytvořením si nadhledu při konkrétním zásahu na místě incidentu, zvláště pokud jsou přítomny děti. Další problém tito krátce sloužící policisté připouští v neschopnosti se nějakým způsobem po zásahu odreagovat, zachovat si nadhled. Sami policisté poukazují ve svých odpovědích na to, že by v metodických pokynech přivítali stručná doporučení, jak se s touto zátěžovou situací vyrovnat. u policistů sloužících více jak 9 let se k tomuto problému objevují odpovědi typu „metodiky bazírují na papírování, nezajímá je vyhrocený psychologický kontext zásahu“, „papírování nám nepomůže uklidnit emoce a navázat kontakt s účastníky incidentu, i na místě incidentu jsme jak papíroví čerti“.

Hypotéza 3 byla potvrzena – verifikována.

Hypotéza 4

Samí policisté základních útvarů nedoceňují význam své profesní úlohy v rámci koncepce prevence ochrany před domácím násilím.

Při stanovení této hypotézy jsme předpokládali, že přestože je Policie již řadu let považována za významný článek řetězce subjektů zúčastněných na řešení problému domácího násilí, nejsou sami policisté zcela přesvědčeni o své klíčové úloze v rámci koncepce prevence ochrany před domácím násilím. Taktéž nejsou přesvědčeni o preventivní funkci vykazování. Tudíž toto jim svěřené oprávnění nepovažují za příliš významné. z odpovědí dotazovaných respondentů se však ukázalo (viz graf č. 5), že policisté, zvláště ti, co slouží kratší dobu,

nespatřují v institutu sankci či represi, ale chápou tento faktický pokyn jako preventivní opatření. Na otázku č. 7 (viz tabulka č. 5) sice více jak 50% dotazovaných odpovědělo, že institut má funkci jak represivní, tak preventivní. Při konkretizaci dané funkce (viz výsečový graf č. 6) specifikovali respondenti represivní funkci jako „potlačení agrese, sankce vůči násilníkovi, zásah do lidských práv“. u preventivní funkce uvedli „ukázání jiných možností řešení, upozornit okolní prostředí, zabránit pokračování násilí, opatření před možným trestným činem“. Při srovnávání odpovědí jednotlivých skupin (dle délky služby) jsem dospěl k závěru, že na potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy je třeba hledět podle délky odsloužených let u policie. Předpoklad hypotézy 4, že policisté nedoceňují význam své profesní úlohy byla u výzkumného vzorku respondentů potvrzena (verifikována) u skupiny policistů, kteří jsou ve služebním poměru devět let a výše (jde výhradně o policisty sloužící na základních útvarech). u této skupiny se shodně objevil skeptický přístup k institutu vykázaní. Tuto skupinu tvořilo z výzkumného vzorku 22 policistů, z nichž vykázaní považuje za zcela zbytečné 14 policistů. Ostatní ze „služebně nejstarší skupiny“ se k institutu staví negativně, jde o odpovědi typu: „nesouhlasím s tím, dá se snadno zneužít, vždycky se někomu z aktérů straní ať oběti či ohrožené osobě, je to velmi neobjektivní zákrok, je to jen o papírování, ne o pomoci apod.“ u policistů sloužících kratší dobu (do tří let a od 3 do 6) byla tato hypotéza 4 vyvrácena – falzifikována.

5. 6 Shrnutí výzkumu

Výzkumného šetření, které jsme realizovali v souvislosti s touto prací, se zúčastnilo celkem 70 osob. Cílový soubor tvořili policisté a policistky sloužících na místních odděleních.

Šetření proběhlo v průběhu prosince 2012 a ledna 2013. návratnost všech dotazníků jsme zajistili osobní účastí na poradách, kdy nám

bylo umožněno vyčkat na jednotlivých odděleních a vyplněný dotazník si vybrat zpět.

Ze čtyř stanovených hypotéz byly tři hypotézy (H1, H2, H3) potvrzeny – verifikovány, jedna hypotéza (H4) byla částečně vyvrácena i potvrzena – verifikována: v případě policistů sloužících krátce byla vyvrácena, u policistů sloužících více jak devět let byla potvrzena. Dílčí stanovené výzkumné problémy, byly prověřeny v jednotlivých hypotézách. Výzkumný problém č. 1 (*V čem spatřují policisté preventivní význam vykázání z pohledu ochrany před domácím násilím?*) byl prověřen hypotézou č. 4. viz výše uvedený komentář u H4. Výzkumný problém č. 2 (*Jsou si policisté vědomi důležitosti své profesionální úlohy v rámci koncepce ochrany proti domácímu násilí při současné legislativě?*) byl prověřen hypotézou č. 1 a 4.

5. 7. Rozbor případové situace

1. případ: syn - otec

Případ se stal v městské části Praha - Horní Počernice, došlo k němu dne 13.7.2010, kdy byla hlídka OOP vyslána na základě oznámení od sousedky ve večerních hodinách do jednoho bytu v panelovém domě. Násilná osoba byla muž tehdy ve věku 23 let. Ohroženou osobou byl muž ve věku 57 let. Vztah mezi nimi je syn – otec. Při příjezdu hlídky na místo byla vytěžena oznamovatelka, která uvedla, že ke slovnímu napadání a vyhrožování ze strany syna vůči jeho otci dochází velmi často, údajně po smrti manželky/matky (zemřela před rokem a půl) jsou tyto incidenty na denním pořádku, stejně jako tento den. z informací oznamovatelky a dalších sousedů byl potvrzen první fakt svědčící o domácím násilí, a to jasné vymezení rolí násilné a ohrožené osoby. Na místě byla vytěžena další osoba ze strany sousedů, kdy tato vše potvrdila a dále uvedla, že toto násilí se stupňuje (dříve slovní napadání, posléze fyzické napadání) – postupný nárůst intenzity. z evidencí (kniha fonogramů a hlášení, systém ETŘ) bylo zjiš-

těno, že případ byl již několikrát řešen, a to i jako návrhový přešpek¹⁰¹, vytěžením svědků a ohrožené osoby zjištěno, že toto trvá někdy od roku 2009 - opakovanost. Vytěžením a dalším výsledkem ohrožené osoby bylo zjištěno, že toho dne vznikl spor ohledně dalšího studia násilné osoby, kdy syn vyčítal otci své nepříjetí na studia. Slovní napadení toho dne přešlo ve fyzické násilí – chycení pod krkem, 2-krát kopnutí. Násilná osoba před hlídku nepředstoupila, nijak s ní nekomunikovala, ani se k celé věci nechtěla vyjádřit. Syn otce i před Policií ČR slovně napadal a vyhrožoval mu zabitím a zničením majetku. Na obvodním oddělení byl s otcem vyplněn formulář SARA DN a k věci byl vyslechnut. Za asistence strážníků Městské policie – nezúčastněná osoba - byl syn z bytu vykázán téhož dne ve 22:25 hod., vzhledem k tomu, že nereagoval na výzvy policistů¹⁰², byl zajištěn¹⁰³. Na služebně byl dotyčný následně k incidentu vytěžen. Zároveň byl poučen o vyslovení zákazu vstupu do společného bydlení, proti podpisu mu byly odebrány klíče od bytu (obydlí). Vykázaná osoba byla poučena o právu vrátit se do společného obydlí za asistence PČR k vyzvednutí osobních věcí a finančních prostředků souvisejících s vykonáváním své profese a věcí osobní hygieny. Na služebně mu byl předán seznam ubytoven s možností ubytování v nejbližším okolí. Policisté o události sepsali Protokol o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí, dle interních předpisů byl zaslán intervenčnímu centru pro osoby ohrožené domácím násilím.

Rozbor případu:

forma domácího násilí – psychická, fyzická

specifikace – transgenerační násilí

---

¹⁰¹ projednávání návrhových přešpeků je uvedeno v ust. § 68 z.č. 200 z roku 1990 Sb., o přešpecích, ve znění pozdějších změn a doplnění

¹⁰² přešpek proti veřejnému pořádku dle ust. § 47 odst. 1 písm. a) z. č. 200 z roku 1990 Sb., o přešpecích, ve znění pozdějších změn a doplnění

¹⁰³ dle ust. § 26 odst. 1 písm. f) z. č. 273 z roku 2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

popis násilné osoby – muž, věk tehdy 23 let, bez sourozenců, střední odborné vyučení, 2 roky nezaměstnán – živen rodiči, po smrti matky pouze otcem; nemá partnerku, má časté návštěvy restaurací, rád vyhledává možnost se poprat, příležitostná konzumace marihuany

ohrožená osoba – muž, věk tehdy 57 let, snížené autoritativní vnímání ve vědomí násilné osoby

matka – manželka – před smrtí zastávání se syna (mateřské pouto), velmi dominantní žena, údajně měla psychickou i fyzickou převahu nad otcem

Vyhodnocení služebního zákroku policistů:

Vzhledem k množství indicií, které jasně ukazovaly, že zde k domácímu násilí docházelo a dochází, bylo zcela správně policistou rozhodnuto o vykázaní násilné osoby z bytu. Zajištění násilné osoby bylo v souladu s legislativou.

Analýza taktických a metodických kroků zákroku:

Policisté, kteří jsou vysláni na místo incidentu se znaky domácího násilí, musí nejprve celou situaci zmapovat a analyzovat konkrétní informace, které mají k dispozici. Nikdy s vykázaním násilné osoby nespěchat a unáhleně vydávat rozhodnutí o vykázaní. Na místě incidentu je nutné zvažovat i jiná oprávnění policisty, které mu umožňuje zákon¹⁰⁴. Výhodou této rozvahy (pokud to okolnosti dovolí) je získání času pro analýzu všech shromážděných informací a oddělení násilné osoby od potenciálních ohrožených osob. Policisté nesmí zapomenout se vždy pokusit o navázání kontaktu i s násilnou osobou a zjistit i její názor na celou věc (toto předpokládá důsledné oddělení násilné a ohrožené osoby).

---

¹⁰⁴ postup podle tr. řádu – zadržení, zákon o PČR – zajištění osoby, zajištění cizince, připoutání, předvedení atd

Pozor na legislativu¹⁰⁵: Vykázat osobu je oprávněn policista zařazený ve službě kriminální policie a vyšetřování nebo policista zařazený na některém z místních a obvodních oddělení, ten k tomu musí být proškolen, proto v případě, že není proškolen, rovněž není ani oprávněn vykazovat. Může to být jednou z námitek, kterou by násilná osoba mohla uvést v potvrzení o vykázání.

Dále je třeba si zapamatovat, že požadavek opakovatelnosti nemusí být splněn za předpokladu, že policista dospěje k přesvědčení, že by mohlo dojít k dalšímu útoku násilné osoby vůči ohrožené osobě¹⁰⁶. Nicméně neznamená to, že policista se tímto požadavkem nebude zabývat, vždy je nutné provést lustraci jak násilné osoby, tak i lustraci ohrožené osoby, v evidencích zejména v IS ETR, IS KSU, Událost, D-Zbraně, EKTR¹⁰⁷.

K nezúčastněné osobě jen tolik: nezúčastněnou osobou nemůže být jiný policista¹⁰⁸, je dobré využít například asistence městské či obecní policie, dále je možné provést vykázání za přítomnosti starosty (viz níže) či jiné osoby na úradě zaměstnané (pokud se jedná o větší města).

Z taktického hlediska je dobré obě strany oddělit a vytěžovat je samostatně, avšak tak, aby byli policisté v kontaktu a mohli zajistit své bezpečí.

Vytěžit ohroženou osobu o tom, zda násilná osoba vlastní ať legálně či nelegálně drženou zbraň, pokud ano, policista by měl tyto zbraně zajistit.

2. případ manžel - manželka

---

¹⁰⁵) z. č. 273 z roku 2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

¹⁰⁶ srov. čl. č. 2 odst. 2 závazného pokynu policejního prezidenta č. 166 z roku 2009 o provádění vykázání

¹⁰⁷ Srov. čl. 3 odst. 1 metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání

¹⁰⁸ Srov. čl. 5 odst. 1 metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání

Druhý případ domácího násilí se stal v Neratovicích, dne 12. 2. 2009. Tohoto dne byla hlídka obvodního oddělení vyslána do bytu v panelovém domě, kde došlo napadení manželky ze strany jejího muže. Na místo rovněž vyslána i rychlá záchranná služba. Po příjezdu hlídce otevřel podnapilý tehdy 39-letý muž, který uvedl, že manželka sedí v obývacím pokoji na zemi. Hlídka a tým záchranné služby se souhlasem muže vstoupili do bytu. Vytěžením muže bylo zjištěno, že tento zjistil před nějakým časem nevěru své ženy, toho dne byl v hospodě. Značně posílen alkoholem přišel asi v 22:30 hod. domů a chtěl nějakým způsobem nastalou situaci – nevěru – řešit. k napadení manželky uvedl, že si to vymyslela a on že se jí ani nedotkl. Dále uvedl, že dal pěstí do umakartové stěny v chodbě. Vše se stalo za přítomnosti jejich tehdy 17-leté dcery, která uvedla, že po příchodu otce začala doma hádka, která vygradovala v napadení matky otcem, který ji chytil za ruce, třásl s ní a následně jí měl hodit na zem. Chtěl ji prý kopnout, ale dcera si stoupla mezi ně a tomuto zabránila, i přesto manžel udeřil manželku pěstí do oka. Dále po ní měl házet různými předměty, kdy jedním trefil i jejich tehdy 11-letého syna, který byl rovněž incidentu přítomen. Dalším vytěžením matky a dcery bylo zjištěno, že k napadání dochází „několikrát do měsíce, již řadu let“¹⁰⁹, a to vždy, když se otec napije. Zajištěno ošetření manželky v nemocnici – 5 dní pracovní neschopnosti, syn rovněž ošetřen bez pracovní neschopnosti. Dcera převezena se souhlasem matky k babičce. Na místě incidentu byl sepsán dotazník SARA DN, ze kterého bylo mimo jiné zjištěno, že násilná osoba má finanční problémy, násilí se stupňuje. Jelikož násilná osoba s policisty spolupracovala, bylo proti násilníkovi dne 13.7.2007 v 01:30 hod. vydáno rozhodnutí o zákazu vstupu, o kterém byl na místě poučen a proti protokolu odevzdal klíče od bytu. Za asistence policie bylo vykázanému umožněno sbalení věcí osobní potřeby a věcí k výkonu profese. Zároveň mu

---

¹⁰⁹ jedná se o citaci z konkrétního úředního záznamu hlídky – nejedná se o příliš šťastné formulování četnosti útoků. Je dobré přesněji stanovit četnost a začátek vzniku násilí, např. uvést rok od kterého násilí probíhá, uvést přibližný počet útoků do měsíce, do roka atd. Cílem je zpřesnění informace o opakovanosti domácího násilí

byl předán seznam ubytoven s možností ubytování v nejbližším okolí. Policisté o události sepsali Protokol o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí, dle interních předpisů byl zaslán intervenčnímu centru pro osoby ohrožené domácím násilím.

Věc založena na obvodním oddělení pro podezření ze spáchání návrhového přestupku¹¹⁰.

Rozbor případu:

Forma domácího násilí: psychická, fyzická (v úředním záznamu o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí byla zapsána pouze forma fyzického násilí, avšak jak již výše uvedeno, každé domácí násilí se odráží i v psychice ohrožené osoby)

Typ/vzorec domácího násilí: partnerský terorismus (klasifikace podle Piispy)

Vzhledem k mateřským pudům ke svým dětem se matka snažila udržet vztah za každou cenu.

Násilná osoba měla finanční problémy – zjištěno z dotazníku SARA DN od ohrožené osoby.

Vyhodnocení služebního zákroku policistů:

Vzhledem k tomu, že přivolaným policistům násilná osoba dobrovolně otevřela a neměla problémy s nimi komunikovat, neprovedli na místě incidentu vytěžení sousedů, spoléhali pouze na informace domácích osob. i přesto vyhodnocení informací, které policisté měli, bylo správné. Vykázání provedli v souladu s legislativou¹¹¹. Omezené šetření k násilí na místě incidentu je častou chybou málo zkušených policistů. Jednalo se o panelový dům, kde jsou takovéto hádky, či fyzické napadání slyšet, mohlo být provedeno další vytěžení sousedů, ne pouze

¹¹⁰ projednávání návrhových přestupků je uvedeno v ust. § 68 z.č. 200 z roku 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplnění

¹¹¹ zákon č. 273/ 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění..

domácích osob. Menší chybu vidím v uvedení pouze fyzické formy domácího násilí, i když správně by mělo být uvedeno jak fyzické, tak psychické. Dále považuji za nutné neopomenout ve věci výjezdu na místo incidentu se znaky domácího násilí za účasti nezletilých dětí informovat o události oddělení sociální péče a ochrany dětí městského úřadu.

Analýza taktických a metodických kroků zákroku:

Vždy pokud dochází k domácímu násilí, by měl být skutek veden na dvou číslech jednacích¹¹². První by mělo být obyčejné „Č.j.“, pod kterým je vedeno samotné vykazání, a pod druhým by měl být veden vzhledem k okolnosti případu buď přestupek¹¹³, nebo trestný čin¹¹⁴, popř. přečin¹¹⁵, či zločin¹¹⁶.

Nelze opomenout vzít si na stěžejní osoby při prvotním kontaktu v případě domácího násilí¹¹⁷ telefonický nebo jiný kontakt, na kterém budou v následující době k zastížení (tzn. zpravidla 3-4 hod.) pro případ spolupráce s policií, protože k vykazání dochází zpravidla až po provedení neodkladných a neopakovatelných úkonech¹¹⁸ na místě činu, jako je poskytnutí první pomoci, zavolání lékařské služby na místo, zajištění důkazů atd. Další důležitým krokem vůči násilné osobě je to, aby policisté nezapomněli stanovit přesně místo, na které se vykazání vztahuje – v tomto případě bylo toto vymezení definováno jako byt v panelovém

---

¹¹² srov. čl. 5 odst. 1 závazného pokynu policejního prezidenta č. 166 z roku 2009 o provádění vykazání

¹¹³ § 2 z. č. 200 z roku 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde je definován pojem přestupku

¹¹⁴ § 13 z. č. 40 roku 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde je definován pojem trestného činu

¹¹⁵ § 14 z. č. 40 roku 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde jsou definovány pojmy přečiny a zločiny

¹¹⁶ § 14 z. č. 40 roku 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde jsou definovány pojmy přečiny a zločiny

¹¹⁷ ohrožená osoba, násilná osoba, osoby zletilé žijící ve společném obydlí s násilnou a ohroženou osobou, svědci

¹¹⁸ § 160 z. č. 141 z roku 1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde jsou definovány neodkladné a neopakovatelné úkony

domě, číslo podlaží a přesná adresa tohoto místa¹¹⁹. Jako bezprostřední okolí lze definovat např. chodbu k bytu, přilehlou zahradu apod., není dobré uvádět údaje, které nemůže policista na místě přesně určit, např. 70 metrů okolo domu apod.

3. případ druh - družka

Další případ se stal dne 12.6.2009 v Klánovicích. Dne 12.6.2009 byla hlídka z tohoto obvodního oddělení vyslána na výše uvedené místo, kde se nacházela žena, která byla napadena svým druhem. Po příjezdu hlídky na místo bylo vytěžením oznamovatelky, tehdy 30-leté ženy, zjištěno, že 11.6.2007 v 23:30 hod. přišel její druh, tehdy 35-letý muž, značně podnapilý domů a začal se s ní hádat, toto vyvrcholilo tím, že ji začal škrtit a měl na ní vytáhnout nůž. Ona před ním utekla k sousedovi, od kterého zavolala na linku 158. Dále uvedla, že s druhem jsou spolu již 4 roky, ale dříve bydleli v Brně. Asi před měsícem se přestěhovali do Klánovic do podnájmu a zde se agresivita ze strany jejího druha začala vůči její osobě zvyšovat. Agresivitu svého druha připisovala tomu, že před 3 měsíci přišel o práci a dále tomu, že poté začal více požívat alkoholické nápoje, od této doby se stala ona živitelkou rodiny, kdy platila nájem a další základní potřeby rodiny. Spolu měli tehdy 2-letou dceru. Druh k celé věci uvedl, že přišel domů z hospody, kde si dal asi 5 piv (provedenou orientační dechovou zkouškou zjištěno 2 promile alkoholu v dechu) a ani sám prý nevěděl jak a začali se spolu s družkou hádat a měl jí chytit za ramena, nikoliv škrtit, napadení nožem rovněž odmítal. Soused - jednatel firmy, která dům pronajala, uvedl mimo to, co vypověděla družka, že slyšel násilnou osobu - druha vulgárně nadávat a vyhrožovat své družce po celou dobu, co byla u něho, kde se schovala, byla prý značně rozrušená. Vzhledem k agresivitě násilné osoby i při zákroku policie vůči ohrožené oso-

---

¹¹⁹ srov. čl. 5 odst. 6 metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní

bě - urážky, výhrůžky újmou na zdraví, byla násilná osoba zajištěna¹²⁰ a převezena na obvodní oddělení, kde byly proti násilné osobě provedeny další úkony. Hlídkou byl vyplněn dotazník SARA DN, kdy na základě tohoto a dále chování násilné a ohrožené osoby, jejich rozdělení rolí, dále k výpovědi souseda, bylo dne 12.6.2009 v 00:30 hod. rozhodnuto o vykázaní násilné osoby ze společného obydlí¹²¹. Věc vedena v systému ETŘ pod přestupkovým číslem jako návrhový přestupek proti občanskému soužití¹²². Zajištěná - násilná - vykázaná osoba byla dne 12.6.2009 v 03:30 hod. propuštěna ze zajištění. Přestupek nebyl projednán, neboť ohrožená osoba nepodala návrh na projednání návrhového přestupku, ač o tom byla řádně poučena.

Rozbor případu:

Forma domácího násilí: fyzická (napadení oběti ze strany násilné osoby - škracením) a psychická (slovní vyhrožování, kdy k zvýšení účinku na oběť si násilná osoba vzala do ruky nůž, agresivita násilné osoby vůči oběti i v přítomnosti policie a další její vulgární urážení).

Typ/vzorec domácího násilí: dle kategorizace od Piispy se jedná o vzorec „krátká historie násilí na pokraji vzorce „partnerský terorismus“.

Možnost vzniku BWS, v té době v počáteční verzi.

Násilná osoba měla finanční problémy související s její tříměsíční nezaměstnaností a dále problémy s nadměrným požíváním alkoholických nápojů.

Vyhodnocení služebního zákroku policistů:

---

¹²⁰ § 26 odst. 1 písm. f) z .č. 273 z roku 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění.

¹²¹ § 44 odst. 1 z. č. 273 z roku 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění.

¹²² Projednávání návrhových přestupků je uvedeno v ust. § 68 z.č. 200 z roku 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplnění.

Hlídka rozhodla o vykázání správně. Případ by však měl být veden pod číslem jednacím - vykázání a pod číslem přestupkovým - návrhový přestupek. Veden však byl pouze pod přestupkovým číslem, což já považuji za administrativní chybu, která byla následujícího dne z rozhodnutí vedoucího oddělení opravena. Dále mě v celé záležitosti zarazila malá délka doby, kdy byla celá věc předána hlídce obvodního oddělení, která dorazila na místo, vytěžila všechny osoby a již po 10 minutách vydala rozhodnutí o vykázání násilné osoby. Dále považuji za nutné ve věci výjezdu na místo incidentu se znaky domácího násilí za účasti nezletilých dětí informovat o události oddělení sociální péče a ochrany dětí městského úřadu.

Analýza taktických a metodických kroků zákroku:

Zde je na první pohled patrné, že se žena se snaží zachránit rodinu za každou cenu, nebrání sebe, ale dítě, myslí na něj, kde bude vyrůstat, jak bude zabezpečené atd. Toto je patrné třeba z toho, že nikdy ohrožená osoba násilí přes žádné instituce, které by jí mohly pomoci, neřešila, dále, že neučinila návrh na projednání návrhového přestupku. Zakročující policista měl na základě těchto indicií již uvažovat po příjezdu k jakémukoliv incidentu se znaky domácího násilí o tom, že by se ve věci mohlo jednat o domácí násilí, při kterém je oprávněn vykázat násilnou osobu. Jelikož se žena snaží chránit svou rodinu, své děti, dochází spíše ke zlatentnění domácího násilí a většinou, když je toto hlášeno již policii, může se jednat už o závažnější vzorec domácího násilí. Je třeba si zapamatovat, že to, že policista jede na některé místo řešit poprvé nějaké domácí neshody, neznamená, že když zde policie nikdy nic neřešila, tak zde k domácímu násilí nedochází. Může se jednat právě o podobný latentní případ. Naopak jsou případy, kdy jde o tzv. italské domácnosti, kdy dochází ke každodenním neshodám, kdy si vyměňují členové domácnosti své názory navzájem nahlas a přesto nejde o domácí násilí. Jak jsem uvedl výše při seznamování s touto

případovou studii, mě osobně zarazil čas od oznámení do samotného vykázání, jelikož hlídka v tentýž čas, ve který osobu vykazovala, ji zároveň zajišťovala. Doporučil bych spíše nejdříve zajistit násilnou osobu a „v klidu“ o vykázání rozhodnout. Mohl by to být jeden z důvodů, proč by mohlo být vykázání napadnutelné, neboť násilná osoba by mohla tvrdit, že její právní postavení nebylo dostatečně zajištěno. Ze své zkušenosti vím, že i kdyby hlídka byla někde v okolí místa, kde k násilí docházelo, musela by nejdříve všechny osoby vytěžit. Vzhledem k tomu, že policista potřebuje získat pro rozhodnutí o vykázání či nevykázání mnoho informací, není možné, aby vše stihl do 10 minut, v případě, že ano, je třeba se ptát, zda bylo vše provedeno v souladu s legislativou, zda byla zajištěna všechna práva ohrožené i násilné osoby a zda nebylo něco opomenuto.

4. případ manžel - manželka

Další případ se stal v rodinném domě v obci Konětopy ve služebním obvodě OOP Kostelec nad Labem, ke kterému došlo dne 4.10.2010. v 10:28 hod. toho dne byla vyslána hlídka do obce Konětopy, kde se nachází napadená žena, která chce ohlásit napadení svým manželem. Po příjezdu hlídky na místo bylo zjištěno, že manželka, tehdy 40letá žena, měla den před incidentem sraz s kolegyněmi z bývalé práce. Manžel jí neustále posílal během celého večera SMS zprávy a také jí několikrát volal. Vzhledem k výhružným SMS zprávám a také telefonátům se žena rozhodla přespát u své kolegyně z bývalé práce a vrátit se domů až druhý den. Po příjezdu domů již na ní čekal její manžel, tehdy 42-letý muž, nejprve manželku nechtěl pustit domů se slovy „ať si vezme věci a jde z domu pryč“. Na toto žena odpověděla, že nemá kam jít. Následovala facka, kterou manžel ženě uštědřil. Tímto žena nejspíše upadla v předsíni na zem, na které ji muž opětovně kopal a několika ranami udeřil. Vtom přišli z patra jejich tehdy 15-letá dcera a tehdy 18-letý syn. Dcera si stoupla mezi otce a matku, přitom dal otec

své dceři taktéž facku. Do celé věci se vložil i syn, který otci řekl, že už by to stačilo. Poté celý incident skončil. Vše viděla i kolegyně, která jela s napadenou ženou k nim domů, neboť ta jí o to požádala. i ona sama několikrát slovně nabádala muže, aby svého jednání zanechal, ale ten na ni nebral zřetel. Po zakročení syna se žena dostala před dům, odkud zavolala telefonem Policii ČR.

Dále bylo hlídkou na místě zjištěno, že manželé jsou spolu již 18 let. Během tohoto času byly mezi manžely časté hádky. Toto se zhoršilo, když asi před 8 měsíci přijela žena z lázní, kde byla na rekonvalescenci. Manžel ji při pobytu v lázních taktéž neustále volal a posílal SMS zprávy. Jednalo se o telefonáty a SMS zprávy, ve kterých ji slovně urážel a obviňoval z toho, že je mu nevěrná. Pobyt v lázních vyvrcholil tím, že manžel do lázní přijel a manželku zde zmlátil. Následně byl vyveden lázeňskou ochrankou. Žena uvedla, že toto nikdy nehlásila.

Vytěžen byl i soused – strýc násilné osoby, který uvedl, že u sousedů jsou neustále hádky. Večer předtím, než přijela žena domů, se vrátil muž opět opilý a v domě křičel, nejspíše na děti.

Jako opatření provedla hlídka vykázaní násilné osoby z místa společného obydlí¹²³ dne 4.10.2010 ve 12:00 hod., a to za účasti nezúčastněné osoby (starostka obce).

Na OOP Kostelec nad Labem byla celá věc s obětí, kamarádkou oběti a násilnou osobou zadokumentována a dále byla u násilné osoby provedena orientační dechová zkouška, která byla pozitivní s 0,32 promile alkoholu v dechu.

Rozbor případu:

Forma domácího násilí: sociální (projevuje se v touze násilné osoby mít nad obětí veškerou kontrolu s kým se stýká, kam chodí, posílání SMS zpráv či výhružné telefonáty), fyzická (konkrétní fyzické útoky násilné osoby vůči oběti, v rovině trestně právní zde dochází ke zmnožení

---

¹²³ § 44 odst. 1 zákona č. 273/ 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění.

hmotných předmětů útoku – manželka a dcera), psychická (neustálá kontrola, kde se žena nachází a s kým, má značný vliv na psychiku oběti, dále pak zda bude o děti doma postaráno, když je ona pryč, zda to vůbec manžel zvládne, zda nebude zase v hospodě atd.)

Vzorec/typ domácího násilí: podle kategorizace od Helfferich se jedná o ambivalentní vazbu.

Vyhodnocení služebního zákroku policistů:

Vykázání bylo v rámci opatření jak ochránit nejen manželku jako oběť domácího násilí tak i zbytek rodiny zcela na místě. Zcela správně bylo vykázání zpracováno pod číslem jednacím a jednání pachatele jako přestupek proti občanskému soužití. Dalším kladem je přítomnost nezúčastněné osoby, která byla přítomna samotnému vykázání. Správné bylo i vyzvání násilné osoby k tomu, aby se podrobila orientační dechové zkoušce.

Analýza taktických a metodických kroků zákroku:

Vždy, pokud dochází k domácímu násilí, by měl být skutek veden na dvou číslech jednacích¹²⁴. První by mělo být obyčejné „Č.j.“, pod kterým je vedeno samotné vykázání, a pod druhým by měl být veden vzhledem k okolnosti případu buď přestupek¹²⁵, nebo trestný čin¹²⁶, popř. přečin¹²⁷, či zločin¹²⁸.

---

¹²⁴ srov. čl. 5 odst. 1 závazného pokynu policejního prezidenta č. 166 z roku 2009 o provádění vykázání

¹²⁵ § 2 z. č. 200 z roku 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde je definován pojem přestupku

¹²⁶ § 13 z. č. 40 roku 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde je definován pojem trestného činu

¹²⁷ § 14 z. č. 40 roku 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde jsou definovány pojmy přečiny a zločiny

Nelze opomenout vzít si na stěžejní osoby při prvotním kontaktu v případě domácího násilí¹²⁹ telefonický nebo jiný kontakt, na kterém budou v následující době k zastížení (tzn. zpravidla 3-4 hod.) pro případ spolupráce s policií, protože k vykázání dochází zpravidla až po provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů¹³⁰ na místě činu, jako je poskytnutí první pomoci, zavolání lékařské služby na místo, zajištění důkazů atd. Další důležitým krokem vůči násilné osobě je, to aby policisté nezapomněli stanovit přesně místo, na které se vykázání vztahuje – v tomto případě bylo toto vymezení definováno jako byt v panelovém domě, číslo podlaží, a přesná adresa tohoto místa¹³¹.

5. 6 Závěrečný komentář

Výše uvedené případové studie jsou praktickou ukázkou složitosti zákroku na místě incidentu se znaky domácího násilí. Každý takový výjezd, přestože má svá pravidla, je jedinečný a vyžaduje od policistů vždy určitou míru kreativity vzhledem k účastníkům incidentu. v následujícím textu bych se chtěl pokusit o určité zobecnění postupu policistů na místě incidentu, které by mohlo posloužit jako metodická pomůcka nejen pro výše uvedené případy.

Je nutné uvědomit si, že domácí násilí je proces, který nezačíná okamžitě fyzickými ataky, jak by si mohl někdo myslet. Jedná se většinou o pozvolný proces, který začíná (pokud mluvíme o partnerském domácím násilí, které je nejčastějším druhem domácího násilí) hádkami mezi manželi či druhem a družkou. Důležitým neodkladným a neopakovatelným úkonem na místě, kde k domácímu násilí došlo, je ohledání místa činu. Ohledání nemá sice vliv na to, zda policista rozhodne o vykázání či nikoliv, má však vliv na pozdější právní kvalifikaci

---

¹²⁹ ohrožená osoba, násilná osoba, osoby zletilé žijící ve společném obydlí s násilnou a ohroženou osobou, svědci

¹³⁰ § 160 z.č. 141 z roku 1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších změn a doplnění, kde jsou definovány neodkladné a neopakovatelné úkony

¹³¹ srov. čl. 5 odst. 6 metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání

trestného činu či přestupku a v neposlední řadě má charakter důkazního prostředku. Při ohledání konkrétního místa samotné události se policisté musí zaměřit zejména na místnost nebo místo, kde k samotnému násilí došlo, dále pak na předměty, které se zde nacházejí nebo kterými násilník způsobil oběti zranění. Tyto kroky jsou důležité právě pro kvalifikaci, zda se bude ve věci jednat o trestný čin, či přestupek. Na místě incidentu policisté nesmí opomenout zadokumentovat věci, které byly při násilí poškozeny. Tento krok je důležitý z hlediska následného uplatňování škod. Pokud došlo ke zranění oběti, je bezpodmínečně nutné vše detailně popsat do úředního záznamu a pořídit fotodokumentaci. Policisté v prvních okamžicích příjezdu na místo incidentu musí zhodnotit přivolání výjezdové skupiny, a to v závažnějších případech, kdy je jasně dané, že se bude jednat o některý z trestných činů.

Rovněž pak je třeba nezapomenout vyzvat osoby - násilnou, oběť a další osoby, aby spolupracovaly. Výsledek orientační dechové zkoušky napsat do úředního záznamu. Rovněž tak zmínit, v kolik hodin osoba alkohol požila a jaké množství, jak dlouhý interval uplynul od požití a napadení, a kdy byla samotná dechová zkouška provedena. v případě zjištění pozitivní dechové zkoušky udělat další dechovou zkoušku, popřípadě zvážit, zda neudělat odběr krve a moči ve zdravotnickém zařízení - toto může mít rovněž vliv na další právní kvalifikaci¹³².

Vždy, když se na místě incidentu nacházejí děti, provést jejich vytěžení, a to s ohledem na jejich rozumové a smyslové vnímání. Samozřejmě je to na zvážení policisty. Tím je myšleno, že již třeba 10-leté dítě či ještě mladší může policistovi poskytnout informace, které mohou být brány rovněž v potaz, zda bude policista vykazovat či nikoliv. o vytěžení dítěte doporučuji informovat alespoň jednoho z rodičů, ale přítomnost rodičů při vytěžování nedoporučuji - mohlo by dojít ke zkreslení výpovědi dítěte o celé události. Přítomnost některého z rodičů může působit na psychiku dítěte a toto může způsobit určitou „náklonnost“ vypovídat ve prospěch přítomné osoby. z hlediska pochopení, co je tím-

---

¹³² Může se jednat o Opilství dle ust. § 360 tr. zákoníku.

to myšleno, jedná se o pocit dítěte „nezradit“ toho dotyčného rodiče. Tímto vytěžením nejsou žádným způsobem dotčena práva dítěte ve smyslu zákona o soudnictví ve věcech mládeže¹³³, neboť vytěžení nemá charakter trestně-procesní. Výjimku tvoří případy, kdy se domácího násilí dopouští osoba nezletilá a je zde podezření ze spáchání činu jinak trestného¹³⁴ nebo provinění¹³⁵. v těchto případech by si měla celý případ převzít SKPV jako věcně příslušný útvar.

V případě přítomnosti dětí na místě, kde k domácímu násilí došlo, je třeba podle nového zákona¹³⁶ o tomto informovat místně příslušný OSPOD. v novém zákoně se nehovoří o dítěti, ale o osobě nezletilé, z pohledu trestně-právního je osobou nezletilou osoba mladší 18 let. Účinky jiného zákona¹³⁷, který osobu mladší 18 let stanovil za svéprávnou, se zde neberou v potaz. Pokud nejsou žádné děti na místě domácího násilí, je třeba toto prověřit v patřičných evidencích, které má Policie ČR k dispozici. Nejrychlejším a nejpřesnějším prověřením je dotaz do IS Kontrola¹³⁸. o dětech, které žijí s násilnou a ohroženou osobou ve společném obydlí, je nezbytné vytěžit ohroženou nebo i násilnou osobu. Toto je třeba zjistit v případě, že děti budou např. s prarodiči na dovolené, u někoho na návštěvě, na dětském táboře apod. Nezletilými osobami mohou být nejen vlastní děti, ale i děti jim svěřené do opatrovnictví a také děti, které může mít jeden z rodičů z předešlého manželství ve své péči. Může nastat problém, kdy jsou děti svěřeny do péče násilné osoby, která je v rámci tzv. „půjčování“ svěřila do péče druhého bývalého manžela či manželky, po příjezdu domů se zde však jejich rodič,

---

¹³³ zákon č. 218 z roku 2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

¹³⁴ pojem čin jinak trestný je uveden v ust. § 2 písm. c) zákona č. 218 z roku 2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

¹³⁵ pojem provinění je uveden v ust. § 2 písm. d) zákona č. 218 z roku 2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

¹³⁶ v souladu s ust. § 47 odst. 3 věta druhá zákona č. 273 z roku 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění.

¹³⁷ Zde je myšleno pokud osoba mladší 18-ti let uzavřela manželství podle občanského zákoníku.

¹³⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 138/2007, o programu „Dotazy do informačních systémů“, ve znění Závazného pokynu policejního prezidenta č. 172/2007

který byl vykázán, nenachází, proto je třeba OSPOD informovat a v těchto případech zabezpečuje ze zákona¹³⁹ péči právě OSPOD.

V případech, kdy bude vykázání prováděno v nočních hodinách, ve dnech pracovního klidu, nebo o svátcích a osoba se vzhledem ke svému věku či zdravotnímu stavu nedokáže o sebe postarat, je nutné, pokud vykázaná osoba byla ta, která se o ni starala, aby byla ohrožená osoba hospitalizována ve zdravotnickém zařízení. o tom je třeba informovat příslušný odbor sociální péče, který se o ohroženou osobu postará.

Pokud je vykázanou osobou matka dítěte, může policie ponechat dítě v péči druhého rodiče, pokud toto není možné, je třeba bezodkladně informovat OSPOD, který se o dítě postará. Dále by měl policista zjistit, zda společné obydlí, ve kterém násilná a ohrožená osoba bydlí, je jejich vlastní nemovitostí nebo zda zde mají nájemní smlouvu, nebo se jedná třeba o služební byt. Pokud policista zjistí, že byt má takovouto povahu, je povinen uvědomit v případě, že by mohl být ohrožen provoz objektu, provozovatele objektu nebo majitele a tento by si měl další provoz objektu zajistit.

---

¹³⁹ *Zákon č. 108 / 2006 Sb.*

ZÁVĚR

Domácí násilí lze považovat za jednu z nejrozšířenějších a nejskrytějších forem násilí v naší společnosti. Vyskytuje se všude kolem nás, jde o jev, který v naší společnosti byl, je a bude. Tato problematika byla v České republice dlouhou dobu tabuizována, dokonce stála bohužel i mimo zájem odborníků i veřejnosti. Stigma domácího násilí v očích veřejnosti představovalo jakousi třináctou komnatu, kterou je lepší neotvírat. Příčiny domácího násilí se řešily tehdy, až nabyly znaků trestného činu. Domácí násilí bylo označováno za privátní záležitost jednotlivých vztahů či domácností. Ve společnosti neexistoval komplexní systém pomoci, který nejen, že by formou represivních opatření a trestu odsuzoval násilí v partnerských vztazích a domácnostech, ale hlavně by poskytoval okamžitou a efektivní pomoc týraným osobám. Policie a soudy postupovaly v mezích své legislativy, kdy případy domácího násilí považovaly za totožné jako jiné případy násilných trestných činů.

Policie, při poskytování pomoci obětem domácího násilí k incidentu se znaky domácího násilí přistupovala jako ke kterékoli trestné činnosti.

K zlomovému bodu v náhledu na domácí násilí dochází v devadesátých letech. Vznikají první neziskové organizace, které usilují o změnu náhledu na domácí násilí, snaží se poukázat na to, že jde o specifický fenomén, kdy násilí mezi blízkými funguje zcela odlišně než mezi cizími osobami. Tyto organizace podnítily debatu o změně pohledu na problematiku domácího násilí. Jejich záměr byl zcela zřetelný „ aby se z ryze soukromého problému stal problém veřejný“. Společnost přiznává nedostatečnou právní ochranu týraných osob a od roku 2000 vznikají dílčí úpravy stávající legislativy. Za legislativní milníky lze označit zavedení skutkové podstaty trestného činu „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“ (polovina roku 2004). Druhým milníkem je přijetí zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím s účinností od 01.01.2007. Tato právní norma po vzoru vyspělých evropských zemí a USA nejen že umožňuje

vykázat agresora ze společného domu či bytu a jeho bezprostředního okolí až na 10 dní, ale úpravami několika stávajících zákonů poskytuje komplexní ochranu před bezprostředně hrozícím násilím. Umožňuje státním institucím eliminovat sociální aspekty dotýkající se nejen samotné oběti, ale i její rodiny. Na společenský vývoj událostí v problematice domácího násilí reaguje i Policie ČR. Policie se přijetím výše zmiňovaného zákona stává významným článkem řetězce institucí, podílejících se na řešení problémů ochrany obětí před domácím násilím. Policie se stává klíčovou institucí v eliminaci hrozby bezprostředního násilí, neboť dostala oprávnění, respektive možnost vykázat toho, kdo násilným chováním ohrožuje jinou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, z bytu či obydlí společně obývaného s ohroženou osobou. Tato pravomoc jí byla svěřena zejména v návaznosti na její úkoly (chránit bezpečnost osob, předcházet trestné činnosti atd.), vyplývající ze zákona a také proto, že je zpravidla prvním představitelem státní moci, se kterým týrané osoby přicházejí na místě incidentu se znaky domácího násilí do styku. Jedinečnost úlohy Policie z pohledu ochrany osoby před domácím násilím vyplývá z také z možnosti, že na místě incidentu je oproti jiným orgánům, zastupujících stát (soudy, zastupitelství aj.) jediná dostatečně operativní k okamžitému řešení vzniklé situace. Zároveň má k dispozici i databázi relevantních informací (informační systémy policie), které je možné při zásahu využít ve prospěch ochrany ohrožené osoby. Jak již bylo v průběhu naší práce několikrát naznačeno domácí násilí úzce souvisí s trestnou činností, s jejímž řešením má Policie ze všech státních institucí největší zkušenosti. Policie má mimo jiné i zkušenosti s vyhodnocováním stop a jiných důkazů, svědčících o domácím násilí a vyžadujících zákrok v podobě vykázání. Lze tedy konstatovat, že institut vykázání je opatření, které je policisty přijímané na místě incidentu samé a je přijímané teprve na základě zjištěných informací a dalších důkazů. Jak vyplývá z celého kontextu naší práce, toto opatření nelze vnímat jako sankci, ale jako reakci preventivního charakteru na nebez-

pečné chování násilné osoby, jejíž těžiště spočívá v mimotrestní rovině.¹⁴⁰ Dle stávající legislativy je v situaci, kdy je nutné provést toto opatření, povinen takto činit pouze stát (prostřednictvím policejního orgánu), nikoli ohrožená osoba! Každý zasahující policista si musí ujasnit a pochopit, že ohrožená osoba nemá v momentě eskalujícího incidentu se znaky domácího násilí sílu zásadního rozhodnutí vzniklou situaci řešit. Právě časový prostor deseti dnů jí umožní nadhled nad situací, zhodnocení situace, případně možnou vyvinout další kroky k jejímu racionálnímu řešení. Zasahující policisté si bohužel mnohdy nejsou vědomi významnosti tohoto okamžiku, kdy svoji intervenci spatřují především v zastavení násilného chování na úkor citlivého přístupu k ohrožené osobě. v tolik důležitém „pomocném podání ruky“ spatřují někteří policisté, sloužící delší dobu (informace vyplývající z našeho výzkumu) cosi nadstandardního, méně důležitého. Pokud se na vykázaní díváme jako na preventivní opatření, je nutné také upozornit na závažný paradox tohoto opatření. v situaci, kdy policisté provedou faktický úkon vykázaní násilné osoby, dochází k tomu, že ohrožená osoba přechází z pod kontroly násilné osoby pod kontrolu státu. Tím se vytrácí možnost ponechání prostoru pro vlastní rozhodnutí, jak situaci dále řešit. Tohoto paradoxu si je však vědoma stávající legislativa a řeší ji tzv. dvojstupňovou ochranou ohrožené osoby¹⁴¹. v první fázi ochrany (za aktivní intervence policie) rozhoduje stát bez osobní participace ohrožené osoby – stát poskytne ohrožené osobě lhůtu 10 dnů, veškerá opatření jsou zde realizována policejním orgánem. Druhá fáze – ohrožené osobě je poskytnut státem právní prostředek, spočívající v možnosti obrátit se na soud s žádostí o předběžné opatření vůči násilníkovi. v této fázi záleží pouze na ní samotné, zda této možnosti využije, či ne. Obě fáze jsou spolu velmi provázány, zvláště pokud zasahující policisté během své intervence na místě incidentu postupovali

---

¹⁴⁰STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 40

¹⁴¹STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : KEY Publishing, 2009, s. 41

s notnou dávkou trpělivosti vůči ohrožené osobě. Pokud byla ohrožená osobě podána „záchranná ruka“ ze strany policistů, spočívající v jasné a zřetelné informaci, že situace je řešitelná, je ohrožená osobě usnadněna orientace ve své složité situaci. s přispěním dalších subjektů (intervenční centra), které se zabývají ochranou obětí proti domácímu násilí (policisté poskytují mimo jiné i jasné informace, na koho se má ohrožená osoba obrátit), může oběť domácího násilí snadněji získat nadhled nad situací a tolik důležitou víru sama v sebe, že svojí aktivitou lze situaci ve svůj prospěch vyřešit. Bohužel právě tento „následek“ své intervence, který může ovlivnit další počínání oběti si policisté mnohdy na místě přímé intervence neuvědomí. Na místě činu chtějí incident vyřešit, v co nejkratším možném čase, bez ohledu na další sled událostí! Každý policista by si měl na místě incidentu uvědomit jakési nepsané pravidlo, že komunikací s obětí policista čas neztrácí, ale získává! Na tomto místě bychom chtěli upozornit, že právě další odborná školení, vzdělávání v problematice domácího násilí, pomohou zasahujícím policistům získat patřičný nadhled nad samotnou intervencí při jednotlivých zákrocích na místě incidentu se znaky domácího násilí. z našeho výzkumu vyplynulo, že sami policisté kvitují další vzdělávání, přestože většina si prošla pouze základním kurzem o domácím násilí během odborné přípravy na policejní škole. Velkým pomocníkem při orientaci policistů v problematice domácího násilí jsou námi analyzované interní metodiky. z našeho pohledu, přestože jsme upozornili na některé jejich nedostatky (např. absence jakési první psychologické pomoci policistům před a po zákroku na místě incidentu) jsou tyto metodiky nepostradatelnou indicií pro orientaci, zasahujících policistů.

V naší práci jsme se zaměřili nejen na analýzu samotné úlohy policie v rámci současné koncepce ochrany ohrožené osoby před domácím násilím, ale snažili jsme se získat informace o tom, jaký postoj k tomuto problému mají současní policisté. Zajímalo nás, zda si uvědomují svoji zodpovědnost vůči aktérům incidentu, zda si uvědomují složitost své intervence na místě incidentu se znaky domácího násilí.

Na základě námi provedeného výzkumu v řadách policistů základních útvarů může konstatovat, že většina policistů si je plně vědoma závažnosti zákroku na místě incidentu, žádný z respondentů neuvedl, že zákrok provádí rutinně. Mně osobně, coby dlouhodobě sloužícího policistu potěšilo, že služebně mladší kolegové přistupují k zákrokům se znaky domácího násilí s jakousi „pokorou“, která neznamená, že mají strach razantně zabránit eskalaci násilí, ale tato jakási „pokora“ spočívá v tom, že jsou si plně vědomi, že každý případ je individuální a jedinečný. Tudíž je třeba k takovému zásahu přistupovat s velkou obezřetností, trpělivostí a taktem. Na druhou stranu jsem byl zklamán některými výroky mých déle sloužících kolegů, kteří úlohu policie na místě incidentu bagatelizují, k vykázání mají až přezíravý postoj. Důvody, které je vedly k těmto výrokům, by mohly být jistě námětem nějaké další bakalářské, či diplomové práce. Na úplný závěr naší diplomové práce si dovolím trochu sentimentu. Při každém zásahu na místě incidentu se znaky domácího násilí si uvědomím, při komunikaci v tváři tvář s aktéry domácího násilí, že jsem hrdý na to, že mohu nejen zabránit další eskalaci domácího násilí, ale že mohu být nápomocen při řešení tak složitého fenoménu jako je domácí násilí.

Literatura:

- 1) BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, 92 s. ISBN 978-802-5454-220
- 2) BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha : Grada Publishing.1998, 120 s. ISBN 80-7169-629-3
- 3) BLATNÍKOVÁ, Š. *Aplikace klinických a testových metod v kriminologickém výzkumu*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2011,176 s. ISBN 978-80-7338-109-7
- 4) CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507
- 5) DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2005, s. 126
- 6) ČÍRTKOVÁ, L, MACHÁČKOVÁ, R a VITOUŠOVÁ, P *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích : studie*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, 143 s. Albatros Plus. ISBN 80-862-8419-0
- 7) ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 309 s. Albatros Plus. ISBN 80-868-9873-3
- 8) ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky : (domácí násilí, stalking, predikce násilí)*. Praha : Grada, 2008. ISBN 9788024722078
- 9) ČÍRTKOVÁ, L. Vitoušová, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada Publishing, 2007, 191 s. ISBN 9788024720142
- 10) FILÁK, A. *Zákon o Policii České republiky s komentářem : podle právního stavu k 12.1.2009*. Vyd. 1. Praha: Police history, 2009, 285 s. Albatros Plus. ISBN 978-808-6477-497
- 11) GILLERNOVÁ,I. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Karolínium 2006, s.138, ISBN 80-246-1293-3

- 12) HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. , ISBN 80-901549-0-5
- 13) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2
- 14) HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J., a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: Profem, 2004, s. 56
- 15) CHRÁSKA, Miroslav. *Úvod do výzkumu v pedagogice: základy kvantitativně orientovaného výzkumu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 198 s. Skripta (Univerzita Palackého). ISBN 80-244-0765-5
- 16) MAŇÁK, J. ŠVEC, Š. ŠVEC, V. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-210-3802-2,
- 17) NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie*. 2.vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004.
- 18) NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995, 336 s. ISBN 80-200-0525-0
- 17) ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2009-2010, 2 v. ISBN 97880740017892
- 18) ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii komentářem*. Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80 7380-160-2
- 19) ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
- 20) ŠEDIVÁ, Marie. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. v Praze: Bílý kruh bezpečí, 2007, 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0.
- 21) ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 195 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2624-3

- 22) STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : Key Publishing, 2009, 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0
- 23) ŠVEC, Vlastimil a Karla HRBÁČKOVÁ. *Průvodce metodologií pedagogického výzkumu: pracovní sešit*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 129 s. ISBN 978-80-7318-547-3
- 24) VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ M. *Partnerské násilí*. Praha : Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-80-861-3176-4
- 25) VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-809-0362-673
- 26) VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, 154 s. ISBN 80-244-0337-4.

Zahraniční literatura

- 1) DE CRUZ, P. *Family law, sex and society : a comparative study of family law*. London : Routledge, 2010, ISBN 9781859416389.
- 2) DEMPSEY, M. M. *Prosecuting domestic violence : a philosophical analysis*. Oxford : Oxford University Press, 2009, ISBN 9780199562169.
- 3) SMITH, L., J., F. *Domestic violence*. London : HMSO, 1990, ISBN 0113409257.

Internetové zdroje

- 1) Zákon na ochranu před domácím násilím. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2006 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>
- 1) Statistiky. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2012 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>

- 2) Vybraná ustanovení nového zákona o policii ČR. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2009 [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/vybrana-ustanoveni-noveho-zakona-o-policii-cr/>
- 3) Domácí násilí. *Policie ČR* [online]. 2010 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>
- 4) Institut vykázání v České republice. *THEIA – OBČANSKÉ SDRUŽENÍ* [online]. 2009 [cit. 2013-01-23]. Dostupné z: <http://www.theia.cz/zakony-paragrafy/institut-vykazani-v-ceske-republice.htm>
- 5) Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014. *Vláda* [online]. 2010 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014.pdf>
- 6) Domácí násilí - institut vykázání a další informace. *MV ČR* [online]. 2007 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
- 7) Zákon na ochranu před domácím násilím. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2006 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/aktuality/n144-zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>
- 8) Přehled hlavních změn v nové právní úpravě institutu vykázání. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2009 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/prehled-hlavnich-zmen-v-nove-pravni-uprave-institutu-vykazani/>
- 9) HOŘÍNOVÁ, A. *Policejní vykázání: od dobré teorie k dobré praxi. VIA IURIS* [online]. 2007 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=161>

Články a sborníky:

- 1) ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí. *Kriminalistika*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2006, č. 3.
- 2) ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí: Fakta a paradoxy. *Sociální práce*. Brno : ASVSP, 2006, č. 2.
- 3) ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí – nová legislativa první rok v praxi* : Kriminalistický sborník 3, 2008, s. 3
- 4) MATES, Pavel. Nový zákon o policii. *Právní zpravodaj*. Praha : C.H.Beck, 2008, č. 5, s. 16-17.
- 5) MATES, P. Úkoly policie při řešení domácího násilí. *Právní rádce*. Praha: C.H.Beck, 2009, č. 1.
- 6) VANĚK, J. Je specializace na domácí násilí u policie ČR zapotřebí, příloha časopisu *Policista* 10/2007, str. 7, měsíčník MV

Zákonné normy

zákon č. 135/2006 Sb., ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších změn a doplnění

zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázaní
Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 ze dne 23. prosince 2009, o provádění vykázaní
Závazný pokyn policejního prezidenta č. 138/2007, o programu „Dotazy do informačních systémů“, ve znění Závazného pokynu policejního prezidenta č. 172/2007
metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166 z roku 2010

intranetové odkazy

http://ppportal.pcr.cz/rspp/Poradkova/statistiky/Hlaseni_utvaru/Hlaseni_2012.htm

http://ppportal.pcr.cz/rspp/Poradkova/statistiky/Hlaseni_utvaru/Hlaseni_2011.htm

http://ppportal.pcr.cz/rspp/Poradkova/statistiky/Hlaseni_utvaru/Hlaseni_2010.htm

seznam tabulek a grafů

graf č.1 - délka policejní praxe respondentů výzkumu

tabulka č. 1 – četnost zásahů v průběhu policejní praxe respondentů

tabulka č. 2 – četnost proškolení respondentů

graf č. 2, 3 – profesní a osobní přínos školení

graf č. 4 – osobní postoj respondentů k institutu vykázaní

graf č. 5 – význam institut vykázaní

graf č. 6, 7 – Institut jako prevence, institut jako represe

graf č. 8 – úkol policie v rámci ochrany před domácím násilím

graf č. 9 – význam jednotlivých fází zákroku na místě incidentu - profesní pohled

graf č. 10 - význam jednotlivých fází zákroku na místě incidentu – osobní hodnocení

seznam příloh

Příloha č. 1 - dotazník

Příloha č. 2 - schéma interdisciplinární spolupráce

Příloha č. 3 - doporučený obsah výjezdových desek

Příloha č. 4 - znaky domácího násilí

Příloha č. 5 - postup při vykázání dle § 44 zák. č 273/2008

Příloha č. 6 doporučení ke komunikaci s účastníky incidentu

Příloha č. 7 - SARA DN

Příloha č. 1

DOTAZNÍK – problematika institutu vykázání

Vážení kolegové, jmenuji se Milan Picek a pracuji na své diplomové práci, jejíž součástí je dotazníkové šetření. Sestavil jsem dotazník určený policistům základních útvarů a žádám vás o jeho vyplnění, čímž vyjádříte nezávazně a **zcela anonymně** svůj názor k tomuto v současné době aktuálnímu problému. Výsledky dotazníku budou použity pouze ke zpracování diplomové práce.

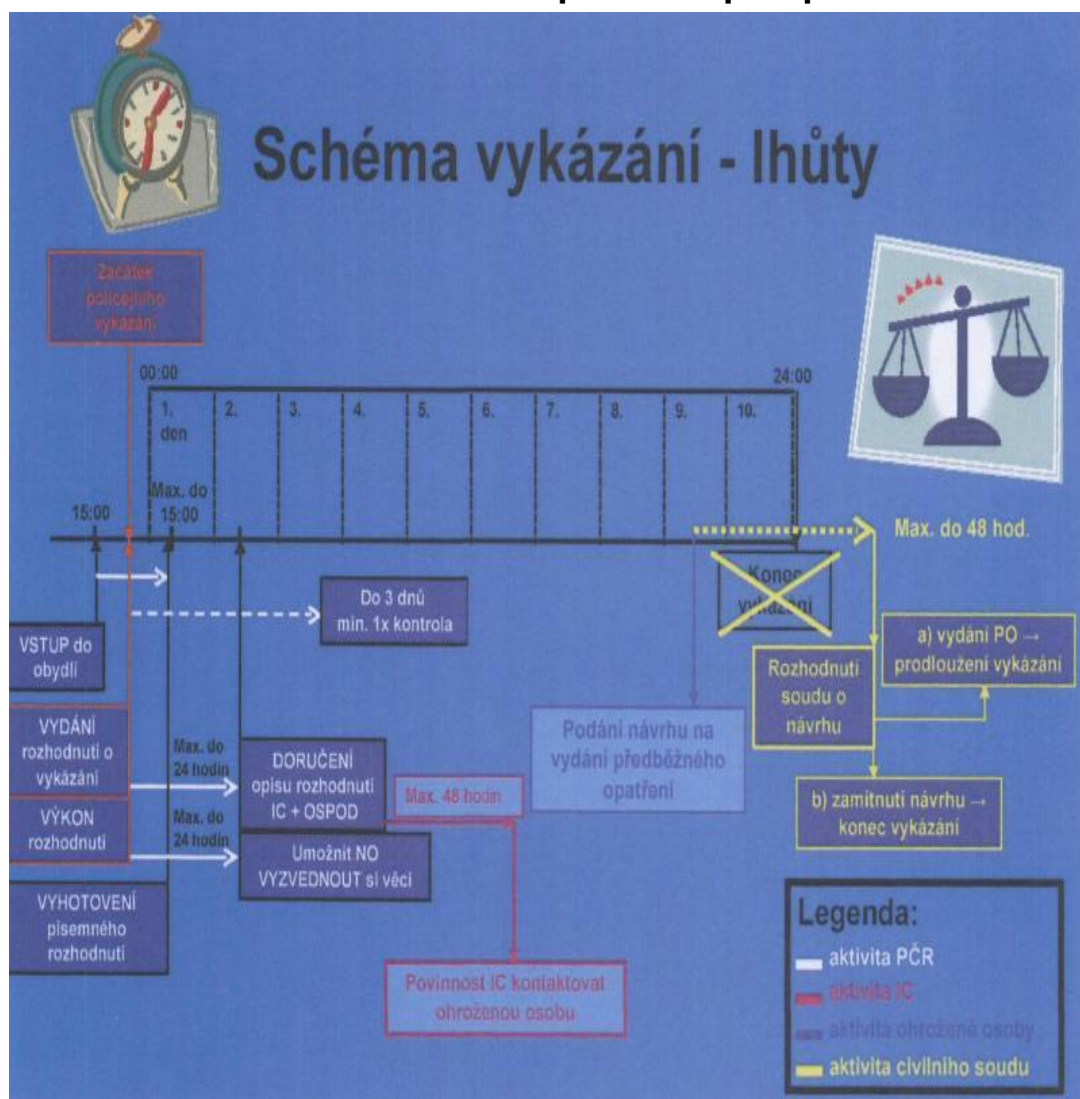
Děkuji Vám za ochotu a čas, který jste mi věnovali.

1. jak dlouho pracujete u PČR (útvary, zařazení)
2. setkal jste se v osobním životě s domácím násilím (vy sám, v nejbližší rodině, blízcí známí)
3. prováděl jste během své profesionální praxe vykázání (kolikrát)
4. byl jste v problematice domácího násilí proškolen (kolikrát a kým)
5. co vám toto školení přineslo - z profesního pohledu
- z osobnostního pohledu
6. institut vykázání - v čem spatřujete jeho význam (z pohledu vaší profese)
7. vy osobně, hodnotíte tento institut jako represivní nebo preventivní opatření (proč)
8. v čem osobně spatřujete zásadní úkol policie v rámci celospolečenské koncepce ochrany před domácím násilím.
10. praktický zákrok policie při oznámení incidentu domácího násilí má několik fází, která fáze je pro vás osobně nejsložitější:

- z pohledu zakročujícího policisty / proč
- z pohledu osobnostního / proč

11. která fáze zákroku při řešení incidentu DN je dle vašeho názoru metodikami podceňována x přeceňována

Příloha č. 2 - schéma interdisciplinární spolupráce

Příloha č. 3

Doporučený obsah výjezdových desek - domácí násilí

Formuláře a podklady:

1. ÚZ o incidentu se znaky domácího násilí - min. 3x (pracovní formulář do terénu),
2. karta SARA DN (popř. příloha č. 2 ZP PP č. 200/2008),
3. potvrzení o vykázání včetně poučení vykázané a ohrožené osoby (příloha č. 3 ZP PP č. 200/2008) - min. 3x (optimálně průpisový formulář, je-li k dispozici),
4. leták s kontakty pro osoby ohrožené domácím násilím nebo seznam institucí poskytující pomoc obětem domácího násilí (příloha č. 4. ZP PP č. 200/2008),
5. seznam ubytovacích zařízení pro vykázanou osobu

Metodické materiály:

1. instrukční karta - výjezd k domácímu násilí
2. instrukční karta - postup při vykázání v bodech

Příloha č. 4

Znaky domácího násilí:

1. **přítomnost některé z forem násilí mezi osobami žijícími ve společném obydlí**
2. **dlouhodobost** (cyklus násilí se opakuje: růst napětí – násilný incident – zklidnění)
3. **jasně rozpoznatelné role** – lze rozlišit násilnou a ohroženou osobu, vzájemné postavení je nerovné a role se v průběhu incidentů nemění
4. **nárůst intenzity násilí** – lze pozorovat, že incidenty jsou častější a krutější nebo hrozí, že se tak stane

HODNOCENÍ HROZBY NEBEZPEČNÉHO ÚTOKU A ZVLÁŠTĚ ZÁVAŽNÉHO ÚTOKU

Policista při vyhodnocování hrozby zvažuje zejména:

- a) předcházející incidenty, jejich intenzitu a počet, (využijte informační systémy)

- b) míru agrese násilné osoby (fyzické útoky proti ohrožené osobě za přítomnosti policistů, vyhrožování fyzickou újmou, vyhrožování),
- c) vztah násilné osoby k alkoholu nebo k jiným návykovým látkám (četnost a intenzita požívání alkoholu nebo jiných návykových látek, aktuální stav),
- d) tendence používat zbraně,
- e) držení střelné zbraně násilnou osobou,
- f) ničení, špinění oblečení a rozbíjení předmětů ve vlastnictví ohrožené osoby
- g) silné kontrolování ohrožené osoby (např. ji násilná osoba sleduje cestou do práce, monitoruje její poštu a telefonické kontakty),
- h) zranitelnost ohrožené osoby (sociální izolace, aktuální schopnost obrany nebo útěku,

K hodnocení hrozby používejte metodu SARA DN.

**Postup při vykázání dle § 44 až 47
zák. č. 273/2008 Sb.**

1. získaj informace o situaci, odděl násilnou a ohroženou osobu, ověř totožnost přítomných osob, zjisti, zda násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou
2. zjisti, zda jsou přítomny znaky DN,
3. pokud **ano**, posuď riziko hrozby dalšího násilí (metoda SARA DN)
4. rozhodni o dalším opatření - předvolání k podání vysvětlení / zajištění / zadržení / **vykázání** / záchytka / odkaz na jiné organizace

Policista se rozhodne provést vykázání

5. zajisti přítomnost nezúčastněné osoby (není nutné, hrozí-li prodlení)
6. vypiš potvrzení o vykázání
7. předej oproti podpisu poučení vykazané a ohrožené osobě (urči rozsah teritoriální a personální ochrany !!!)
8. vyzvi násilnou osobu, aby odevzdala klíče, převzetí poznamenej do potvrzení
9. pokud vykazaná osoba nesouhlasí s vykázáním, pouč ji o možnosti podat námitky
  - a) ústně na místě - poznač do potvrzení
  - b) písemně do 3 dnů od převzetí potvrzení u vedoucího místně příslušného územního odboru vnější služby
10. poskytni ohrožené osobě informace o intervenčním centru a zásadách bezpečí
11. vyzvi násilnou osobu, aby si vzala věci osobní potřeby a opustila neprodlené obydlí
12. předej vykazané osobě seznam ubytovacích zařízení
13. není-li vykazaná osoba vykázání přítomna v místě vykázání, zjisti místo jejího možného výskytu k předání poučení o jejich právech a povinnostech a potvrzení o vykázání
14. o vykázání ihned informuj dozorní službu nebo operační středisko
15. pokud je vykázáním ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání – bezodkladně informuj příslušné osoby (provozovatele objektu, zaměstnavatele) za účelem přijetí opatření

Příloha č. 5 - postup při vykázání dle § 44 zák. č 273/2008

Postup při vykázání dle § 44 a násl. zák. č. 273/2008 Sb.

Po příjezdu na místo

1. získat informace o situaci na místě (poškození bytu), chování osob, zranění, přítomnost nezletilých osob atd., tyto uvést následně v ÚZ o incidentu se znaky domácího násilí (DmN), oddělit násilnou a ohroženou osobu (pokud tím nedojde k ohrožení), zajistit dle potřeby lékařské ošetření, ověřit totožnost přítomných osob, zjistit, zda násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou
  2. získat informace k přítomnosti znaků DmN
  3. rozhodnout o dalším opatření (předvolání k podání vysvětlení / zajištění / zadržení / vykázání / záchytka / odkaz na jiné organizace) - **zvážit zejména:**
    - > aktuální situaci na místě (intenzita útoku, jeho průběh dle zjištěných poznatků, míra agresivity NO, alkohol)
    - > tendence k absolutní sociální izolaci ohrožené osoby, znemožnění uspokojování základních potřeb, ničení věcí ohrožené osoby
    - > předchozí výjezdy (počet, zjištěné skutečnosti, výsledek)
    - > informace získané k násilné historii z jiných zdrojů (intenzita předchozích útoků a jejich frekvence)
    - > míru rizika dalšího útoku pro ohroženou osobu po odjezdu PČR z hlediska
      - vyhodnocení SARA DN
      - nebezpečnosti násilné osoby a rizika eskalace dle vlastního posouzení
  4. posoudit naplnění podmínek pro vykázání
- POLICISTA SE ROZHODNE PROVÉST VYKÁZÁNÍ**
5. zajistit přítomnost nezúčastněné osoby (není nutné, hrozí-li prodlení, např. v noci, pokud by zůstal 1 policista v obydlí sám s ohroženou a násilnou osobou a vzniklo tak nebezpečí - nutno následně zdůvodnit do ÚZ)
  6. vypsát potvrzení o vykázání dle vzoru ZP PP 200/2008 a předat jej oproti podpisu násilné i ohrožené osobě (+ 1 podepsaný výtisk do spisu)
  7. předat oproti podpisu poučení vykázané a ohrožené osobě
  8. vyzvat násilnou osobu, aby odevzdala klíče, převzetí poznamenat do potvrzení o vykázání
  9. pokud vykázaná osoba nesouhlasí s vykázáním, poskytnout možnosti podat námítky
    - a) ústně na místě - poznamenat do potvrzení o vykázání (lze na samostatný papír)
    - b) písemně do 3 dnů od převzetí potvrzení o vykázání u vedoucího místně příslušného územního odboru
  10. poskytnout ohrožené osobě informace o místech pomoci, např. prostřednictvím letáku
  11. vyzvat násilnou osobu, aby si vzala věci osobní potřeby (hygienické potřeby, oděvy, léky a zdravotnické pomůcky, mobil, osobní cennosti a dokumenty), k tomu stanovit přiměřenou dobu (max. 30 minut – čas potřebný ke sbalení zavazadel na kratší dovolenou) a opustila neprodleně obydlí
    - > odmítne-li násilná osoba opustit obydlí, popř. neúmyslně prodlužuje svůj pobyt – upozornit ji na možnost donucení za použití donucovacích prostředků a zajištění osoby k prosazení vykázání
    - > pokud ani pak násilná osoba neuposlechne výzvu, vyvést ji za použití donucovacích prostředků (+ hrozí-li nerespektování vykázání a snaha o návrat, zajištění násilné osoby - § 26/1 písm. f)
  12. předat vykázané osobě seznam ubytovacích zařízení
  13. není-li vykázaná osoba vykázání přítomna v místě vykázání, zjistit místo jejího možného výskytu k předání poučení o jejích právech a povinnostech a potvrzení o vykázání
  14. o vykázání ihned informovat dozorčí službu, která
    - a) ihned vloží informace o vykázání do IS ETR pod samostatné č. j., pod kterým bude veden spisový materiál
    - b) informuje o vykázání operační středisko
  15. v případě existence námitek informovat bezodkladně vedoucího územního odboru vnější služby
    - a) v pracovní době cestou dozorčí služby či svého přímého nadřízeného
    - b) mimo pracovní dobu cestou operačního střediska
  16. pokud vykázáním ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání – bezodkladně vyrozumět příslušné osoby (provozovatel objektu, zaměstnavatel) za účelem přijetí opatření

Na útvaru

17. vyhotovit pod příslušným č. j. v IS ETR úřední záznam o incidentu se znaky DmN,
18. tento úřední záznam doručit (nejlépe faxem) do 24 hodin od vstupu do obydlí
  - > na příslušné intervenční centrum,
  - > na příslušný okresní soud
  - > na příslušný OSPOD, pokud žije v rodině nezletilá osoba
19. uložit klíče do zapečetěné obálky opatřené číslem jednacím

Doporučení ke komunikaci s účastníky incidentu

Policista, který na místě výjezdu jedná sebestiše (avšak nikoliv nadřazeně) má výrazně lepší podmínky pro úspěšné splnění svého úkolu na místě. Sebestiše však může mít, jen pokud zná svá oprávnění i správný postup.

Policista by v žádném případě neměl projevovat své osobní názory či postoje - usnadní to jeho komunikaci s účastníky incidentu a vyhne se tak případným stížnostem.

Úkolem policisty na místě incidentu není urovnání sporu či vyřešení vztahu mezi stranami, ale získání informací o tom, co se stalo, zajištění pořádku a bezpečí ohrožené osoby, popř. motivace ohrožené osoby k řešení její situace. To by měl mít policista na paměti, jelikož hrozí, že bude ze strany aktérů snaha jej postavit do role soudce. I proto je vhodné dodržet následující doporučení.

Komunikace s násilnou osobou

S násilnou osobou by měl hovořit fyzicky zdatnější policista z důvodu vyšší míry hrozícího rizika napadení.

Násilná osoba bývá často člověk „dvou tváří“, tzn. navenek slušný a spořádaný občan. Nenechte se takovou maskou oklamat. I tento člověk se může po Vašem odchodu chovat zcela jinak než za Vaší přítomnosti. Násilná osoba má tendenci situaci zlehčovat, poskytovat omluvy pro své násilné jednání a manipulovat s policistou tak, aby jej přesvědčil, že jeho jednání bylo v pořádku. Na takovou snahu nesmí policista přistoupit.

Policista by měl nejprve násilnou osobu vytěžit a bude-li podezření z páchání domácího násilí i nadále trvat (z dalších zjištěných informací včetně obsahu výpovědi ohrožené osoby), měl by násilné osobě sdělit, že:

- násilné chování je nepřijatelné za všech okolností a není pro něj žádná omluva
- má-li násilná osoba s ohroženou osobou spory, musí je řešit bez použití násilí - v opačném případě se vystavuje násilná osoba nebezpečí postihu

Nenechte se zastrašit případnými hrozbami, násilná osoba může mít tendenci před ohroženou osobou vystupovat způsobem ukazujícím, že „na ni jsou policisté krátkí“.

Doporučená asertivní věta: „Zatím nemám důvod Vám nevěřit a chápu co mi říkáte, ale Vy zase musíte pochopit, že já jako policista musím jednat podle zákona a služebních předpisů...“

Komunikace s ohroženou osobou

Při dodržení následujících doporučení lze vytvořit podmínky pro:

- ⇒ získání maxima informací pro důkazní účely
- ⇒ motivaci ohrožené osoby k řešení její situace
- ⇒ spolupráci ohrožené osoby při dalších úkonech

Ptejte se ohrožené osoby, odpovědi vám poskytnou přesnější představu o skutečnosti.

- „Byla jste již dříve napadána?“, „Byly proti vám nebo vašim dětem použity (věci jako) zbraně?“
- „Byly napadány i děti?“, „Kde jsou děti v tuto chvíli?“
- „Popište mi dřívější násilné incidenty?“
- „Pozorujete, že se násilí zhoršuje, dochází k němu častěji a je více intenzivní?“
- „Došlo i k poškozování věcí? Jaké vznikly škody?“

Zjistěte míru hrozícího rizika pomocí metody SARA DN - může se jednat o podklad pro další opatření (např. vykazání)

Věřte ohrožené osobě, když vám říká, že ji blízká osoba týrá a jinak ubližuje. Skutečné osoby ohrožené domácím násilím zpravidla ve vyprávění minimalizují to, co se u nich doma děje. Realita bývá mnohem horší.

Poskytněte ohrožené osobě důvěru a porozumění. Jednání s osobou ohroženou domácím násilím vyžaduje citlivou a trpělivou komunikaci. Představte se a dejte ohrožené osobě eventuelně vaši vizičku či spojení na příslušný útvar. Vysvětlete jí, co je vaší úlohou v tuto chvíli. Potvrďte, že chápete, jak je její situace náročná. Povzbuďte ji.

Předějte ohrožené osobě kontakty na další služby, zejména na intervenční centrum. Veškeré kontakty oběti předá v kteroukoliv dobu též linka DONA na telefonním čísle 2 5151 1313. Na této lince získají potřebné informace i profesionálně, například adresu nejbližšího azylového domu, poradenského centra a jiných služeb.

Myslete na bezpečí ohrožené osoby - nabídněte oběti základní informace k bezpečnostnímu plánu.

Lze doporučit použití „zlatých vět“ k motivaci ohrožené osoby:

- „Bojím se o Vaše bezpečí a bezpečí Vašich dětí.“
- „Bude se to zhoršovat.“
- „Jsem připraveni Vám pomoci, pokud budete chtít situaci řešit.“
- „Zasloužíte si něco lepšího.“

Ohrožená osoba nečeká od policisty lítost, ale radu a pomoc. Tu lze poskytnout i vhodnou informací o možnostech řešení, dalších místech pomoci a motivaci k řešení.

Další doporučení pro komunikaci s ohroženou osobou:

- řádné poučení o právech a možných postupech
- poskytnutí informací o dalším postupu policie (např. při šetření přestupku, tr. činu či při vykazání)
- zajištění bezpečí ohrožené osoby (přítomnost jiné osoby, převoz do bezpečí, azylové ubytování, vykazání, vazba, popř. poskytnout bezpečnostní plán či kontakt na organizaci, kde jej vytvoří - např. intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí) - pokud bude ohrožená osoba cítit bezpečí, bude i ochotněji spolupracovat
- empatické vystupování (představte si, že by se jednalo o vaši sestru, matku apod.)

Pokud se jedná o rané stádium (zatím nikoliv pro Policii ČR), lze přesto ohroženou osobu motivovat. Doporučená zlatá věta:

- „Zdá se, že je to vážné a mohlo by se to zhoršovat. Věřím Vám. Je dobře, že o tom mluvíte. Bylo by chybou to skrývat. Zatím to není práce pro policii. Určitě dnes (zítra) hledejte pomoc u ... (viz. letáky), zavolejte, navštivte, poraďte se... Pokud by se situace i nadále zhoršovala, zavolejte nám.“

Pokud zjistíte, že se nejedná o domácí násilí (např. jde o vzájemné napadání), doporučte aktérům řešení situace jinými prostředky s upozorněním na možný postih obou stran v důsledku spáchání přestupku či trestného činu. Doporučená zlatá věta:

- „Váš vztah zjevně nefunguje. Měli byste svou situaci řešit, ale toto není práce pro policii. Měli byste hledat pomoc např. v rodinné poradně, krizovém centru, na lince důvěry apod. Jsem tu, protože rušíte noční klid.“

Praktická doporučení pro výjezd k případům domácího násilí

Ještě před zahájením výjezdu k domácímu násilí se na něj připravte

Pro případ potřeby by každá hlídka, která jede k incidentu se znaky domácího násilí, měla být vyřazena dokumentací potřebnou k řádné evidenci, a to včetně všech podkladů pro vykazání násilné osoby (úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí, potvrzení o vykazání, poučení vykazované a ohrožené osoby a potvrzení o převzetí klíčů).

Domluvte se s kolegou na taktice postupu

Cestou k incidentu dohodněte zejména jednotlivé kroky po vstupu do obydlí, rozdělení rolí, tzn. kdo bude mluvit s ohroženou a kdo s násilnou osobou. Předchozí dohoda o postupu Vám umožní na místě již jednat bez potřeby si s kolegou ujasňovat kroky a působit na účastníky incidentu profesionálně. Taktéž znalost kompetencí, práv a povinností umožní, že si budete v kontaktu s osobami jistější a nebudete možné vás zastrášovat (např. stížnostmi na postup).

Jednou započatý výjezd nikdy nerušte

Informace od ohrožené osoby, že již je vše v pořádku, může být vynucená násilnou osobou. V případě navázání kontaktu vždy požadujte vstup do obydlí, možnost s ohroženou osobou mluvit o samotě a osobně se přesvědčit, jak na místě situace vypadá.

Často se stává, že Vás násilná osoba nechce vpustit a tvrdí, že se zde nic nestalo. V takovém případě sdělte, že Vás zavazují předpisy k provedení kontroly případného násilného jednání, a že bez toho, aniž byste se na vlastní oči přesvědčili o situaci v bytě, nemůžete z místa odjet. Tato argumentace neumožní další logické zdůvodnění nevpuštění do bytu. Pokud ani poté nebudete vpuštěni, můžete pohrozit povinností předvolat všechny zúčastněné a svědky k výsledku na služebnu, popř. i násilným vstupem do obydlí, protože existuje podezření, že zde došlo k násilnému jednání.

Vysvětlíte nejprve stranám, proč jste se dostavili a co je zde Vaším úkolem, tzn. zajistit bezpečí a zjistit co se stalo

Vhodné je oddělit účastníky incidentu, aby bylo možné získat více informací. Požádejte oba aktéry, zda by bylo možné s nimi hovořit zvlášť (v případě neochoty upozorněte, že jde o Vaši povinnost a že v opačném případě bude nutné podezřelou osobu předvést či předvolat k podání vysvětlení na služebnu). Neodvolávejte se na zdroj oznámení.

Pozor na bezpečnost osob, ale též vlastní!!!

Při výjezdu k domácímu násilí provádíte úkony v obydlí, které neznáte a nevíte, kde mohou být uloženy zbraně. I ohrožená osoba může napadnout policisty (jedná se o snahu před násilnou osobou vystupovat tak, že je na její straně, aby se tím ochránila pro okamžik, až policie odjede). Pokud se domníváte, že je to zapotřebí (např. agresivní či fyzicky zdatná násilná osoba, nebezpečné prostředí), přivolejte na místo posily.

Po celou dobu na místě incidentu ovládejte svou psychiku a zůstaňte nestranný

Výjezdy k případům domácího násilí patří mezi nejobtížnější, pokud jde o zvládnutí profesionální role policisty bez osobních projevů a vynášení soudů ohledně chování či jednání násilné a ohrožené osoby. Jedna ani druhá strana se Vám osobně nemusí zamlouvat (násilná osoba může ospravedlňovat své jednání apod., zatímco ohrožená osoba se může jevit jako hysterická nebo naopak apatická). I přesto je třeba mít na paměti, že nelze rozhodovat na základě sympatií k aktérům.

Ověřte přítomnost dětí na místě incidentu

Pokud ano, vždy se po příjezdu přesvědčte o jeho fyzickém a psychickém stavu. Děti na místě mohou situaci zkomplikovat, ale také Vám mohou pomoci zjistit, co se stalo před Vaším příjezdem (malé plačící dítě může být známkou předchozího incidentu, větší může spontánně vypovídat, co vidělo).

Ověřte poškození inventáře obydlí nejen s ohledem na vzniklou škodu, ale též na vztah ohrožené osoby ke zničeným věcem

Psychické násilí může mít řadu podob. Jedním z projevů této formy násilí může být i snaha násilné osoby ublížit ohrožené osobě zničením oblíbeného předmětu, usmrčení domácího mazlíčka apod.

V případě zjištění poranění se zajímejte o typ a mechanismus zranění

Dle umístění a typu zranění lze usuzovat na mechanismus jeho vzniku. Lze odlišit zranění aktivní (např. údery, kopy) a pasivní (např. pády). Pokud uváděný způsob poranění neodpovídá jeho možnému mechanismu, zřejmě něco není v pořádku.

Nepodceňujte význam evidence

Věnujte pozornost zpracování úředního záznamu a rozsahu informací zde zachycených, získané informace mají velký význam při dalším výjezdu na stejné místo, kdy může být důležitým podkladem pro odhalení historie a eskalace domácího násilí a tvořit i základ pro rozhodnutí o vykazání.

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Ředitelství služby pořádkové policie

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PČR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVEŘEJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

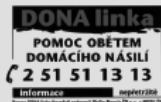
V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídít záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PČR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Bílý kruh bezpečí, o.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti o nonstop lince pomoci obětem domácího násilí“, projekt spolufinancuje Evropská unie a státní rozpočet České republiky.

Příloha č. 6 - SARA DN

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Milan Pícek

Obor: Andragogika

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Domácí násilí

Rok: 2013

Počet stran:109

Celkový počet stran příloh:

Počet titulů české literatury a pramenů: 26

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 3

Počet internetových zdrojů: 9

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Joža Spurný Ph.D.